

Praktijkids voor advocaten

Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming

Seksueel en gendergerelateerd geweld,
seksuele oriëntatie en
genderidentiteit

Lore Roels
Liselot Casteleyn

TRIGGER WARNING | In deze praktijkgids worden voorbeelden van seksueel en gendergerelateerd geweld weergegeven en worden suicidale denkwijzen beschreven. Dit kan bij sommige lezers verontrustende herinneringen en/of gedachten oproepen. Als u, of iemand uit uw omgeving, soortgelijke ervaringen heeft en hierover wenst te praten, kunt u contact opnemen met de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG) via www.seksueelgeweld.be of met de zelfmoordlijn via www.zelfmoord1813.be of de hulplijn (+32800 32 123, gratis nummer).

© Universiteit Gent (UGent), 2023

Elk deel van deze publicatie mag worden geciteerd of vertaald in andere talen zonder voorafgaande toestemming van de auteurs, op voorwaarde dat de bron duidelijk wordt vermeld.

Universiteit Gent
Faculteit Recht en Criminologie
Vakgroep Europees, Publiek- en Internationaal Recht
Universiteitstraat 4
9000 Gent, BELGIË

✉ Lore.Roels@UGent.be & Liselot.Casteleyn@UGent.be

🌐 <https://www.ugent.be/re/epir/en/researchgroups/public-law/research/migration-law>

Auteurs/onderzoekers

Lore Roels (zij/haar) & Liselot Casteleyn (zij/haar)

Begeleiding onderzoeksprojecten

Prof. Dr. E. Desmet, Prof. Dr. I. Keygnaert, Prof. Dr. F. Crépeau, Prof. Dr. V. Munro & Prof. Dr. G. Ooms (project L. Roels)
Prof. Dr. E. Desmet, Prof. Dr. M. Casier, Prof. Dr. P. Cannoot & Dr. N. Held (project L. Casteleyn)

Partners onderzoeksprojecten

Migration Law Research Group (MigrLaw), International Centre for Reproductive Health (ICRH), Human Rights Centre (HRC) & Centre for the Social Study of Migration and Refugees (CESSMIR)

Financiering

Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)
Alliance for Gender Equality in Europe (AGEE)

Verwijzing

« *ROELS L. en CASTELEYN L., 'Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)', Universiteit Gent, 2023.* »

© Illustratie voorpagina en praktijkgids

Doaa Eladl (Non-profit print license [CartoonMovement](https://www.cartoonmovement.com/))

Inhoudsopgave

Deel 1.	Inleiding.....	4
1.1	Inleiding tot de praktijkgids.....	4
1.2	Doel(publiek).....	6
1.3	Methodologie.....	7
1.4	Draagwijdte en beperkingen.....	9
1.5	Terminologie.....	10
1.6	Dankbetuiging.....	13
Deel 2.	SGG-mythes in de Belgische verzoekprocedure om internationale bescherming.....	14
2.1	Geloofwaardigheidsbeoordeling (<i>sensu stricto</i>).....	14
2.1.1	Vaagheid, onvolledigheid, inconsistentie en gebrek aan 'doorleefdheid'.....	14
a.	Vaagheid, onvolledigheid en inconsistentie.....	16
b.	Gebrek aan 'doorleefdheid'.....	21
c.	Conclusie.....	22
2.1.2	Vertraagde (verklaringen in de) verzoekprocedure om internationale bescherming.....	23
2.2	Zelfredzaamheid van verzoekers.....	28
2.3	Intern vluchtalternatief (IVA).....	33
2.4	'Publiek/privé'-kloof.....	38
2.5	Staatsbescherming.....	42
2.5.1	Aangifte aan de lokale instanties.....	42
2.5.2	Wettelijke en beleidsmechanismen ter bestrijding van SGG.....	46
2.6	Niet-staatsbescherming.....	49
2.6.1	Particuliere ondersteuningsnetwerken.....	49
2.6.2	NGO's voor overlevenden/slachtoffers van SGG.....	53
2.7	Landeninformatie.....	56
2.8	(Mannelijke overlevenden/slachtoffers).....	59
Deel 3.	SOGI-mythes in de Belgische verzoekprocedure om internationale bescherming.....	63
3.1	Geloofwaardigheid van seksuele oriëntatie.....	63
3.1.1	Kennis van LGBTIQ+ onderwerpen en de wet.....	63
3.1.2	Ontdekking van de 'seksuele identiteit'.....	66
3.1.3	Relaties en risico's.....	72
3.2	Vrees voor vervolging op grond van genderidentiteit.....	77
Deel 4.	Conclusie.....	79
4.1	SGG-mythes.....	79
4.2	SOGI-mythes.....	80
BIJLAGE –	Gender in het (inter)nationaal vluchtelingenrecht en de mensenrechten.....	83

Deel 1. Inleiding

1.1 Inleiding tot de praktijkgids

*"Aangezien verzoekster heden een volwassen vrouw is die door haar buitenlandse ervaringen heel wat zelfstandiger is geworden, kan worden aangenomen dat zij niet meer het slachtoffer zal worden van [seksueel geweld door] deze mannen."*¹ Met deze woorden (in combinatie met andere argumenten) beoordeelde de Belgische Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV²) de vrees van een verzoekster voor gendergerelateerde vervolging als niet geloofwaardig. De RvV lijkt hier te suggereren dat alleen 'jonge en afhankelijke personen zonder buitenlandse ervaring' risico lopen om seksueel of gendergerelateerd geweld (SGG) mee te maken. Dit soort redenering vertoont sterke kenmerken van wat in de strafrechtelijke context een 'verkrachtingsmythe' wordt genoemd. Meer bepaald kan ze worden gecategoriseerd als een 'victim precipitation myth' (bv. *"alleen bepaalde soorten personen worden slachtoffer van SGG"*)³. Tegen deze achtergrond heeft het VN-vluchtelingenagentschap (UNHCR) (en indirect andere internationale organisaties)⁴ reeds de bezorgdheid geformuleerd dat:

*"Interviewers and decision-makers need to maintain an objective and impartial approach so that they do not reach conclusions based on stereotypical, superficial, erroneous, or inappropriate perceptions of gender."*⁵

In de strafrechtscontext werden dergelijke percepties reeds theoretisch gekaderd als 'verkrachtingsmythes'. Deze **mythes of stereotypen**⁶ functioneren als (on)bewuste cognitieve schema's die ons in staat stellen om informatie over SGG mentaal te structureren.⁷ In sommige

¹ Citaten in deze praktijkgids waarvan de brontaal het Frans is, zijn vrij vertaald naar het Nederlands. RvV, nr. 118 538, 07022014 (NL) [2.3.1.]

² Hieronder ook CCE (Conseil du Contentieux des Étrangers)

³ Sarah Ben-David and Ofra Schneider, 'Rape Perceptions, Gender Role Attitudes, and Victim-Perpetrator Acquaintance' (2005) 53 Sex Roles 385, 386.

⁴ British Red Cross and the VOICES Network, 'We Want to Be Strong, but We Don't Have the Chance: Women's Experiences of Seeking Asylum in the UK' (2022) 6 <<https://www.redcross.org.uk/about-us/what-we-do/we-speak-up-for-change/womens-experiences-of-seeking-asylum-in-the-uk>>; Human Rights Watch, 'Fast-Tracked Unfairness: Detention and Denial of Women Asylum Seekers in the UK' (Human Rights Watch 2010) 61

<<https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/uk0210webwcover.pdf>>; Helen Muggeridge and Chen Maman, 'Unsustainable: The Quality of Initial Decision-Making in Women's Asylum Claims' (Asylum Aid 2011) 4 <<https://www.refworld.org/docid/4d3435d12.html>>.

⁵ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (2013) 70

<<https://www.unhcr.org/protection/operations/51a8a08a9/full-report-beyond-proof-credibility-assessment-eu-asylum-systems.html>>.

⁶ Sabine Jansen, 'Pride or Shame? Assessing LGBTI Applications in The Netherlands Following the XYZ and ABC Judgements' (COC Nederland 2018) 6 <<https://www.coc.nl/wp-content/uploads/2019/01/Pride-or-Shame-LGBTI-asylum-in-the-Netherlands.pdf>>. Jansen definieerde een 'stereotype' als 'een vaststaand idee, met name van een bepaald type persoon of een bepaalde gemeenschap of groep, dat vaak gebaseerd is op vooroordelen en clichés', terwijl 'vooordeel' werd gedefinieerd als 'een mening gebaseerd op een gebrek aan kennis'. Voor de consistentie van deze praktijkgids zal de term 'stereotype' door elkaar worden gebruikt met 'mythe'.

⁷ Gerd Bohner and others, 'Rape Myth Acceptance: Cognitive, Affective and Behavioural Effects of Beliefs That Blame the Victim and Exonerate the Perpetrator' in Miranda Horvath and Jennifer Brown (eds), *Rape: Challenging contemporary thinking* (Willan Publishing 2011) 23 <<http://dx.doi.org/10.4324/9781843927129>> accessed 22 October 2021; Heike Gerger and others, 'The Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression Scale: Development and Validation in German and English' (2007) 33 Aggressive Behavior 422, 423.

gevallen kunnen ze echter ook het gedrag van plegers rationaliseren of trivialisieren⁸, in het bijzonder wanneer weinig bewijs voorhanden is en er meer ruimte is voor interpretatie⁹. Deze mythes komen in alle sociale en structurele settingen van onze maatschappij voor, zoals bij overlevenden/slachtoffers zelf door internalisering, bij hun directe omgeving, bij sociale diensten en bij ons rechtssysteem^{10,11}.

Internationale juridische instrumenten bevatten reeds bepalingen om de gendersensitiviteit in verzoekprocedures om internationale bescherming (IB) te garanderen.¹² In het Europese vluchtelingenrecht zijn deze te vinden in de richtlijnen van de Europese Unie¹³, maar ook in het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul)¹⁴. Meer bepaald verplicht artikel 60 de verdragsstaten (waaronder België) ertoe: SGG te erkennen als een vorm van vervolging in de zin van het VN-Vluchtelingenverdrag; de gronden van het VN-Vluchtelingenverdrag genderbewust te interpreteren; en gendersensitieve procedures te ontwikkelen voor de beoordeling van verzoeken om IB.

In het **Belgische asielrecht** werden de voornoemde bepalingen van de EU Kwalificatierichtlijn omgezet in de Belgische Vreemdelingenwet¹⁵. Ook in de praktijk van de Belgische asielinstanties is deze focus op de genderdimensie in de verzoekprocedure merkbaar.¹⁶ Echter, in september 2020 publiceerde de Groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO) van de Raad van Europa een evaluatieverslag over de maatregelen van België ter uitvoering van het Verdrag van Istanbul, waarin de instanties worden aangemoedigd om een consequente gendersensitieve aanpak te garanderen bij het toepassen van de vervolgingsgronden en bij het ondersteunen van verzoekers wanneer zij een gendergerelateerd vluchtverhaal uiteenzetten. Het Nationaal Actieplan van België in De Strijd Tegen Gendergerelateerd Geweld voor 2021-2025 sluit aan bij deze conclusie en bevat als essentiële pijler: "*in het asiel- en migratiebeleid rekening ... [houden] met gendergerelateerd geweld*".¹⁷ Bovendien wordt in de beleidsnota's van de laatste

⁸ Agnès Schlegel and Robert Courtois, 'Scales for Evaluating the Acceptance of the Rape Myth: Benefits and Limitations' (2019) 2 International Journal of Risk and Recovery 23, 23; Bohner and others (n 7) 31.

⁹ Joke Depraetere, Charlotte Decrock and Christophe Vandeviver, 'Een factorieel survey experiment naar de aanvaarding van verkrachtingsmythes binnen de politie in België' (2020) 4 Panopticon 373, 374; Bohner and others (n 7) 18; Diana L Payne, Kimberly A Lonsway and Louise F Fitzgerald, 'Rape Myth Acceptance: Exploration of Its Structure and Its Measurement Using the Illinois Rape Myth Acceptance Scale' (1999) 33 Journal of Research in Personality 27, 63; Fiona Leverick, 'What Do We Know about Rape Myths and Juror Decision Making?' (2020) 24 The International Journal of Evidence & Proof 255, 256.

¹⁰ Zo zijn de rechters die zetelen in de raadkamer, de correctionele rechtbank, de strafuitvoeringsrechtbank, de familierechtbank en de jeugdrechtbank en de onderzoeksrechters in België verplicht om een grondige opleiding inzake seksueel- en intrafamiliaal geweld te volgen. Artikel 78, lid 10 Gerechtelijk Wetboek 2019.

¹¹ Bohner and others (n 7) 23; Leverick (n 9) 255.

¹² Council of Europe (CoE), 'Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence' (2011) paras 310-322 <<https://rm.coe.int/1680a48903>>.

¹³ Article 15(3)a Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection [2013] OJ L 180/60 (Recast Procedures Directive); Article 9(2)a/f; art. 10(1)d; and art. 4(3)c Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted [2011] OJ L 337/9 (Recast Qualification Directive).

¹⁴ Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) 2011 (CETS, no 210).

¹⁵ Artikel 48/3, §2, a) en f); §4, d); art. 48/6, §5, c) Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (Belgian Aliens' Act) 1980 (Belgisch Staatsblad of 31 December 1980, p 14584).

¹⁶ Ellen Desmet, 'Gender en migratierecht in België : een decennium in vogelvlucht', *Recht en gender in België : 10 jaar later* (die Keure 2021) 467-468 <<http://hdl.handle.net/1854/LU-8701535>>.

¹⁷ Nationaal Actieplan in De Strijd Tegen Gendergerelateerd Geweld 2021-2025: Strategische Pijlers En Belangrijkste Maatregelen 2021 117.

twee Staatssecretarissen voor Asiel en Migratie (Mahdi, 2021 en De Moor, 2022¹⁸) bijzondere aandacht gevraagd voor een 'gendergevoelig asielbeleid':

*"Asiel en migratie raakt op vele vlakken aan gevoelige genderkwesties. Iemand die vlucht uit zijn of haar land van herkomst om redenen van **gender of seksuele oriëntatie**, komt uiteraard in aanmerking voor **internationale bescherming**. Toch is er **meer nodig in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en in de gendermainstreaming van het beleid. Meer aandacht voor het thema is noodzakelijk.**"¹⁹*

Daarom is het essentieel om aandacht te besteden aan de redeneringen van de Belgische asielinstanties in verzoekprocedures om IB op grond van seksuele en gendergerelateerde vervolging en de mate waarin de (inter)nationaal voorgeschreven gendersensitieve aanpak hierin wordt gereflecteerd.

In de wetenschap dat de belangrijkste redenen voor afwijzing van gendergerelateerde verzoeken om IB vaak een gebrek aan geloofwaardigheid omvatten²⁰, rijst de vraag in hoeverre genderstereotypen of -mythes een rol spelen bij de beoordeling van deze verzoeken. Het is deze vraag die de rode draad vormt doorheen deze praktijkgids. In het vervolg van dit inleidende deel worden eerst **het doel(publiek), de methodologie, de draagwijdte, de beperkingen en de terminologie** uiteengezet. In deel 2 en 3 worden verschillende stereotiepe/op mythes gebaseerde redeneringen toegelicht en geïllustreerd, die blijken voor te komen in beslissingen over **seksueel en gendergerelateerd geweld (SGG)** enerzijds (deel 2) en over **seksuele oriëntatie en genderidentiteit (SOGI)** anderzijds (deel 3). De praktijkgids wordt afgesloten met een bijlage waarin de plaats van **gender binnen het internationaal vluchtelingenrechtelijk en mensenrechtelijk kader en de Belgische verzoekprocedure om IB** in het bijzonder wordt verduidelijkt.

1.2 Doel(publiek)

Deze praktijkgids richt zich tot **juristen in het asielrecht**, die verzoekers ondersteunen in de (Belgische) **verzoekprocedure om IB**. Om aan de noden van deze beroepscategorie te beantwoorden, bevat de tekst vaak langere geciteerde fragmenten. De praktijkgids reikt wetenschappelijk onderbouwde informatie aan teneinde kwaliteitsvolle (juridische) ondersteuning van verzoekers in gendergerelateerde procedures om IB te faciliteren.

¹⁸ Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Nicole De Moor, Algemene beleidsnota Asiel en Migratie 2022 DOC 55 2934/006 20-21.

¹⁹ Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi, Beleidsnota Asiel en Migratie 2021 DOC 55 2294/022 20.

²⁰ Helen Baillot, Sharon Cowan and Vanessa E Munro, 'Reason to Disbelieve: Evaluating the Rape Claims of Women Seeking Asylum in the UK' (2014) 10 International Journal of Law in Context 105, 105–106; Hana Cheikh Ali, Christel Querton and Elodie Soulard, 'Gender Related Asylum Claims in Europe: A Comparative Analysis of Law Policies and Practice Focusing on Women in Nine EU Member States' (2012) 77 <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/Join/2012/462481/IPOL-FEMM_ET\(2012\)462481_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/Join/2012/462481/IPOL-FEMM_ET(2012)462481_EN.pdf)>; Annemarie Middelburg and Alina Balta, 'Female Genital Mutilation/Cutting as a Ground for Asylum in Europe' (2016) 3 International Journal of Refugee Law 416, 452; Debora Singer, 'Falling at Each Hurdle: Assessing the Credibility of Women's Asylum Claims in Europe' in Efrat Arbel, Catherine Dauvergne and Jenni Millbank (eds), *Gender in Refugee Law: From the Margins to the Centre* (Routledge 2014) 98 <<https://doi.org/10.4324/9780203771457>>.

1.3 Methodologie

De praktijkgids werd opgesteld door Lore Roels²¹ en Liselot Casteleyn²², beiden onderzoeker aan de **Universiteit Gent** binnen de *Migration Law Research Group* (MigrLaw)²³, het *Human Rights Centre* (HRC)²⁴ en het *Centre for the Social Study of Migration and Refugees* (CESSMIR)²⁵. Zij voeren er een vierjarig onderzoek²⁶ onder begeleiding van Prof. Dr. Ellen Desmet²⁷ en respectievelijk Prof. Dr. Ines Keygnaert²⁸ (binnen het *International Centre for Reproductive Health*, ICRH)²⁹ en Prof. Dr. Marlies Casier³⁰. Hun onderzoeken focussen op de verzoekprocedure om IB en de plaats van respectievelijk seksueel en gendergerelateerd geweld³¹ (SGG) en seksuele oriëntatie en genderidentiteit³² (SOGI) hierin. Voor beide onderzoeken werd de onderzoeksmethodologie goedgekeurd door de Ethische Commissie aan de Faculteit Recht en Criminologie van de Universiteit Gent³³.

De praktijkgids kwam tot stand op vraag van NANSEN in het kader van een thematisch project³⁴ over de rechtspositie van overlevenden/slachtoffers van SGG in de verzoekprocedure om IB. De voor de praktijkgids geanalyseerde dossiers werden gedeeltelijk aangebracht door NANSEN (11) en komen gedeeltelijk voort uit het onderzoek van de onderzoekers zelf (5). De inhoud van de praktijkgids werd door hen op **onafhankelijke** wijze opgesteld.

De **dossieranalyse** in deze praktijkgids werd uitgevoerd in **2022** en omvat 42 beslissingen in 16 gendergerelateerde dossiers in de Belgische verzoekprocedure om IB, daterend van 2019 tot en met 2022. Deze dossiers omvatten, naargelang de beschikbare documenten per geval, de beslissingen van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS³⁵), de arresten van de RvV, de verslagen van het persoonlijk onderhoud bij het CGVS, de verzoekschriften in beroep van de advocaten en eventuele voorgelegde stukken. De steekproeven en selectieprocedure van de dossiers kunnen als volgt worden omschreven:

²¹ Achtergrond in Recht en Mensenrechten (LL.M.), met focus op asielrecht en genderstudies, gebruikmakend van kwalitatieve onderzoeksmethoden (zoals interviews en rechtspraakanalyse) en kwantitatieve onderzoeksmethoden (zoals enquêtes)

²² Achtergrond in Sociale Wetenschappen, met focus op SOGI vanuit een queer en postkoloniaal perspectief, gebruikmakend van kwalitatieve onderzoeksmethoden (zoals etnografisch veldwerk en interviews)

²³ Meer info: <https://www.ugent.be/re/epir/en/researchgroups/public-law/research/migration-law/overviewresearchgroup.htm>

²⁴ Meer info: <https://hrc.ugent.be/>

²⁵ Meer info: <https://www.ugent.be/cessmir/nl>

²⁶ Dit onderzoek wordt gefinancierd door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen (FWO) onder de respectievelijke dossiernummers: 1119724N (LR) en 1119323N (LC).

²⁷ Meer info: <https://research.ugent.be/web/person/ellen-desmet-0/publications/nl>

²⁸ Meer info: <https://research.ugent.be/web/person/ines-keygnaert-0/en>

²⁹ Meer info: <https://www.icrhh.org/en/projects/gender-sensitivity-in-credibility-assessments-of-asylum-applications-based-on-sexual-and-gender-based-violence>

³⁰ Meer info: <https://research.ugent.be/web/person/marlies-casier-0/en>

³¹ Meer info: <https://research.ugent.be/web/person/lore-roels-0/en>

³² Meer info: <https://research.ugent.be/web/person/liselot-casteleyn-0/en>

³³ Meer info: <https://www.ugent.be/re/nl/voor-medewerkers/onderzoeksportaal/facultaire-onderzoeksondersteuning/fec/fec.htm>

³⁴ Met de steun van de Alliance for Gender Equality in Europe (AGEE), een project ondersteund door het Network of European Foundations (NEF).

³⁵ Hieronder ook CGRA (Commissariat Général aux Réfugiés et aux Apatrides)

	SGG-gerelateerde zaken	SOGI-gerelateerde zaken
Steekproef	11 dossiers die tussen 2019 en 2022 aan NANSEN werden gecommuniceerd en waarin NANSEN in 9 dossiers een formele tussenkomst (advies) schreef voor het CGVS	5 dossiers die tussen 2021 en 2022 door de desbetreffende verzoekers rechtstreeks met de onderzoeker werden gedeeld in het kader van een onderzoeksstage met een LGBTIQ+ organisatie in Brussel
Selectiecriteria	<ul style="list-style-type: none"> • De personen (of hun advocaat/sociaal werker) contacteerden NANSEN om juridische ondersteuning in hun dossier te bekomen • De personen gaven toestemming³⁶ om hun gegevens te verwerken voor onderzoeksdoeleinden • De vluchtmotieven omvatten een vrees voor SGG³⁷ 	<ul style="list-style-type: none"> • De personen (of hun advocaat/sociaal werker) contacteerden de LGBTIQ+ organisatie om ondersteuning in hun dossier te bekomen • De personen gaven toestemming om hun gegevens te verwerken voor onderzoeksdoeleinden • De vluchtmotieven omvatten een vrees voor SOGI-gerelateerde vervolging • De personen hadden reeds een gemotiveerde negatieve beslissing ontvangen m.b.t. een eerder verzoek om IB op grond van SOGI en deelden deze met de onderzoeker
Onderzoeker	Lore Roels	Liselot Casteleyn

Samen (SGG en SOGI) omvatten de geanalyseerde dossiers de volgende beslissingen:

CGVS	8	beslissingen tot niet-ontvankelijkheid van het verzoek
	14	beslissingen van weigering tot erkenning van de vluchtelingenstatus of toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus
	1	beslissing tot kennelijke ongegrondheid van het verzoek
	(4)	(beslissingen tot erkenning van de vluchtelingenstatus of toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus, niet meegerekend)

³⁶ Voor meer informatie omtrent het proces tot het verwerven van deze toestemming en de ethische waarborgen die hierbij werden ingebouwd, kunt u de auteur-onderzoekers van de praktijkgids contacteren via: Lore.Roels@UGent.be en Liselot.Casteleyn@UGent.be.

³⁷ Zie definitie van SGG hieronder bij 'Terminologie'

RvV	15	arresten van weigering tot erkenning van de vluchtelingenstatus of toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus
	3	arresten tot vernietiging van de beslissing van het CGVS
	1	arrest tot erkenning van de vluchtelingenstatus of toekenning van de subsidiaire beschermingsstatus
Totaal	42	waarvan 32 SGG- en 10 SOGI-beslissingen

De schriftelijke dossieranalyse werd aangevuld met **kwalitatieve interviews**. Enerzijds werden **ervaringsdeskundigeninterviews** georganiseerd met verzoekers die de geanalyseerde verzoeken indienden en de procedures doorliepen. Het ging om 3 verzoekers voor de SGG-gerelateerde dossiers en de 5 verzoekers voor de SOGI-gerelateerde dossiers. Anderzijds werden 3 **expertinterviews** georganiseerd, met Prof. Dr. Jane Herlihy (klinisch psycholoog, directeur van het *Centre for the Study of Emotion and Law, MPhil, DClinPsych*), Emilie Berghmans (klinisch psycholoog bij Woman'Dō vzw³⁸, voormalig onderzoeksassistent aan de Universiteit Gent, ICRH) en Max Nisol (psycholoog bij Genres Pluriels vzw³⁹), om de psychologische aspecten van de analyse in deze praktijkgids te ondersteunen en bekrachtigen. Uittreksels uit deze interviews werden in de analyse hieronder verwerkt.

1.4 Draagwijdte en beperkingen

De dossierselectie werd bepaald door die zaken die NANSSEN en de LGBTIQ+ organisatie bereikten op initiatief van de verzoeker/advocaat/sociaal werker in kwestie ter ondersteuning van hun procedure. Hierbij gaat het vaak om volgende verzoeken om IB, waarbij de eerste verzoekprocedure in een negatieve beslissing van de RvV of het CGVS eindigde. Voor zowel het deel rond SGG als rond SOGI konden in de analyse geen positieve CGVS-beslissingen worden meegenomen, aangezien enkel de redeneringen achter de negatieve beslissingen door het CGVS worden openbaar gemaakt. Hierdoor is de analyse onderhevig aan een onvermijdelijke **sampling bias** van hoofdzakelijk negatieve beslissingen. Zoals hierboven aangegeven, omvat de geanalyseerde steekproef 3 arresten tot vernietiging en 1 arrest tot erkenning van de RvV, die werden meegenomen in de analyse.

De analyse die in de praktijkgids wordt voorgesteld is **niet exhaustief**, gezien deze steunt op de analyse van een beperkt aantal (42) individuele beslissingen. Echter, de conclusies worden over de hele lijn ondersteund door vaststaande (inter)nationale wetenschappelijke literatuur, rechtspraak en rechtsleer. Hierdoor kunnen zij minstens als indicatief worden beschouwd voor de uitdagingen die verzoekers met een gendergerelateerde nood aan IB in België ervaren. Ook vestigt de praktijkgids de aandacht op het feit dat elk van de geanalyseerde dossiers

³⁸ Meer info: <https://www.womando.be/nl/>

³⁹ Meer info: <https://www.genrespluriels.be/?lang=nl>

aanleiding gaf tot één of meerdere kwesties die in de onderdelen van de praktijkgids worden besproken.

Voor elke stereotiepe redenering zullen de specifieke manieren waarop deze in de geselecteerde verzoekprocedures om IB naar voren komt in een tabel worden opgesomd. De daar aangehaalde **citaten** worden grotendeels los van hun dossiercontext gepresenteerd. Niettemin rechtvaardigt de grondige analyse van de volledige dossiers en de daaropvolgende beslissingen hun indeling in de specifieke onderdelen. Verder richt de praktijkgids zich op individuele redeneerpatronen die (in samenloop met andere argumenten) tot de uiteindelijke beslissingen hebben geleid. Hierbij erkennen de auteurs de complexiteit van beoordelingen in verzoekprocedures om IB en het feit dat hierbij meerdere relevante elementen op cumulatieve wijze in rekening worden gebracht. Aldus maakt de praktijkgids geen beoordeling over het uiteindelijke **resultaat** van het al dan niet toekennen van IB, noch over het feitelijke **waarheidsgehalte** van de vluchtverhalen op zich.

1.5 Terminologie

Deze praktijkgids definieert **overlevenden/slachtoffers** van SGG bewust⁴⁰ als **personen** (in plaats van meisjes en vrouwen). Ondanks het feit dat veel studies over SGG (cisgender) mannelijke, transgender, intersekse en queer overlevenden/slachtoffers negeren⁴¹, komt SGG voor doorheen het hele genderspectrum⁴². Dit maakt een exclusieve focus op (cisgender) vrouwelijke overlevenden/slachtoffers moeilijk te rechtvaardigen en vraagt om meer genderinclusieve kennisproductie⁴³. Dit expertisegebied ontwikkelt zich nog steeds in de richting van meer genderinclusiviteit. Wanneer in deze praktijkgids uitsluitend wordt verwezen naar geweld tegen vrouwen/meisjes, is dat omdat de bronnen waarnaar wordt verwezen uitsluitend op vrouwen zijn gericht.

In deze praktijkgids kan de term 'SGG' verwijzen naar⁴⁴ :

⁴⁰ Mensen die zelf SGG hebben meegemaakt zijn het niet eens over de voorkeursterm (slachtoffer of overlevende) en de twee termen worden in de praktijk en in onderzoek vaak door elkaar gebruikt, afhankelijk van de context. Politie en justitie gebruiken bijvoorbeeld vaak 'slachtoffers' van misdrijven, terwijl gezondheidswerkers en maatschappelijk werkers vaak 'overlevende' of 'patiënt' gebruiken. Daarom wordt in deze praktijkgids de dubbele term "overlevende/slachtoffer" gebruikt. Stacy L Young and Katheryn C Maguire, 'Talking about Sexual Violence' (2003) 26 *Women and Language*: WL 40, 40 and 50; Ines Keygnaert and Leni Linthout, 'Triage Tool for Identification, Care and Referral of Victims of Sexual Violence at European Asylum Reception and Accommodation Initiatives' (Ghent University 2020) 6 <<https://biblio.ugent.be/publication/8700886/file/8700891.pdf>>.

⁴¹ Chloé Lewis, 'Systemic Silencing: Addressing Sexual Violence against Men and Boys in Armed Conflict and Its Aftermath' in Gina Heathcote and Dianne Otto (eds), *Rethinking Peacekeeping, Gender Equality and Collective Security* (Palgrave Macmillan UK 2014) 203 <https://doi.org/10.1057/9781137400215_11>; Sarah K Chynoweth and others, 'A Social Ecological Approach to Understanding Service Utilization Barriers among Male Survivors of Sexual Violence in Three Refugee Settings: A Qualitative Exploratory Study' (2020) 14 *Conflict and Health* 43, 2; Noemi Magugliani, '(In)Vulnerable Masculinities and Human Trafficking: Men, Victimhood, and Access to Protection in the United Kingdom' [2022] *Journal of Human Rights Practice* 1, 1–2; Jenna M Calton, Lauren Bennett Cattaneo and Kris T Gebhard, 'Barriers to Help Seeking for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Survivors of Intimate Partner Violence' (2016) 17 *Trauma, Violence, & Abuse* 585, 585.

⁴² World Health Organization (WHO), 'Guidelines for Medico-Legal Care of Victims of Sexual Violence' (2003) 8 <<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42788/924154628X.pdf;jsessionid=21D51E71EA8968B80FA23768E0570074?sequence=1>>.

⁴³ Lotte De Schrijver and others, 'Prevalence of Sexual Violence in Migrants, Applicants for International Protection, and Refugees in Europe: A Critical Interpretive Synthesis of the Evidence' (2018) 15 *International Journal of Environmental Research and Public Health* 1979, 9.

⁴⁴ Deze categorisering is gebaseerd op de hieronder vermelde bronnen, maar aangepast aan het bewuste opzet van dit onderzoek om verder te gaan dan de exclusieve focus op vrouwelijke overlevenden/slachtoffers en alle genders op te nemen.

1) **Seksueel geweld (SG):** geweld van seksuele aard⁴⁵ toegebracht aan een persoon om (niet-)gendergerelateerde redenen, zoals:

- Verkrachting,
- Ongewenste seksuele intimidatie,
- Gedwongen uitvoering/getuigenis van seksuele handelingen op zichzelf of anderen,
- (Seksueel) huiselijk geweld⁴⁶,
- Genitale verminking,
- (Handel met het oog op) seksuele uitbuiting,
- Gedwongen gezinsplanning (gedwongen sterilisatie, gedwongen abortus, ontzegging van anticonceptie...),
- Verplichte keuringen voor maagdelijkheid,
- ...

2) **Gendergerelateerd geweld (GG):** geweld in welke vorm dan ook (afgezien van seksueel geweld) toegebracht aan een persoon om gendergerelateerde redenen, zoals:

- SOGI-gerelateerd geweld,
- (Niet-seksueel) huiselijk geweld,
- Gedwongen (kind)huwelijk of samenwonen (voorafgegaan door ontvoering),
- Geweld in verband met eer en gendernormen⁴⁷,
- Femi(ni)cide⁴⁸,
- ...

Heaven Crawley, *Refugees and Gender: Law and Process* (Jordan Publishing Limited 2001) 7–8; Lourdes Peroni, 'The Protection of Women Asylum Seekers under the European Convention on Human Rights: Unearthing the Gendered Roots of Harm' (2018) 18 *Human Rights Law Review* 347, 349; Rodger Haines Qc, 'Gender-Related Persecution' in Erika Feller, Frances Nicholson and Volker Türk (eds), *Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection* (Cambridge University Press 2003) 326 <<https://doi.org/10.1017/CBO9780511493973.017>>; World Health Organization (WHO), 'World Report on Violence and Health' (2002) 149–150 <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf>.

⁴⁵ WHO-definitie van seksueel geweld: "elke seksuele handeling, poging tot het verkrijgen van een seksuele handeling, ongewenste seksuele opmerkingen of toenaderingen, handeling om de seksualiteit van een persoon te verhandelen, of anderszins gericht, met gebruikmaking van dwang, tot een persoon ongeacht diens relatie tot het slachtoffer, in elke omgeving". World Health Organization (WHO), 'World Report on Violence and Health' (n 44) 149.

⁴⁶ Huiselijk geweld kan fysiek geweld, inclusief seksueel geweld, en psychologisch geweld omvatten. Claudia Garcia-Moreno and others, 'Prevalence of Intimate Partner Violence: Findings from the WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence' (2006) 368 *The Lancet* 1260, 1262.

⁴⁷ Eergerelateerd geweld en geweld als gevolg van handelingen die de gendernormen overschrijden, worden in deze praktijkgids als één categorie beschouwd. Dit besluit is gebaseerd op de vage grens tussen handelingen die als 'bedreigend voor de eer' worden beschouwd en handelingen die 'de geslachtsnormen overschrijden'. Voorbeelden van dergelijk geweld zijn: eerwraak, aanvallen met zuur, steniging voor overspel, sociale uitsluiting/afwijzing wegens weigering een gezichtssluier of hoofddoek te dragen, geweld tegen vrouwelijke journalisten, opsluiting wegens het uiten van een niet-heteronormatieve seksualiteit of een niet-cisgenderidentiteit...). Dana M Olwan, 'Gendered Violence, Cultural Otherness, and Honour Crimes in Canadian National Logics' (2013) 38 *The Canadian Journal of Sociology* 533, 535; Aisha Gill, 'Patriarchal Violence in the Name of "Honour"' (2006) 1 *International Journal of Criminal Justice Sciences* 1, 1; Her Majesty's Inspectorate of Constabulary (HMIC), 'The Depths of Dishonour: An Inspection of the Police Response to Honour-Based Violence, Forced Marriage and Female Genital Mutilation' (2015) 8 <<https://www.justiceinspectorates.gov.uk/hmicfrs/wp-content/uploads/the-depths-of-dishonour.pdf>>; Kristen Schilt and Laurel Westbrook, 'Doing Gender, Doing Heteronormativity: "Gender Normals," Transgender People, and the Social Maintenance of Heterosexuality' (2009) 23 *Gender & Society* 440, 457 and 460; Evie Browne, 'Gender Norms, LGBTQI Issues and Development: A Topic Guide' (ALiGN (Advancing Learning and Innovation on Gender Norms) 2019) 12 <https://www.alignplatform.org/sites/default/files/2019-02/gender_norms_and_lgbtqi_issues_0.pdf>.

⁴⁸ De WHO definieert dit als volgt: "opzettelijke moord op vrouwen omdat ze vrouw zijn, maar bredere definities omvatten alle moorden op vrouwen of meisjes." World Health Organization (WHO) and Pan American Health Organization (PAHO), 'Understanding and Addressing Violence against Women: Femicide' (2012) 1 <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf>.

Hierbij moet worden benadrukt dat niet elke vorm van geweld onder deze definitie eenzelfde **niveau van ernst** bereikt. De vraag of een vorm effectief 'vervolging' uitmaakt moet geval per geval worden beoordeeld en komt aan de asielinstanties toe. Een diepgaande bespreking van dergelijke beoordelingen valt buiten de draagwijdte van deze praktijkgids, dat de definitie louter als selectiecriteria hanteert. Ook gelden de stereotiepe denkpatronen die in deze de praktijkgids worden voorgesteld niet steeds voor elke vorm van geweld onder deze definitie. De tabellen met citaten ter illustratie van elk soort denkpatroon (die het soort 'gevreest geweld' bevatten) en de voorbeelden in de tekst geven een indicatie van de soorten dossiers waarin de redenering kan voorkomen.

De onderstaande **SOGI**-definities zijn opgesteld door UNHCR op basis van de **Yogyakarta-beginselen**. Wanneer over seksualiteit en gender wordt gesproken, is het belangrijk om bewust te zijn van de sociale, politieke en historische context waarin deze termen zijn ontstaan en circuleren, die wellicht niet de ervaring van iedereen weerspiegelen.

*"Onder **seksuele geaardheid** wordt verstaan het vermogen van eenieder om zich emotioneel, affectief en seksueel sterk aangetrokken te voelen tot mensen van hetzelfde of het andere gender, of van meer dan één gender, en met hen intieme en seksuele relaties aan te gaan."*⁴⁹

*"Onder **genderidentiteit** wordt verstaan eenieders diepgevoelde, persoonlijke beleving van zijn gender, dat al dan niet overeen kan komen met het bij de geboorte meegekregen geslacht, met inbegrip van de persoonlijke beleving van het lichaam (waarbij het kan gaan om aanpassing van het uiterlijk of van lichaamsfuncties door een medische of chirurgische ingreep of anderszins, mits daarvoor in vrijheid is gekozen) en andere genderuitingen, waaronder kleding, spraak en gedragingen."*⁵⁰

De laatste jaren is er een verschuiving van SOGI naar **SOGIESC**⁵¹ om de verschillende ervaringen van mensen die hun thuis moeten ontvluchten uit angst voor vervolging op grond van hun **genderexpressie** en/of **geslachtskenmerken** te erkennen. In deze praktijkgids wordt de term SOGI gebruikt wanneer specifieke gegevens over genderexpressie en geslachtskenmerken ontbreken, om te voorkomen dat deze specifieke elementen ten onrechte worden verward met seksuele oriëntatie en genderidentiteit.

Wanneer in deze praktijkgids de term '**geloofwaardigheid(sbeoordeling)**' wordt gebruikt, wordt daarmee niet alleen bedoeld op elementen inzake (interne) duidelijkheid, volledigheid of consistentie (geloofwaardigheid *sensu stricto*), maar ook op de beoordeling van de geloofwaardigheid van elementen als: de (subjectieve en objectieve) gegrondheid van de (vrees voor) vervolging, de beschikbaarheid van (niet-)staatsbescherming en interne vluchtalternatieven (geloofwaardigheid *sensu lato*).⁵²

⁴⁹ UNHCR, 'LGBTIQ+ Persons in Forced Displacement and Statelessness: Protection and Solutions' (2021) <<https://www.refworld.org/pdfid/611e16944.pdf>>; International Commission of Jurists (ICJ), 'Yogyakarta Principles: Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity' (2007) <<https://www.refworld.org/docid/48244e602.html>>.

⁵⁰ UNHCR, 'LGBTIQ+ Persons in Forced Displacement and Statelessness: Protection and Solutions' (n 49); International Commission of Jurists (ICJ), 'Yogyakarta Principles: Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity' (n 49).

⁵¹ Sexual orientation, gender identity and sex characteristics.

⁵² Annemarie Middelburg and Alina Balta, 'Female Genital Mutilation/Cutting as a Ground for Asylum in Europe' (2016) 28 International Journal of Refugee Law 416, 447-448.

1.6 Dankbetuiging

De auteurs willen alle verzoekers om IB en experten bedanken die hebben ingestemd met de verwerking van hun gegevens en met deelname aan een interview in het kader van hun onderzoeken en ter voorbereiding van deze praktijkgids. Ook bedanken zij de NGO's waar zij verwelkomd werden om veldwerk te doen als onderdeel van hun doctoraatsonderzoek. Zij waarderen tot slot de tijd en moeite die de reviewers hebben vrijgemaakt voor het nalezen en editen van deze praktijkgids.

Deel 2. SGG-mythes in de Belgische verzoekprocedure om internationale bescherming

2.1 Geloofwaardigheidsbeoordeling (*sensu stricto*)

2.1.1 *Vaagheid, onvolledigheid, inconsistentie en gebrek aan 'doorleefdheid'*

Tabel 1

<i>Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld</i>	<i>Instantie</i>	<i>Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen⁵³</i>
Ethiopië, 2022, (handel met het oog op) seksuele uitbuiting	CGVS (bevestigd door RVV ⁵⁴) (NL)	<i>Tevens kan worden opgemerkt dat uw kennis ... wel zeer beknopt is ... [met betrekking tot]: de volledige naam van [de persoon die u hielp ontsnappen] ..., de naam van de guesthouse waar u twee weken verbleef ..., [en informatie over] ... [uw mensenhandelaar zelf] ..., waardoor er ernstige bedenkingen zijn bij uw vrees jegens [hem].</i>
Democratische Republiek Congo, 2021, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>... indien uw psycholoog melding maakt van uw moeilijkheden om het seksuele geweld te vertellen ..., hadden de vragen die u werden gesteld, verre van zich te beperken tot de vermelde seksuele geweldplegingen ..., betrekking op het geheel van uw ervaringen binnen uw gezin [(bv. uw stiefvaders (actor van de vervolging) relatie met uw moeder, exacte politieke activiteiten en partijleden, school waar hij werkt, familieleden, sociaal netwerk...], waarvoor ... het [CGVS] het recht heeft gedetailleerde verklaringen van u te verwachten die uw ervaring weergeven.</i>
Senegal, 2022, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>Hoewel het [CGVS] toegeeft dat het voor u misschien moeilijk is om u in de tijd te situeren, ... zegt u dat u relatief lang met deze man hebt samengewoond[. Het zou] daarom redelijk zijn te denken dat u meer over hem zou kunnen vertellen [bijvoorbeeld zijn werk, familieleden, het leven vóór het gedwongen huwelijk, machtige vrienden, mystieke activiteiten, de naam van het dorp waar u was opgesloten en het ontstaan van het gedwongen huwelijk zelf]. ... uiteindelijk zegt u dat uw man u in het begin van uw</i>

⁵³ Waar de oorspronkelijke taal het Frans was, werden de fragmenten vrij vertaald met het oog op de uniformiteit en de leesbaarheid van deze praktijkgids.

⁵⁴ RVV, nr. 270 994, 06042022 (NL)

		<i>huwelijk goed behandelde en dat er [in het begin] geen problemen waren ... Het gebrek aan samenhang en consistentie in uw verhaal is duidelijk en laat niet toe te geloven dat wat u zegt een echte levenservaring weerspiegelt.</i>
Democratische Republiek Congo, 2020, seksueel geweld	CGRA (FR)	<i>Maar door de realiteit van de daders, de periode, de motieven en de werkelijke omstandigheden van het [seksuele geweld en de aanhouding van uw man] te verzwijgen, verhindert u ... een analyse ...</i>
Rwanda, 2022, seksueel geweld	CCE ⁵⁵ (FR)	<i>... de door verweerder vastgestelde inconsistenties betreffen centrale elementen van het relaas van [verzoekster] die zij, ongeacht haar psychologische toestand, redelijkerwijs nauwkeuriger en coherenter had moeten kunnen uiteenzetten.</i>
Somalië, 2019, VGV ⁵⁶ , gedwongen huwelijk	RVV ⁵⁷ (NL)	<i>Ook van een persoon die nooit enig onderwijs genoten heeft, kan immers redelijkerwijze worden verwacht dat hij doorleefde ervaringen kan geven en kan antwoorden op vragen inzake eenvoudige, direct waarneembare en elementaire zaken in verband met zijn eigen leven in zijn regio van herkomst.</i>

MYTHE

Vaagheid/onvolledigheid/inconsistentie en/of gebrek aan 'doorleefdheid' in verklaringen over SGG wijzen op een vals of overdreven verhaal

Deze mythe komt tot uiting in de neiging van de instanties om een gebrek aan details, volledigheid, consistentie en emotie⁵⁸ met argwaan te behandelen (voor consistentie ook wel 'de consistentieheuristiek' genoemd⁵⁹). In de geanalyseerde steekproef van dossiers hebben de instanties herhaaldelijk dergelijke narratieve beperkingen gedefinieerd als een bewijs van fabricatie, eerder dan als indicatoren van trauma bijvoorbeeld.⁶⁰ Hierbij wordt abstractie

⁵⁵ CCE, nr. 211 839, 31102018 (FR)

⁵⁶ Vrouwelijke genitale verminking.

⁵⁷ RVV, nr. 227 517, 16102019 (NL).

⁵⁸ In de Franstalige procedures vaak geformuleerd als "sentiment de vécu" (FR).

⁵⁹ Pär Anders Granhag and Leif A Strömwall, 'Repeated Interrogations – Stretching the Deception Detection Paradigm' (1999) 7 Expert Evidence 163, 163.

⁶⁰ Helen Baillot, Sharon Cowan and Vanessa E Munro, "'Hearing the Right Gaps': Enabling and Responding to Disclosures of Sexual Violence within the UK Asylum Process' (2012) 21 Social & Legal Studies 269, 283; Sara L McKinnon, 'Citizenship and the Performance of Credibility: Audiencing Gender-Based Asylum Seekers in U.S. Immigration Courts' (2009) 29 Text & Performance Quarterly 205, 205, 210 and 213; Keygnaert and Linthout (n 40) 22; Silvia Lamonaca and others, 'Good Practice Tool for Police Hearings with Migrant, Applicant for International Protection, Refugee (MAR), Trafficked, and LGBT+ Victims of Sexual Violence' (Payoke & Ghent University 2021) 19 <<https://biblio.ugent.be/publication/8721965/file/8721966.pdf>>; Marie Jacobs and Katrijn Maryns, 'Managing Narratives, Managing Identities: Language and Credibility in Legal Consultations with Asylum Seekers' [2022] Language In Society 1, 20; Magugliani (n 41) 16; Jane Herlihy, Laura Jobson and Stuart Turner, 'Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum' (2012) 26 Applied Cognitive Psychology 661, 667; Jane Herlihy and Stuart Turner, 'Should Discrepant Accounts given by Asylum Seekers Be Taken as Proof of Deceit' (2006) 16 Torture 81, 91.

gemaakt van zowel **interne (gerelateerd aan de herinnering zelf)**⁶¹ als **externe (gerelateerd aan angst, schaamte, stigma, isolement...)** verklarende factoren voor dergelijke 'tekortkomingen' in het vluchtverhaal. Afgezien van het effect van schaamte⁶² specifiek, is het belangrijk te vermelden dat deze mythe relevant is voor de meeste traumagerelateerde verzoeken om IB. Voor SGG in het bijzonder vertoont dit type redenering sterke parallellen met de gevestigde verkrachtingsmythes dat een echte overlevende/slachtoffer van SGG: *"het relaas van wat er is gebeurd niet verandert"*, *"absoluut zeker is over de details van het [SGG]"* en *"zichtbaar van streek is door de ervaring"*⁶³. Meer algemeen resoneert het met de 'victim fabrication myth' dat *"[(vermeende) overlevenden/slachtoffers] liegen of overdrijven"*⁶⁴, ook geformuleerd als *"veel [personen] hebben de neiging het probleem van [SGG] te overdrijven"*, *"[overlevenden/slachtoffers] hebben de neiging te overdrijven hoezeer verkrachting hen raakt"*, en *"de overtuiging dat valse beschuldigingen uit wraak of spijt veel voorkomen"*⁶⁵, die zijn bevestigd door het United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)⁶⁶ in hun handboek voor justitie over doeltreffende antwoorden op SGG. Hieronder zullen de aspecten 'vaagheid/onvolledigheid/inconsistentie' en 'gebrek aan doorleefdheid' afzonderlijk worden besproken.

a. Vaagheid, onvolledigheid en inconsistentie

Op intern vlak (gerelateerd aan de herinnering zelf) moeten overlevenden/slachtoffers bij het afleggen van verklaringen en getuigenissen vaak terugvallen op een 'aangetaste' herinnering.⁶⁷ Dit komt niet alleen voort uit symptomen van posttraumatische stressstoornis (PTSS) na een specifieke traumatische gebeurtenis, maar ook uit symptomen van depressie over langere perioden. Hoewel in verzoekprocedures om IB vaak meer nadruk wordt gelegd op het eerste, hebben beide een onmiskenbare en duidelijke invloed op iemands vermogen om een persoonlijk vluchtverhaal te vertellen. Voor **het traumatisch geheugen** uit deze schade zich bijvoorbeeld in vervormde informatie⁶⁸ zoals tijdlijnen⁶⁹, plaatsnamen of data⁷⁰. Lamonaca

⁶¹ Singer (n 5) 107; Tanja van Veldhuizen, 'Effectief Horen in Asielzaken: Niet Inperken Maar Uit Laten Weiden' (2017) 16 *Journal Vreemdelingenrecht* 48, 27 <<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/359121>>.

⁶² Jane Herlihy, 'Psychological Barriers to Fair Refugee Status Determination Related to Our Understanding and Expression of Gender' in Efrat Arbel, Catherine Dauvergne and Jenni Millbank (eds), *Gender in Refugee Law* (Routledge 2014) 117 <<https://doi.org/10.4324/9780203771457>>.

⁶³ Hannah McGee and others, 'Rape and Child Sexual Abuse: What Beliefs Persist About Motives, Perpetrators, and Survivors?' (2011) 26 *Journal of Interpersonal Violence* 3580, 3586; Kimberly A Lonsway and others, 'False Reports: Moving Beyond the Issue to Successfully Investigate and Prosecute Non-Stranger Sexual Assault' (End Violence Against Women International (EVAWI) 2009) 4 and 8 <<https://evawintl.org/wp-content/uploads/False-Reports-Moving-Beyond-the-Issues-to-Successfully-Investigate-and-Prosecute-Non-Stranger-Sexual-Assault.pdf>>.

⁶⁴ Ben-David and Schneider (n 3) 386.

⁶⁵ Leverick (n 9) 257.

⁶⁶ Eileen Skinnider, 'Handbook for the Judiciary on Effective Criminal Justice Responses to Gender-Based Violence Against Women and Girls' (United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) 2019) 25, 26 and 92 <https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/HB_for_the_Judiciary_on_Effective_Criminal_Justice_Women_and_Girls_E_ebook.pdf>.

⁶⁷ Lamonaca and others (n 60) 8 and 18–19; Sandra Pertek, Jenny Phillimore and Lisa Goodson, 'Forced Migration and Sexual and Gender-Based Violence: Findings from the SEREDA Project in the UK' (University of Birmingham 2021) 19 <<https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2021/sereda-full-report.pdf>>.

⁶⁸ Eric Vermetten, Wijnand Raaijmakers and Berthold Gersons, 'Trauma, dissociatie en het geheugen: neurobiologische aspecten' (1998) 18 *Directieve therapie* 275, 283.

⁶⁹ Skinnider (n 66) 25–26.

⁷⁰ Baillot, Cowan and Munro (n 60) 283; McKinnon (n 60) 214; Cécile Rousseau and others, 'The Complexity of Determining Refugeehood: A Multidisciplinary Analysis of the Decision-Making Process of the Canadian Immigration and Refugee Board' (2002) 15 *Journal of Refugee Studies* 43, 49.

en anderen noemen de volgende richtlijn als passende reactie op gedrags-/emotionele signalen van SGG-overlevenden/slachtoffers die worden geïnterviewd door ordediensten:

“Behavioural and emotional cues: dissociation, disconnect between the feelings and the narrative, memory gaps, shutdown/withdrawal, constantly changing story, reluctance to speak – Appropriate response: do not assume that changes in memory necessarily indicate lying, but may be an effect of traumatic memory.”⁷¹

De hoeveelheid en het soort informatie dat door het geheugen wordt vastgelegd, hangt af van aandachtsverstoringen in de processen van informatiecodering, -retentie (op het moment van de ervaring) en -ophaling (in een later stadium).⁷² Het is echter net het hersendeel dat de aandacht regelt (prefrontale cortex), dat wordt aangetast wanneer het afweercircuit van de hersenen wordt geactiveerd (bv. tijdens intens traumatische ervaringen).⁷³ Traumatische herinneringen (zoals SGG in het bijzonder⁷⁴) verschillen van normale of narratieve herinneringen⁷⁵ doordat zij worden beïnvloed door *“sensorische codering, dissociatie, beperkte geheugenretentie, geheugenverlies, vermijding en slechte concentratie”*⁷⁶, die allen symptomen van PTSS zijn als zij langer dan een maand na de SGG-ervaring aanhouden.⁷⁷ De concrete stukjes informatie die overblijven (vaak fragmenten in plaats van contextuele informatie, bv. een tikkende klok of de kleur van een tapijt, ook wel het ‘tunnelgeheugen’ genoemd⁷⁸) zijn accuraat, maar kunnen ongeorganiseerd en onvolledig zijn.⁷⁹ Zoals Herlihy uitlegt:

“... [the elements of a traumatic memory] are not context-related, nor time-related. You may not be able to remember [these elements] in terms of a narrative: ‘that happened on that day in that particular situation’. [On the contrary, your body needs you] to react and survive if you ever encounter a certain sensory detail (for example smell, sound, colour, scream...) again in a different context. So these memories do not have a time stamp, they do not have a context. This is how traumatic triggers work, they function as a natural protective mechanism for the future.”⁸⁰

⁷¹ Lamonaca e.a. (n 29) 19.

⁷² van Veldhuizen (n 61) 49–50; Vermetten, Raaijmakers and Gersons (n 68) 283; Evert Bloemen and Riëtte Mellink, “Ik Kan Niet Alles Vertellen...” Asielzoekers Met Psychische Problemen in de Asielprocedure’ (2008) 11 Maandblad geestelijke volksgezondheid 890, 894; Lamonaca and others (n 60) 21–22.

⁷³ Skinnider (n 66) 25–26.

⁷⁴ Diana Bögner, Jane Herlihy and Chris R Brewin, ‘Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews’ (2007) 191 The British Journal of Psychiatry 75, 75; Baillot, Cowan and Munro (n 20) 120.

⁷⁵ Bessel A van der Kolk and Onno van der Hart, ‘Het Binnendringend Verleden: De Flexibiliteit van Het Geheugen En de Inprenting van Trauma’s’ (1992) 8 ICODO-INFO 1, 1.

⁷⁶ UNHCR, ‘Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)’ (n 5) 61; Vermetten, Raaijmakers and Gersons (n 68) 275; Evelyne Josse, “‘They Came with Two Guns’: The Consequences of Sexual Violence for the Mental Health of Women in Armed Conflicts’ (2010) 92 International Review of the Red Cross 177, 190.

⁷⁷ American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition* (APA Publishing 2013) 271–272 <<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>>; UNHCR, ‘Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)’ (n 5) 61–66; Josse (n 76) 183 and 189; GAMS België vzw, ‘Impact van gendergerelateerd geweld op de gezondheid (Transversale fiche 3)’ (2019) 6 <<https://gbv-asylum-hub.be/wp-content/uploads/2020/09/Gams-Fiche-3T-NL-final.pdf>>; Keygnaert and Linthout (n 40) 18 and 22; Lamonaca and others (n 60) 8 and 18–19.

⁷⁸ Bloemen and Mellink (n 72) 894; Ingrid Candel and Harald Merckelbach, ‘Het Geheugen Voor Negatieve Gebeurtenissen’ (2002) 57 Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie en haar Grensgebieden 1, 1; Herlihy and Turner (n 60) 86.

⁷⁹ Skinnider (n 66) 25–26; *ibid*; Vermetten, Raaijmakers and Gersons (n 68) 277 and 283; Keygnaert and Linthout (n 40) 22; Lamonaca and others (n 60) 22.

⁸⁰ Interview with Jane Herlihy, ‘Expert Interview for the NEF (Network of European Foundations - Alliance for Gender Equality in Europe) Project by NANSEN NGO (Brussels, Belgium)’ (17 October 2022) time 0:14:27-0:16:48.

Niet alleen het proces van informatiecodering en -retentie wordt beïnvloed door een trauma, ook het ophalen van traumatische herinneringen wordt gekenmerkt door een zekere mate van "natuurlijke inconsistentie".⁸¹ Het ophalen van dergelijke herinneringen wordt gezien als een proces van reconstructie⁸², waardoor de 'consistentieheuristiek' een strategie is die met grote voorzichtigheid moet worden gehanteerd.⁸³ Bloemen en Mellink verduidelijken deze heuristiek in relatie tot het concept 'tunnelgeheugen':

*"... [I]nconsistencies are frequent precisely in traumatic memories Here, 'tunnel memory' can play a role, where memory for the central [sensory] details of a threatening event is good, but memory for peripheral [contextual] details is poor During interviews, many questions are precisely about those peripheral details of traumatic memories. These include, for example, rooms, times, duration of travel or stay, number of people present and clothing of guards. Not being able to mention these details, or explaining them in different ways, then leads to the asylum narrative being considered unreliable"*⁸⁴

Deze inconsistenties lijken toe te nemen naarmate er meer tijd tussen de interviews ligt, vooral voor perifere/contextuele elementen van de traumatische gebeurtenis⁸⁵:

*"Discrepancies are likely to occur in repeated interviews. For refugees showing symptoms of high levels of post-traumatic stress, the length of the application process may also affect the number of discrepancies. Recall of details rated by the interviewee as peripheral to the account is more likely to be inconsistent than recall of details that are central to the account. Thus, such inconsistencies should not be relied on as indicating a lack of credibility."*⁸⁶

Naast de herinneringen aan een specifieke traumatische gebeurtenis als zodanig, kunnen ook symptomen van depressie (en PTSS)⁸⁷ invloed hebben op iemands vermogen om **algemenere autobiografische herinneringen** te beschrijven. Dit verschijnsel wordt 'Autobiographical Memory Overgenerality (AMO)' genoemd (in tegenstelling tot 'Autobiographical Memory Specificity (AMS)⁸⁸) en wordt op grote schaal waargenomen bij personen met *Major Depressive Disorder* (MDD).⁸⁹ Moore en Zoellner verduidelijken de term als volgt:

"When instructed to describe specific memories, individuals with MDD instead tend to describe broader, more general categories of events rather than a particular instance, even with repeated prompting. The overgenerality effect, then, refers to the tendency

⁸¹ Granhag and Strömwall (n 59) 170.

⁸² Herlihy, Jobson and Turner (n 60) 671.

⁸³ Granhag and Strömwall (n 59) 170.

⁸⁴ Bloemen and Mellink (n 72) 894.

⁸⁵ Herlihy and Turner (n 60); Jane Herlihy, Peter Scragg and Stuart Turner, 'Discrepancies in Autobiographical Memories — Implications for the Assessment of Asylum Seekers: Repeated Interviews Study' (2002) 324 the British Medical Journal 324.

⁸⁶ Herlihy, Scragg and Turner (n 85) 324–325.

⁸⁷ Belinda Graham, Jane Herlihy and Chris R Brewin, 'Overgeneral Memory in Asylum Seekers and Refugees' (2014) 45 Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry 375, 376.

⁸⁸ ibid 378.

⁸⁹ Sally A Moore and Lori A Zoellner, 'Overgeneral Autobiographical Memory and Traumatic Events' (2007) 133 Psychological bulletin 419, 2.

*to retrieve general memories despite instructions to describe specific autobiographical events.*⁹⁰

Dit is des te relevanter wanneer geloofwaardigheidsbeoordelingen gebaseerd zijn op inconsistenties in perifere/contextuele details, in plaats van op details die centraal staan in het vluchtverhaal. UNHCR herinnert eraan dat:

*"... een zekere mate van inconsistentie [wordt aanvaard] in de verklaringen en documenten die door de verzoeker worden ingediend, zolang deze onzekerheden de algemene geloofwaardigheid van het verhaal niet ondermijnen."*⁹¹

De negatieve geloofwaardigheidsbeoordelingen op basis van geringe vaagheid, onvolledigheid of inconsistentie wijzen op een zekere cultuur van ongelooft⁹² in verzoekprocedures om IB in het algemeen, en SGG-gerelateerde in het bijzonder.⁹³ Voor SGG specifiek bevestigt Graham:

*" For people who have been assaulted ... higher post-traumatic symptoms are associated with greater overgenerality."*⁹⁴

Herlihy pleit dan ook voor meer aandacht voor symptomen van depressie en de gevolgen daarvan voor het vermogen om consistente en gedetailleerde vluchtverhalen te vertellen:

*"... [In contrast to PTSD (SSPT),] depression is not talked about in the asylum procedure. However, it has an undeniable influence on how people can present themselves, which is not taken into account. [It is important that asylum authorities], when testing hypotheses to assess the veracity of an individual flight story, keep in mind the hypothesis that someone might have symptoms of depression ..., resulting in severe difficulties in giving details about their life ..."*⁹⁵

Daarom kunnen redeneringen zoals hierboven geïllustreerd (bv. "... [verzoekster had de centrale elementen van het relaas] ..., ongeacht haar psychologische toestand, redelijkerwijs nauwkeuriger en coherenter ... moeten kunnen uiteenzetten") niet zonder meer worden gebruikt voor geloofwaardigheidsbeoordelingen in SGG-gerelateerde verzoekprocedures om IB. Asielinstanties moeten er rekening mee houden dat een gebrek aan details, volledigheid of consistentie in de SGG-verhalen van verzoekers om IB het gevolg kan zijn van beperkingen

⁹⁰ *ibid.*

⁹¹ UNHCR, 'Note Du Haut Commissariat Des Nations Unies Pour Les Réfugiés Relative à l'évaluation Des Demandes d'asile Introduites Par Des Femmes' (2012) 3 <<https://www.refworld.org/docid/50dc23802.html>>; UNHCR, 'Avis Du HCR Relatif à l'évaluation Des Demandes d'asile de Personnes Ayant Des Besoins Particuliers et En Particulier de Personnes Qui Ont Subi Des Tortures, Des Viols Ou d'autres Formes Graves de Violence Psychologique, Physique Ou Sexuelle' (2012) 3 <<https://www.refworld.org/docid/50b8bb672.html>>.

⁹² Olga Jubany, 'Constructing Truths in a Culture of Disbelief: Understanding Asylum Screening from Within' (2011) 26 *International Sociology* 74, 87; Jenni Millbank, "'The Ring of Truth': A Case Study of Credibility Assessment in Particular Social Group Refugee Determinations' (2009) 21 *International Journal of Refugee Law* 1, 1; Magugliani (n 41) 7; Pertek, Phillimore and Goodson (n 67) 14.

⁹³ Baillot, Cowan and Munro (n 20) 131.

⁹⁴ Graham, Herlihy and Brewin (n 87) 379.

⁹⁵ Interview with Herlihy (n 80) time 0:27:4-0:27:7.

van het menselijk geheugen (over specifieke traumatische gebeurtenissen of autobiografische gebeurtenissen in het algemeen) en niet per definitie van leugenachtigheid.⁹⁶

Op het externe niveau (los van de herinnering zelf) kunnen schaamte⁹⁷, stigmatisering, angst voor afwijzing door familie/gemeenschap, wantrouwen in de instanties⁹⁸, angst voor represailles van de vervolgers⁹⁹ en sociaal isolement¹⁰⁰ een vrije verhaallijnen van verzoekers aanzienlijk belemmeren en gedeeltelijke verklaringen rechtvaardigen. In plaats van de ervaringen met SGG te overdrijven, kunnen overlevenden/slachtoffers daarom net terughoudend zijn om de ware omvang van de vervolging te onthullen.¹⁰¹ In gevallen van mensenhandel bijvoorbeeld, ondervinden verzoekers aanzienlijke moeilijkheden om de netwerken waarin zij zijn gerekruteerd aan te klagen uit angst voor represailles (bv. wanneer mensenhandelaars dreigen (audio)visuele opnames van het misbruik te publiceren) of bij het breken van morele beloften zoals na voodoorituelen).¹⁰² In gevallen van sociaal isolement kunnen onvolledige, vage of inconsistente antwoorden ook worden veroorzaakt door een gebrek aan ervaring met en vertrouwen om zich in de publieke sfeer te begeven en om te gaan met autoriteitsfiguren. Asielinstanties moeten daarom rekening houden met het feit dat sommige personen, vaak vrouwen, gedwongen kunnen zijn tot een leven van sociale afzondering in gemeenschappen waar zij geacht worden zich 'nederig' te gedragen¹⁰³ en analfabetisme veelvoorkomend is (met gevolgen voor hun kennis van bepaalde gebeurtenissen en omstandigheden)¹⁰⁴.

Zoals uit de bovenstaande voorbeelden blijkt, zijn beoordelingen van ongeloofwaardigheid soms gebaseerd op een gebrek aan kennis over **details uit de publieke sfeer** (bv. de arrestatie van iemands echtgenoot, politieke en professionele details van iemands vervolger...), ongeacht het opleidingsniveau van de verzoeker. In het expertinterview naar aanleiding van deze praktijkgids legt klinisch psycholoog Emilie Berghmans uit:

*“Het **interculturele aspect** is hier belangrijk. Een patiënte verduidelijkte dat zij niet op de hoogte was van de openbare activiteiten van haar man, hoewel hij bij hen thuis regelmatig vergaderingen hield met politieke vrienden. Ze hoorde niet wat er werd besproken, omdat ze in de keuken eten moest maken. Enerzijds zijn het openbare leven van de man en het privéleven van de vrouw gescheiden georganiseerd, anderzijds is de (wederzijdse) belangstelling voor elkaars dagelijkse activiteiten vaak*

⁹⁶ UNHCR, 'Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims' (1998) para 9 <<https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b3338.pdf>>; van Veldhuizen (n 61) 49–50; Lamonaca and others (n 60) 22–23; Jacobs and Maryns (n 60) 2–3.

⁹⁷ Bögner, Herlihy and Brewin (n 74) 75; Herlihy (n 62) 117–119.

⁹⁸ Middelburg and Balta (n 20) 443; Baillot, Cowan and Munro (n 60) 281; Bloemen and Mellink (n 72) 891; Ines Keygnaert and others, 'Sexual Violence and Sub-Saharan Migrants in Morocco: A Community-Based Participatory Assessment Using Respondent Driven Sampling' (2014) 10 *Globalization and Health* 1, 13–14; Lamonaca and others (n 60) 13–14; Pertek, Phillimore and Goodson (n 67) 18; Magugliani (n 41) 5 and 11.

⁹⁹ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 72; Singer (n 20) 109; Bloemen and Mellink (n 72) 891.

¹⁰⁰ Sylvie Saroléa, Francesca Raimondo and Zoé Crine, 'Exploring Vulnerability's Challenges and Pitfalls in Belgian Asylum System' (Université catholique de Louvain 2021) 80–81 <https://www.vulner.eu/80233/VULNER_WP2_Report1.pdf>; Josse (n 76) 177–186; GAMS België vzw (n 77) 4.

¹⁰¹ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or Its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/02/01)' (2002) para 35 <<https://www.unhcr.org/publications/legal/3d58ddef4/guidelines-international-protection-1-gender-related-persecution-context.html>>.

¹⁰² Lamonaca and others (n 60) 14; *VF v France* [2011] ECTHR 7196/10 9–10 (FR); *LO v France* [2015] ECTHR 4455/14 [8] (FR).

¹⁰³ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 70; Singer (n 20) 11.

¹⁰⁴ Middelburg and Balta (n 20) 442.

*afwezig, a fortiori in een gedwongen huwelijk. In een context van huiselijk geweld verschuiven de prioriteiten dan ook vaak van samenleven naar overleven.*¹⁰⁵

Een positief arrest van de RvV uit de geanalyseerde steekproef illustreert ook hoe redeneringen op basis van een gebrek aan dergelijke details genuanceerd kunnen worden:

"In het bestreden besluit lijkt [het CGVS] niet te betwisten dat verzoekster seksueel is misbruikt, maar is het van mening dat de beweerde omstandigheden errond niet vaststaan, namelijk de gevolgen van de beroepsactiviteiten van haar echtgenoot in een advocatenkantoor en de problemen die hij heeft ondervonden. ... In casu meent de Raad uit verzoeksters verklaringen ... en uit de ... psychologische attesten ... te kunnen afleiden dat zij duidelijk in een uiterst kwetsbare psychische toestand verkeert en dat zij nog steeds nawerkingen heeft die rechtstreeks voortvloeien uit het seksueel geweld ... waardoor een terugkeer ... ondenkbaar is [Beslissing tot erkenning van de vluchtelingenstatus]"¹⁰⁶ (Democratische Republiek Congo, 2020, seksueel geweld)

b. Gebrek aan 'doorleefdheid'

Hoewel asielinstanties soms aannemen dat het oproepen van SGG-ervaringen in een stressvolle en emotioneel triggerende omgeving het geheugen zal faciliteren¹⁰⁷, lijken de directe vraag/antwoordmethode en de stressvolle omstandigheden tijdens een persoonlijk onderhoud een eerder remmend effect te hebben op de reeds starre toegang¹⁰⁸ tot dergelijke herinneringen¹⁰⁹. Meer bepaald kan de gedwongen herinnering aan en het praten over een traumatische gebeurtenis de overlevenden/slachtoffers terugbrengen naar de toestand waarin zij zich tijdens de victimisatie bevonden, hetgeen de biologische reacties die zij op dat moment hadden, zoals: vechten, vluchten, bevriezen of ondergaan, kan oproepen. Dit geldt met name voor personen die tijdens de gebeurtenis in een staat van dissociatie verkeerden en daarna geen enkele vorm van zorg kregen.¹¹⁰ Zoals gesteld in een zaak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (EHRM) (*L.O. tegen Frankrijk*): "de omstandigheden [van de] ondervraging [door de instanties] stonden haar niet toe haar parcours en haar status als slachtoffer van mensenhandel bekend te maken".¹¹¹ De gevolgen voor de houding van verzoekers bij het onthullen van traumagerelateerde vluchtverhalen worden toegelicht door Rousseau en anderen:

"... a claimant's vulnerable state of mind during the hearing may lead to emotional reactions or signs of distress that are misinterpreted by the decision makers.

¹⁰⁵ time: 00:24:27 - 00:27:58 Interview with Emilie Berghmans and Woman'Dō, 'Expert interview for the NEF (Network of European Foundations - Alliance for Gender Equality in Europe) project by NANSEN NGO (Brussels, Belgium)' (19 October 2022).

¹⁰⁶ CCE, nr. 275 955, 11082022 (FR)

¹⁰⁷ Middelburg and Balta (n 20) 443; Herlihy, Jobson and Turner (n 60) 664.

¹⁰⁸ Vermetten, Raaijmakers and Gersons (n 68) 283; Bloemen and Mellink (n 72) 894; Keygnaert and Linthout (n 40) 22.

¹⁰⁹ Baillot, Cowan and Munro (n 60) 278; van Veldhuizen (n 61) 27; Bögner, Herlihy and Brewin (n 74) 79–80; Pertek, Phillimore and Goodson (n 67) 15.

¹¹⁰ Ellert Nijenhuis, Onno van der Hart and Kathy Steele, 'Trauma-Related Structural Dissociation of the Personality' (2010) 52 *Activitas Nervosa Superior* 1, 1; Lamonaca and others (n 60) 23.

¹¹¹ *L.O. v. France* (n 102) para 24 (FR).

*Psychological fragility is often caused or reinforced by the intimidating surroundings of the hearing, by culture shock and bewilderment regarding unfamiliar signs and symbols, by fear of the hearing's outcome or of being misunderstood, or by psychological symptoms caused by trauma, which might range from nervous laughter to a blank and indifferent affect. Such anxiety is often expressed through cultural idioms unfamiliar to the decision-maker, can result in hesitance or contradiction, and may be interpreted as a lack of credibility.*¹¹²

c. Conclusie

Kortom, negatieve geloofwaardigheidsbeoordelingen op basis van (geringe) vaagheid/onvolledigheid/inconsistentie/gebrek aan 'doorleefdheid' kunnen getuigen van onvoldoende begrip over de narratieve belemmeringen die verzoekers met een gendergerelateerde nood aan IB ervaren.¹¹³ In de geanalyseerde steekproef van dossiers blijken de instanties de mythe in stand te houden dat een 'echte' overlevende/slachtoffer van SGG steeds op een accurate, volledige en consistente manier verklaringen kan afleggen¹¹⁴ en zich daarbij steeds 'gepast' emotioneel kan gedragen. Drie arresten van de RvV binnen dezelfde steekproef nuanceren deze mythe terecht als volgt:

*"In het huidige dossier is de Raad van oordeel dat rekening moet worden gehouden met verzoeksters **psychologische toestand** zoals uiteengezet in het psychologisch rapport ..."*¹¹⁵ (Senegal, 2022, seksueel geweld, huiselijk geweld)

*"In dit geval heeft verzoekster, voor zover mogelijk gezien haar **psychische toestand**, de verkrachting ... verklaard. De verklaringen van verzoekster zijn echter niet geanalyseerd door het CGVS de Raad is van mening dat het aldus ontwikkelde argument kan worden gevolgd."*¹¹⁶ (Democratische Republiek Congo, 2020, seksueel geweld)

*"... verzoekster lijdt aan een **posttraumatische stressstoornis** en het is voor haar onmogelijk om zelfs in een veilige omgeving over bepaalde **trauma's** te praten. Volgens haar raadsman wilde verzoekster niet bij de hoorzitting aanwezig zijn omdat het voor haar onmogelijk was om in een door mannen omringd busje te reizen. Het is dus duidelijk dat verzoekster een **bijzonder kwetsbaar profiel** heeft en dat daarmee rekening moet worden gehouden **tijdens haar persoonlijk onderhoud en bij de beoordeling van haar verklaringen.**"*¹¹⁷ (Democratische Republiek Congo, 2021, seksueel geweld, huiselijk geweld)

¹¹² Rousseau and others (n 70) 51.

¹¹³ Baillot, Cowan en Munro (n 5) 131.

¹¹⁴ Wendy Lacombe, 'The 'Ideal' Victim v Successful Rape Complainants: Not What You Might Expect' (2002) 10 Feminist Legal Studies 131, 131.

¹¹⁵ CCE, nr. 274 056, 14062022 (FR)

¹¹⁶ CCE, nr. 243 679, 05112020 (FR)

¹¹⁷ CCE, nr. 266 712, 17012022 (FR)

2.1.2 Vertraagde (verklaringen in de) verzoekprocedure om internationale bescherming

Tabel 2

<i>Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld</i>	<i>Instantie</i>	<i>Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen</i>
Albanië, 2019, huiselijk geweld (incl. stalking), verkrachting, gedwongen gezinsplanning, femi(ni)cide	CGVS (NL)	<i>Wat betreft uw verklaring dat uw ex-man uw dochter zal meenemen en uithuwelijken ... moet in de eerste plaats opgemerkt worden dat u deze gebeurtenis geheel onvermeld liet in het kader van uw eerste verzoek om internationale bescherming hetgeen de geloofwaardigheid ervan reeds sterk ondermijnt.</i>
	RVV ¹¹⁸ (NL)	<i>De Raad is evenwel van oordeel dat, indien verzoekende partij werkelijk ... een vrees koestert dat haar ex-man haar dochter zal meenemen en uithuwelijken, van haar redelijkerwijze mag worden verwacht dat zij [hier] reeds tijdens haar eerste verzoek melding zou hebben gemaakt ... Verzoekende partij kan geenszins volstaan met de uitleg dat haar dochter haar had gevraagd niet over haar in detail te treden.</i>
Honduras, 2021, seksueel kindermisbruik, huiselijk geweld, bendegeweld	CGVS (NL)	<i>De vaststelling dat u na pas meer dan zeven jaar na uw aankomst in België een verzoek om internationale bescherming indiende, vormt een contra-indicatie voor de ernst en de geloofwaardigheid van de door u voorgehouden nood aan [IB] ...</i>
Ethiopië, 2022, (handel met het oog op) seksuele uitbuiting	CGVS (NL)	<i>Het feit dat u zo lang wachtte om een verzoek om [IB] in te dienen in België, ... is een indicatie dat u internationale bescherming niet dringend noodzakelijk achtte en ondergraaft de waarachtigheid van de door u geschetste vervolging.</i>
	RVV ¹¹⁹ (NL)	<i>(Idem) ... en ondergraaft bovendien de ernst van haar verklaarde kwetsbaarheid.</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	RVV ¹²⁰ (NL)	<i>De Raad merkt in dit verband vooreerst op dat verzoekster deze vrees voor vrouwen(her)besnijdenis en vrees voor een gedwongen huwelijk niet heeft vermeld in het kader van haar eerste verzoek [om IB]. ... Van een verzoekster [om IB] mag immers worden verwacht dat zij de asielinstanties ... van meet af aan in vertrouwen neemt door een waarheidsgetrouw relaas uiteen te zetten.</i>

¹¹⁸ RVV, nr. 270 155, 21032022 (NL)

¹¹⁹ RVV, nr. 270 994, 06042022 (NL)

¹²⁰ RVV, nr. 229 069, 20112019 (NL)

Somalië, 2019, VGV, gedwongen huwelijk

RVV¹²¹
(NL)

... van verzoekster, indien zij een vrees heeft om bij terugkeer naar haar land van herkomst verder te worden besneden, mocht worden **verwacht dit tijdens de administratieve procedure reeds te vermelden**. ... Dat verzoekster haar vrees voor verdere besnijdenis uit schaamte niet zou hebben gemeld, acht de Raad niet ernstig.

MYTHE

Vertraagde (verklaringen in de) verzoekprocedure om IB wijzen op een vals of overdreven verhaal

De Belgische Vreemdelingenwet verplicht verzoekers om IB hun aanvraag zo snel mogelijk in te dienen (op het moment van binnenkomst of ten minste binnen 8 werkdagen)¹²², tenzij zij goede redenen kunnen aanvoeren waarom zij dat niet hebben gedaan¹²³. Hoewel de instanties de vrijheid hebben om dergelijke 'goede redenen' op discretionaire wijze te beoordelen, blijken zij in de steekproef soms geneigd een **laattijdig** verzoek om IB te beschouwen als een indicatie van ongelooftwaardigheid.¹²⁴ Ook deze redenering speelt een bredere rol in de meeste traumagerelateerde verzoekprocedures om IB. Voor SGG in het bijzonder belichamen dergelijke redeneringen een zeker scepticisme waarmee (vermeende) overlevenden/slachtoffers van SGG vaker worden behandeld in juridische context en weerspiegelt het de veronderstelling dat SGG-verhalen vaak verzonnen zijn.¹²⁵ Ze resoneren met gevestigde verkrachtingsmythes, zoals: *"een ideaal slachtoffer zou het onmiddellijk vertellen"*¹²⁶, *"[een slachtoffer van seksueel geweld] zal [deze ervaring] bij de eerste redelijke gelegenheid bekendmaken"*¹²⁷, en *"vertragingen in de bekendmaking [moeten] worden geassocieerd met oneerlijkheid"*¹²⁸.

Vertraagde verklaringen over SGG als noodzakelijkerwijs manipulatief of onwaar beschouwen mist echter een **empirisch** onderbouwde rechtvaardiging.¹²⁹ Er zijn geen bewijzen voor een verband tussen vertragingen bij het bekendmaken van SGG en het waarheidsgehalte ervan. Integendeel, uit het EU-wijde onderzoek van het Bureau voor de Grondrechten van de

¹²¹ RVV, nr. 227 517, 16102019 (NL)

¹²² Belgian Aliens' Act art 50 §1.

¹²³ *ibid* 46 §4 d).

¹²⁴ Lore Roels, 'How Protecting Your Daughter Can Lead You to Being Denied International Protection in Belgium: On Rape Mythology, Delayed Disclosure, and Asylum' (Refugee Law Initiative Blog, 11 May 2023) <<https://rli.blogs.sas.ac.uk/2023/05/11/how-protecting-your-daughter-can-lead-you-to-being-denied-international-protection-in-belgium/>>.

¹²⁵ International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (2015) 14 <<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2015/04/Universal-GenderStereotypes-Publications-Thematic-report-2015-ENG.pdf>>; Louise Hooper and Council of Europe (CoE), 'Gender-Based Asylum Claims and Non-Refoulement: Articles 60 and 61 of the Istanbul Convention: A Collection of Papers on the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence' (Council of Europe (CoE) 2019) 38 <<https://rm.coe.int/conventionistanbularticle60-61-web/1680995244>>; Keygnaert and Linthout (n 40) 22; Rousseau and others (n 70) 57.

¹²⁶ Skinnider (n 66) 102.

¹²⁷ Elaine Craig, 'The Relevance of Delayed Disclosure to Complainant Credibility in Cases of Sexual Offence' (2011) 36 Queen's Law Journal 1, 2; Skinnider (n 66) 90.

¹²⁸ Pertek, Phillimore and Goodson (n 67) 15.

¹²⁹ Magugliani (n 41) 12; Saroléa, Sylvie, Raimondo, Francesca and Crine, Zoé, 'Through the Eyes of the "Vulnerable": Exploring Vulnerabilities in the Belgian Asylum System' (Zenodo 2022) 47 <<https://zenodo.org/record/7179724>>.

Europese Unie (FRA) over geweld tegen vrouwen blijkt dat 35% van de overlevenden/slachtoffers van seksueel geweld nooit met iemand over het incident heeft gesproken.¹³⁰ In een Belgisch onderzoek werd voor verzoekers om IB specifiek aangetoond dat *“62% van de verzoekers om [IB] ... met niemand praatte over het SG [dat zij meemaakten]. Als ze dat wel deden, namen ze het vaakst een kennis in vertrouwen (70%)”*¹³¹. In dezelfde lijn heeft het Hooggerechtshof van Canada bepaald dat men niet langer kan uitgaan van de **veronderstelling dat SGG onmiddellijk openbaar wordt gemaakt**, aangezien *“het tijdstip van verklaring op zichzelf niet van belang is voor de geloofwaardigheid van een verzoeker”*¹³². Zoals de Internationale Commissie van Juristen bevestigt:

*“As the Supreme Court of California noted, “the overwhelming body of current empirical studies, data, and other information establishes that it is not inherently “natural” for the victim to confide in someone or to disclose, immediately following commission of the offense, that he or she was sexually assaulted. Instead survivors are often afraid of reporting the crime because of stigma and shame. If the perpetrator is someone the survivor knows personally, as is often the case, it can be even more difficult”*¹³³

De timing van (bekendmaking van SGG tijdens) de verzoekprocedure om IB kan worden beïnvloed door **factoren** als¹³⁴ angst, stigmatisering, schaamte¹³⁵, wantrouwen in de instanties, mogelijke (zelf)beschuldiging, gebrek aan zelfidentificatie als overlevende/slachtoffer (vooral voor mannen¹³⁶), angst voor de pleger, effecten van PTSS/andere geestelijke gezondheidsproblemen...¹³⁷. Deze laatste speelde een rol in een recent arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU)¹³⁸, waarin het bevestigt dat onder artikel 4, lid 5, e) van de EU Kwalificatierichtlijn (voordeel van de twijfel en de rol van geloofwaardigheid hierin) moet worden begrepen dat:

*“een valse verklaring in het oorspronkelijke verzoek om internationale bescherming, die door de asielzoeker bij de eerste gelegenheid is toegelicht en ingetrokken, op zichzelf er niet aan in de weg staat dat komt vast te staan dat de verzoeker in grote lijnen als geloofwaardig kan worden beschouwd ...”*¹³⁹

¹³⁰ European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), 'Violence against Women: An EU-Wide Survey. Main Results Report' (2014) 115 <<https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>>.

¹³¹ Ines Keygnaert and others, 'UN-MENAMAIS: Understanding the Mechanisms, Nature, Magnitude and Impact of Sexual Violence in Belgium, Final Report' (Belgian Science Policy 2021) BR/175/A5/UNMENAMAIS 74 <62%> accessed 13 March 2023.

¹³² Craig (n 127) 7.

¹³³ International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (n 125) 14.

¹³⁴ Chapter 2.1 Delay in applying for asylum UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5).

¹³⁵ Herlihy (n 62) 116; Anna Papoutsis and others, 'Geographies of Shame: Diachronic and Transnational Shame in Forced Migrants with Experiences of Sexual and Gender-Based Violence' (2022) 35 Journal of Refugee Studies 1221, 1221.

¹³⁶ Magugliani (n 41) 11.

¹³⁷ Craig (n 127) 7; Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 38–39; Keygnaert and Linthout (n 40) 22; Rousseau and others (n 70) 50; UN Voluntary Fund for Victims of Torture, 'Report on Expert Panel & Workshop - Surviving Torture and Fighting Stigma: The Road to Recovery for Victims of Sexual and Gender-Based Torture' (UN Voluntary Fund for Victims of Torture 2019) 9 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Torture/UNVFVT/Surviving_Torture_and_Fighting_Stigma_Worksop_Report.pdf>.

¹³⁸ *International Protection Appeals Tribunal and Others (Attentat au Pakistan)* [2023] Court of Justice of the European Union C-756/21 [24].

¹³⁹ *ibid* 96.

Bovenstaande factoren zijn ook van bijzonder belang in SGG-gerelateerde vluchtverhalen¹⁴⁰, zoals Bloemen en Mellink uitleggen:

"Bij asielzoekers speelt [schaamte] vooral bij seksueel geweld en foltering. De kracht van schaamte en eerverlies kan zo groot zijn, dat een asielzoeker soms zal kiezen om over zijn ervaringen te zwijgen, omwille van veiligheid, de eigen toekomst en de positie in de familie of gemeenschap Vermijding als kernsymptoom van traumatisering versterkt bij asielzoekers nog eens de schaamte en de 'zwijgkracht'. ... Deze krachten staan haaks op de eis om in de asielprocedure meteen alles te vertellen. ... Het niet of niet volledig vertellen wordt in de asielprocedure in verband gebracht met ongeloofwaardigheid."¹⁴¹

Bögner en anderen bevestigen:

"[Asylum seekers] with a history of sexual violence reported more difficulties in disclosing personal information during [asylum] interviews, were more likely to dissociate during these interviews and scored significantly higher on measures of posttraumatic stress symptoms and shame than those with a history of non-sexual violence. ... The results indicate the importance of shame, dissociation and psychopathology in disclosure and support the need for immigration procedures sensitive to these issues. Judgments that late disclosure is indicative of a fabricated asylum claim must take into account the possibility of factors related to sexual violence and the circumstances of the interview process itself."¹⁴²

Phillimore en Pertek wijzen erop dat de #MeToo-beweging aan het licht heeft gebracht hoe overlevenden/slachtoffers in hun land van herkomst (bij vrienden/familie, in hun moedertaal) vaak jaren nodig hebben om zich open te stellen, terwijl verzoekers om IB meestal noch tijd, noch steun krijgen.¹⁴³ Loraine M. Mponela, een activiste voor rechten van mensen zonder wettig verblijf en ervaringsdeskundige getuigt:

"[Victims/survivors] will be required to disclose all information about their abuse at once. However, ... it takes time to be comfortable talking about things you have suffered, especially of a sexual nature."¹⁴⁴

Het lijkt logischer te veronderstellen dat de bovengenoemde belemmeringen veroorzaken dat slachtoffers/overlevenden van SGG zullen vermijden, of op zijn minst uitstellen, om het geweld aan iemand bekend te maken¹⁴⁵, ongeacht hoe belangrijk de uitkomst van een

¹⁴⁰ Debora Singer, Zoe Given-Wilson and S Chelvan, 'Credibility Assessment in Asylum Procedures - A Multidisciplinary Training Manual, Volume 2 (CREDO Manual)' (Hungarian Helsinki Committee & UNHCR 2015) 43 <<https://www.refworld.org/docid/5582addb4.html>>.

¹⁴¹ Bloemen and Mellink (n 72) 891–893.

¹⁴² Bögner, Herlihy and Brewin (n 74) 75.

¹⁴³ Jenny Phillimore and Sandra Pertek, 'The Interests and Vulnerabilities of Female Forced Migrants Need to Be Recognised and Integrated within the National Strategy for Tackling Violence against Women and Girls' (*British Politics and Policy at LSE*, 30 November 2021) <<https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/forced-migrants-sgbv/>>.

¹⁴⁴ Loraine Masiya Mponela, "'Our Wish Is To Be Human Again': Refugee Women Speaking Up and Taking Space' (2022) 41 *Refugee Survey Quarterly* 381, 385.

¹⁴⁵ Craig (n 127) 7.

verzoekprocedure om IB voor hun overleven is. Daarom is het creëren van een, in de mate van het mogelijke, **vertrouwde setting** voor een persoonlijk onderhoud des te essentiëler. Zoals de RvV in een arrest uit de steekproef terecht aanhaalt:

*“Ongeacht de specialisatie van de protection officer, herinnert de Raad eraan dat het gaat om de concrete wijze waarop het onderhoud plaatsvindt. In casu is de Raad van oordeel dat uit de notities van het persoonlijk onderhoud niet blijkt dat de protection officer al het mogelijke heeft gedaan opdat het onderhoud van verzoekster in **vertrouwde omstandigheden** kon plaatsvinden.”¹⁴⁶ (Democratische Republiek Congo, 2020, seksueel geweld)*

Zoals blijkt uit het verslag van de Raad van Europa 'Gender-based Asylum Claims and Non-Refoulement: Articles 60 and 61 of the Istanbul Convention':

“Late disclosure should not automatically be taken as an indicator that the account lacks credibility.”¹⁴⁷

UNHCR heeft gewezen op het belang van deze bevindingen, zowel voor vertraagde verklaringen tijdens de verzoekprocedure om IB:

*“... wat betreft de **vertragingen bij het bekendmaken** van belangrijke feiten voor het verzoek om IB, die vaak in dergelijke verzoeken worden geconstateerd, worden deze vaak **verklaard door stigmatisering, schaamte of angst als gevolg van een gebrek aan overeenstemming met de genderspecifieke sociale normen in de samenleving van herkomst.**”¹⁴⁸*

Als voor vertraagde verzoekprocedures om IB als zodanig:

*“UNHCR wishes to stress that the facts asserted by an applicant for international protection may be **credible, even though the application was not made at the earliest possible opportunity.** ... The decision-maker should consider whether the applicant's failure to apply ... was due to a desire to achieve **security**, ... the effects of **disorientation, language barriers, anxiety, ... fear or mistrust of the authorities, ... doubts about the procedure** rendering a just outcome ... [or] the effect of any trauma experienced, ... including avoidance, dissociation, and shame[.] [This] may mean that an applicant does not make an application for international protection until compelled by circumstances such as the threat of forced return.”¹⁴⁹*

¹⁴⁶ CCE, nr. 275 955, 11082022 (FR)

¹⁴⁷ Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 39.

¹⁴⁸ UNHCR, 'Note Du Haut Commissariat Des Nations Unies Pour Les Réfugiés Relative à l'évaluation Des Demandes d'asile Introduites Par Des Femmes' (n 91) 2.

¹⁴⁹ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 201–202.

2.2 Zelfredzaamheid van verzoekers

Tabel 3

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Democratische Republiek Congo, 2021, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>Laten we vaststellen dat ... u sinds uw 17^e werkt ..., financieel onafhankelijk bent, ... goederen op krediet [verkoopt] [en levert] ..., [lid bent van] uw religieuze gemeenschap waar u vroeger alleen naartoe ging ..., het koor ..., de majorettegroep ..., uw gebedshuis [als moderator] ..., [deelneemt] aan meerdaagse retraites ..., en ... een deel van uw reis zelf heeft gefinancierd Al deze elementen getuigen van uw mate van onafhankelijkheid en uw zelfredzaamheid, die moeilijk te rijmen valt met uw onvermogen om een gedetailleerd verslag te geven van de gebeurtenissen die u zegt te hebben meegemaakt. Bovendien maken deze elementen het moeilijk te geloven in uw status als jonge vrouw alleen en zonder middelen, overgeleverd aan de genade van een gewelddadige stiefvader.</i>
Senegal, 2022, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>Het [CGVS] kan niet geloven dat u zich tot niemand heeft gewend ... om u te beschermen integendeel, u bent in staat de nodige stappen te ondernemen om uw land van herkomst te verlaten (u ontmoet een smokkelaar, gaat naar het huis van uw moeder om machines en andere stoffen te halen om te verkopen en geld te krijgen).</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	CGVS (NL)	<i>Rekening houdend met uw werkelijke leeftijd ... is het dan ook uitermate bedenkelijk dat u ondanks alle misbruik en mishandeling tot uw zesentwintig jaar bij uw tante bleef inwonen ... Wanneer u vervolgens werd gevraagd waarom u zich niet buiten uw familie om ergens in een grootstad ... zou kunnen vestigen, mede gelet uw zelfredzaamheid, uw kennis van verschillende talen en werkervaring</i>

MYTHE

Materieel en/of persoonlijk zelfredzame verzoekers hebben geen IB tegen SGG nodig

De Belgische Vreemdelingenwet¹⁵⁰ (in lijn met de EU Kwalificatierichtlijn¹⁵¹) bepaalt dat de beoordeling van een verzoek om IB de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden (nl. "*achtergrond, geslacht en leeftijd*") van verzoekers moet in rekening brengen. In die zin is (het gebrek aan) materiële of persoonlijke zelfredzaamheid van verzoekers relevant voor de manier waarop zij worden gehoord en de maatstaf waarmee hun verklaringen worden geëvalueerd. Echter, de instanties in de geanalyseerde steekproef blijken **de (vermeende) zelfredzaamheid van de verzoekers en hun vermogen om SGG het hoofd te bieden** vaak te overschatten.¹⁵² Dergelijke redeneringen overschaduwden de bredere sociale en institutionele structuren die het individuele vermogen bepalen om met dergelijke vervolging om te gaan.¹⁵³ Bijgevolg blijken de instanties verzoekers met SGG-gerelateerde verzoeken om IB vaak te construeren als zijnde "*te goed geïnformeerd en te assertief*"¹⁵⁴ om beschermd te worden. Bovendien gaat deze redenering ervan uit dat de kwetsbaarheid voor SGG voortkomt uit een gebrek aan individuele kracht, onafhankelijkheid en zelfredzaamheid, die persoonlijk tot stand komt en dus "*te corrigeren is door individuele zelfverbetering*"¹⁵⁵ (ook getheoretiseerd als de neoliberale slachtoffertheorie¹⁵⁶ of het proces van responsabilisering van overlevenden/slachtoffers van SGG¹⁵⁷)¹⁵⁸. Dit geldt mogelijks nog meer voor volwassen mannen, die bijna *a priori* worden gezien als onkwetsbaar¹⁵⁹ en "*auteurs van hun eigen lot*"¹⁶⁰.

Deze vormen van *victim blaming* (omdat overlevenden/slachtoffers ofwel te sterk ofwel niet sterk genoeg zijn) resoneren met de *victim precipitation myth* dat "[*verkrachting*] *alleen voorkomt bij bepaalde types [personen]*"¹⁶¹, geconcretiseerd als: "*respectabele meisjes worden niet seksueel misbruikt; alleen een bepaald type [persoon] loopt dat risico*"¹⁶², "*slachtoffers van mensenhandel zijn meestal jonge meisjes die naïef, kwetsbaar en arm zijn en geen opleiding hebben genoten*"¹⁶³, "[*SGG*] *is... het probleem van bepaalde buurten... en bepaalde soorten mensen*"¹⁶⁴ of "*meestal zijn het alleen [personen] die dingen doen zoals rondhangen in bars, rondslapen of zich suggestief kleden die verkracht worden*"¹⁶⁵. De redeneringen hierboven vertalen dit laatste als: 'alleen personen met een gebrek aan materiële

¹⁵⁰ Belgian Aliens' Act art 48/6 §5, c).

¹⁵¹ Article 4(3)c Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted [2011] OJ L 337/9 (Recast Qualification Directive).

¹⁵² Voor VGV in het bijzonder, zie: NANSEN and Marjan Claes, 'NANSEN Note 2-21: Vrouwelijke Genitale Verminking' (NANSEN 2021) ch 2. Zelfstandig (en opgeleid) om sociale druk te weerstaan <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2021/09/210826-NANSEN-Note-2021-1-VGV.pdf>>.

¹⁵³ Peroni (n 44) 359 and 361.

¹⁵⁴ Miriam Ticktin, 'Innocence: Shaping the Concept and Practice of Humanity' in Michael N Barnett (ed), *Humanitarianism and Human Rights: A World of Differences?* (Cambridge University Press 2020) 193 <<https://doi.org/10.1017/9781108872485>>.

¹⁵⁵ Rebecca Stringer, *Knowing Victims: Feminism, Agency and Victim Politics in Neoliberal Times* (Routledge 2014) 9 <<https://doi.org/10.4324/9781315880129>>.

¹⁵⁶ *ibid.*

¹⁵⁷ Elizabeth Comack and Tracey Peter, 'How the Criminal Justice System Responds to Sexual Assault Survivors: The Slippage between "Responsibilization" and "Blaming the Victim."' (2005) 17 Canadian Journal of Women & the Law 283.

¹⁵⁸ Peroni (n 44) 361.

¹⁵⁹ Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 93.

¹⁶⁰ Magugliani (n 41) 4.

¹⁶¹ Ben-David and Schneider (n 3) 386; World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence: A WHO Training Curriculum for Health Care Providers' (2021) 5 <https://cdn.who.int/media/docs/default-source/hrp/vaw/exercises-resources.pdf?sfvrsn=f52c3441_12>; Rebecca Stringer, 'Vulnerability after Wounding: Feminism, Rape Law, and the Differend' (2013) 42 SubStance 148, 161 and 163.

¹⁶² James Lochhead and Pek Leng Tan, *Seeking Justice for Victims of Sexual Crime* (Women's Centre for Change (WCC) Penang 2009) 51 <<https://www.wccpenang.org/01important/books/SEeking-justice-full-book.pdf>>.

¹⁶³ Leni Linthout and others, 'INHeRE E-Learning Course on Sexual Violence & Migration (International Centre for Reproductive Health at Ghent University)' (*Inclusive Holistic Care for Migrant victims of sexual violence (INHeRE)*, 2021) <<https://www.icrhh.org/storage/attachments/attachment/72.pdf?t=1633358005>>.

¹⁶⁴ Miriam Ticktin, 'In the Name of Violence against Women', *Casualties of Care* (1st edn, University of California Press 2011) 156 <<https://doi.org/10.1525/california/9780520269040.003.0010>>.

¹⁶⁵ Payne, Lonsway and Fitzgerald (n 9) 49.

zelfredzaamheid (bv. beroepservaring, opleiding, financiële middelen...) en/of persoonlijke zelfredzaamheid (bv. leeftijd, sociaal netwerk, vermogen om reizen naar het buitenland te organiseren, onafhankelijkheid/zelfredzaamheid als zodanig...) zijn kwetsbaar voor SGG'.

Wat de **materiële zelfredzaamheid** betreft, worden in twee van de bovenstaande voorbeelden opleiding en beroepservaring genoemd. Hier lijken de instanties ervan uit te gaan dat goed opgeleide/professioneel ervaren verzoekers minder kwetsbaar zijn voor SGG.¹⁶⁶ De vrees wordt ongeloofwaardig of onrealistisch geacht (onder andere) omdat de verzoekers een bepaald opleidingsniveau hebben (bv. kennis van verschillende talen) en/of een professioneel verleden. Daarbij wordt echter over het hoofd gezien dat personen met een opleiding/beroepservaring evengoed risico op SGG kunnen lopen¹⁶⁷, bijvoorbeeld omdat: actoren van vervolging hen nog steeds kunnen opsporen en onder druk kunnen zetten, zij aan PTSS of depressie lijden of geen sociaal netwerk hebben. In gevallen van vrouwelijke genitale verminking (VGV) is bijvoorbeeld gebleken dat onderwijs niet van belang is, aangezien een aanzienlijk deel van de opgeleide gezinnen de praktijk nog steeds toepast.¹⁶⁸ Ten tweede heeft ook de financiële zelfredzaamheid van verzoekers er in de bovenstaande voorbeelden toe geleid dat SGG-gerelateerde verzoeken werden afgewezen. SGG komt echter in alle sociaaleconomische milieus voor.¹⁶⁹ Het HvJEU bevestigde recentelijk ook:

"Louter ... financiële steun ... kan als zodanig geen daden van vervolging verhinderen, noch het opsporen, vervolgen en bestraffen van dergelijke daden inhouden, en kan dus niet worden geacht de ... vereiste bescherming te waarborgen."¹⁷⁰

Bovendien is de financiële zelfredzaamheid van overlevenden/slachtoffers irrelevant wanneer zij te maken krijgen met repercussies voor eerdergerelateerde misdrijven of wanneer lokale instanties huiselijk geweld systematisch als een privékwestie behandelen.¹⁷¹ Peroni vat de tekortkomingen van 'het materiële zelfredzaamheidsargument' treffend samen:

*"... a woman may have the best **education** but still not be able to secure a job if she relocates to an area where widespread discrimination excludes women from job opportunities. A woman may be **wealthy** but still fail to secure protection if the police systematically see domestic violence as a private affair."¹⁷²*

Anderzijds vermelden de instanties ook argumenten rond **persoonlijke zelfredzaamheid**, zoals: leeftijd, vermogen om zich alleen te verplaatsen en te reizen, sociaal netwerk, hobby's, het louter betalen voor/organiseren van reizen naar het buitenland, en onafhankelijkheid/zelfredzaamheid als zodanig. Deze redeneringen houden er echter geen rekening mee dat iemands persoonlijke weerbaarheid tegen SGG inherent is ingebed in een socio-culturele context, met inbegrip van culturele attitudes, druk van familie/gemeenschap,

¹⁶⁶ Baillot, Cowan and Munro (n 20) 114.

¹⁶⁷ Peroni (n 44) 361.

¹⁶⁸ *RBAB and Others v The Netherlands* [2016] ECHR 7211/06 [44] (EN).

¹⁶⁹ World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161); Lori Heise, 'Violence Against Women: An Integrated, Ecological Framework' (1998) 4 *Violence against women* 262, 266–267 en 273–274; Garcia-Moreno and others (n 46) 1265; Keygnaert and others (n 131) 38.

¹⁷⁰ *Secretary of State for the Home Department v OA* [2021] Hof van Justitie van de Europese Unie C-255/19 [46] (EN).

¹⁷¹ Peroni (n 44) 361.

¹⁷² *ibid.*

en de gendergevoeligheid van een rechtssysteem.¹⁷³ Anders gezegd, dit denkpatroon onderkent het complexe karakter van het SGG-fenomeen, dat diepgeworteld is in de interactie tussen 'persoonlijke, situationele en socio-culturele factoren'¹⁷⁴. Daarom lijkt het idee dat 'personen die sterk genoeg zijn om zich tegen socio-culturele onderdrukking uit te spreken, te sterk zijn voor IB' kortzichtig.¹⁷⁵ Het bovenstaande argument van het CGVS dat 'het feit dat verzoekster zich tot niemand heeft gewend voor bescherming onverenigbaar is met haar vermogen om het land te verlaten' komt neer op de veronderstelling dat 'als je erin slaagt te vluchten, je jezelf kunt beschermen tegen SGG'¹⁷⁶. Echter, zoals het VN-Comité voor de Rechten van het Kind heeft opgemerkt:

*"The State party has argued that the [applicant] appears to be an independent woman with considerable personal strength who must be able to resist any social pressure and thus be able to protect her daughter from [FGM]. However, the Committee notes that the [applicant's] departure could similarly be understood as an inability to resist pressure."*¹⁷⁷

In de context van huiselijk geweld bevestigt Heise de irrelevantie van **zowel materiële als persoonlijke zelfredzaamheid** om de kwetsbaarheid voor dergelijk geweld te voorspellen in de empirisch onderbouwde conclusie dat:

*"Alcohol use, income, education level, hostility, self-esteem, being a full-time housewife, and use of violence toward children were not found to be consistently related to victimization of women."*¹⁷⁸

Ook een Belgische studie bevestigde dat: *"[h]et niveau van de voltooide opleiding van de respondenten geen significant verband [houdt] met de waarschijnlijkheid van seksueel slachtofferschap"*.¹⁷⁹

Concluderend, door de mythe te onderschrijven dat (materieel/persoonlijk) zelfredzame personen minder waarschijnlijk IB tegen SGG nodig zouden hebben, lijken de instanties een beeld van het 'ideale SGG-slachtoffer'¹⁸⁰ te construeren als zijnde ongeschoold, professioneel onervaren, arm, jong, geïsoleerd, afhankelijk of een combinatie daarvan.¹⁸¹ Deze essentialistische beschrijving van kwetsbaarheid dreigt niet alleen vluchtverhalen uit te sluiten

¹⁷³ Janna Wessels, 'The Boundaries of Universality - Migrant Women and Domestic Violence before the Strasbourg Court' (2019) 37 Netherlands Quarterly of Human Rights 336, 345; Peroni (n 44) 358–366.

¹⁷⁴ Heise (n 169) 262.

¹⁷⁵ Eva Brems, 'Strong Women Don't Need Asylum (the European Court on FGM)' (*Strasbourg Observers*, 19 August 2010) <<https://strasbourgobservers.com/2010/08/19/%e2%80%98strong-women-don%e2%80%99t-need-asylum%e2%80%99-the-european-court-on-fgm/>>.

¹⁷⁶ *ibid.*

¹⁷⁷ *JAM v Denmark* [2018] CRC CRC/IC/77/D/3/2016 [11.8] (EN).

¹⁷⁸ Heise (n 169) 266–267.

¹⁷⁹ Keygnaert and others (n 131) 38.

¹⁸⁰ Nils Christie, 'The Ideal Victim' in Ezzat A Fattah (ed), *From Crime Policy to Victim Policy: Reorienting the Justice System* (Palgrave Macmillan UK 1986) <https://doi.org/10.1007/978-1-349-08305-3_2>; Megan Denise Smith, 'Rethinking Gender in the International Refugee Regime' [2016] *Forced Migration Review* 65, 66; Georgina Firth and Barbara Mauthe, 'Refugee Law, Gender and the Concept of Personhood' (2013) 25 *International Journal of Refugee Law* 470, 481; Magugliani (n 41) 4.

¹⁸¹ Lore Roels, 'How Joining a Majorette Group Can Lead You to Being Denied International Protection: On Rape Mythology in Asylum/Non-Refoulement Procedures' (*Völkerrechtsblog*, 7 March 2023) <<https://voelkerrechtsblog.org/how-joining-a-majorette-group-can-lead-you-to-being-denied-international-protection/>>; Lore Roels, 'Hoe lid worden van de majorettes ertoe kan leiden dat je verzoek om internationale bescherming wordt geweigerd' (*Tijd voor Mensenrechten*, 8 March 2023) <<https://tijd.mensenrechten.be/2023/03/08/hoelid-worden-van-de-majorettes-ertoe-kan-leiden-dat-je-verzoek-om-internationale-bescherming-wordt-geweigerd/>>.

die niet in dit verhaal passen¹⁸², maar draagt ook bij tot de retoriek van verzoekers om IB als passieve en onderontwikkelde slachtoffers¹⁸³ en dreigt hun verhalen toe te eigenen op manieren die hun zelfbegrip ondermijnen¹⁸⁴. Deze mythe werd in een arrest van de RvV uit de geanalyseerde steekproef ook terecht weerlegd:

“De Raad is niet overtuigd door de motivering van [het CGVS] waarin vraagtekens worden geplaatst bij de waarachtigheid van het jarenlange seksuele misbruik door verzoekers stiefvader. [De Raad] stelt vast dat verzoekster informatie kon verstrekken over deze persoon en details van hun leven onder hetzelfde dak. De mate van zelfstandigheid en zelfredzaamheid van verzoekster die door [het CGVS] werd aangevoerd kan niet leiden tot de conclusie dat het niet geloofwaardig is dat zij ten prooi viel aan de genade van een misbruikende stiefvader.”¹⁸⁵ (Democratische Republiek Congo, 2021, seksueel geweld, huiselijk geweld)

¹⁸² Peroni (n 44) 362.

¹⁸³ ibid 363; Ticktin (n 154) 186.

¹⁸⁴ Firth and Mauthe (n 180) 470.

¹⁸⁵ CCE, nr. 266 712, 17012022 (FR)

2.3 Intern vluchtalternatief (IVA)

Tabel 4

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Democratische Republiek Congo, 2020, seksueel geweld	CGRA (FR)	<i>Het [CGVS] ziet dan ook geen reden om aan te nemen dat een dergelijke gebeurtenis zich in de toekomst opnieuw zou kunnen voordoen. ...Aangezien uw verklaringen gebaseerd zijn op vermoedens van uw kant, is het [CGVS] van oordeel dat u niet heeft aangetoond dat u het slachtoffer zou kunnen zijn van stigmatisering.</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	CGVS (NL)	<i>U haalde enkel aan dat u in Ethiopië geen familie meer had om naar terug te keren. Wanneer u vervolgens werd gevraagd waarom u zich niet buiten uw familie om ergens in een grootstad ... zou kunnen vestigen ... bleef u enkel herhalen dat u niet naar Ethiopië terug wilde en stelde liever zelfmoord te willen plegen. ... [U] stelde ... enkel: "... ik had alle rechten als kind en vrouw verloren, ik had nooit liefde gekregen van iemand ...".</i>

MYTHE

Verzoekers die SGG vrezen/ervaarden kunnen bescherming vinden door de gewelddadige situatie te verlaten en gebruik te maken van een intern vluchtalternatief (IVA)

De Belgische Vreemdelingenwet bepaalt dat de nood aan IB wegvalt wanneer de verzoeker kan terugkeren naar een andere locatie in het land van herkomst (een zogenaamd IVA), waar de verzoeker geen vervolging vreest, toegang heeft tot bescherming en zich redelijkerwijze op een veilige en wettige manier kan vestigen.¹⁸⁶ De hierboven geïllustreerde redeneringen, die een dergelijk IVA voorstellen, lijken parallellen te vertonen met gevestigde verkrachtingsmythes, zoals: "waarom vertrekken slachtoffers niet bij het eerste geval van fysiek geweld?"¹⁸⁷, "als [overlevenden/slachtoffers] bij een gewelddadige partner blijven, is dat [hun] schuld"¹⁸⁸, en "[overlevenden/slachtoffers] zullen eindelijk veilig zijn als [ze] [een gewelddadige] relatie verlaten"¹⁸⁹. In asielcontexten blijkt het feit dat verzoekers erin geslaagd zijn te vluchten soms te worden gezien als bewijs dat het mogelijk is zichzelf te beschermen door aan de (potentieel) gewelddadige situatie te ontsnappen.¹⁹⁰ Er wordt hierbij echter over

¹⁸⁶ Artikel 48/5, §3 Belgian Aliens' Act.

¹⁸⁷ Skinnider, op-cit., 18-19.

¹⁸⁸ World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161) 5.

¹⁸⁹ ibid.

¹⁹⁰ For Kaboul in particular, see: NANSEN, Charlotte Coenen and Valérie Klein, 'NANSEN Note 2-19: Kaboul en tant qu'alternative de protection interne pour les personnes en besoin de protection subsidiaire' (NANSEN 2019) <<https://nansen-refugee.be/wp->

het hoofd gezien dat men bij terugkeer een even groot of zelfs groter risico loopt om (opnieuw) slachtoffer te worden. Zo wordt SGG onterecht als een per definitie lokaal of privaat fenomeen gezien¹⁹¹, waaraan verzoekers kunnen ontsnappen door zich in de ruimte te verwijderen. Soms wordt de aanwezigheid van private ondersteuningsnetwerken of SGG-gerelateerde NGO's op de locatie van het IVA aangehaald om de redelijkheid van het alternatief te ondersteunen. Hiervoor wordt verwezen naar onderdeel '2.6 Niet-staatsbescherming'.

Ten eerste is het belangrijk te wijzen op de **belemmeringen** voor overlevenden/slachtoffers van SGG om weg te blijven uit een (potentieel) gewelddadige situatie (vóór de vlucht of na de terugkeer). Als het gaat om huiselijk geweld bijvoorbeeld, bestaan dergelijke belemmeringen in isolatie van familie en vrienden, financiële controle, psychologisch/fysiek geweld... Vaak kunnen misbruikers na een 'gewelddadige fase' gebruik maken van emotionele manipulatie (de zogenaamde '*honeymoon phase*') door zich verontschuldiging te gedragen en verbetering te beloven (wat een 'cyclus van geweld' vormt).¹⁹² Bijgevolg kunnen overlevenden/slachtoffers emotioneel afhankelijk worden van hun misbruiker ('*trauma bonding*' genoemd) als overlevingsmechanisme.¹⁹³ Daarnaast kunnen overlevenden/slachtoffers worden belemmerd om te vertrekken vanwege financiële afhankelijkheid, sociale druk om de relatie in stand te houden, gebrek aan alternatieve huisvesting en inkomen, angst voor vergelding...¹⁹⁴. Dit laatste is verre van speculatief, aangezien uit onderzoek is gebleken dat:

*"Violence often continues and may even increase after a [victim/survivor] leaves [the relationship]. In fact, [the] risk of being murdered is greatest immediately after separation."*¹⁹⁵

Deze factoren (gecombineerd) verminderen het gevoel van onafhankelijkheid en eigenwaarde van een overlevende/slachtoffer, en kunnen doorgaan van vlak na de ontsnapping tot de gedwongen terugkeer naar een IVA.

Bij terugkeer kan de vrees voor (hernieuwde) victimisatie worden veroorzaakt door dezelfde actor van vervolging, maar ook door nieuwe actoren (omdat zij gemakkelijker als 'kwetsbaar' worden aangemerkt¹⁹⁶). In het geval van dezelfde actor van vervolging (vaak een niet-overheidsactor) benadrukt UNHCR:

"Where the claimant fears persecution by a non-State agent of persecution, the main inquiries should include an assessment of the motivation of the persecutor, the ability

content/uploads/2020/06/Def-NANSEN-NOTE-2019-2-Kaboul-Alternative-de-protection-interne.pdf>; For westernised Afghan women in particular, see: NANSEN and Charlotte Coenen, 'NANSEN profiel 2-20: Nood aan internationale bescherming van Afghaanse verwesterde vrouw' (NANSEN 2020) <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2020/05/NANSEN-Profiel-2-20-Nood-aan-internationale-bescherming-van-Afghaanse-verwesterde-vrouw.pdf>>; Voor VGV in het bijzonder, zie: NANSEN and Claes (n 155) ch 4. Intern beschermingsalternatief.

¹⁹¹ Zie onderdeel 2.4 'Publiek/privé'-kloof

¹⁹² Skinnider (n 66) 18.

¹⁹³ University of Strathclyde, 'Developing a Trauma-Informed Response' (*FutureLearn: Understanding Violence Against Women*, 2022) <<https://www.futurelearn.com/courses/understanding-violence-against-women/6/steps/1415956>>.

¹⁹⁴ Radboud UMC and Toine Lagro-Janssen, 'Partnergeweld, signaleren en bespreekbaar maken' (Scholing Huiselijk en Seksueel Geweld, Nijmegen, 2022); World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161) 5.

¹⁹⁵ World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161) 5; Jacquelyn C Campbell and others, 'Risk Factors for Femicide in Abusive Relationships: Results From a Multisite Case Control Study' (2003) 93 *American Journal of Public Health* 1089, 1089.

¹⁹⁶ Deze constructie van 'kwetsbaarheid' is hierboven gerelativeerd in onderdeel 2.2 'Zelfredzaamheid van verzoekers'.

*of the persecutor to pursue the claimant in the proposed area, and the protection available to the claimant in that area from State authorities.*¹⁹⁷

Naar analogie met de UNHCR-richtsnoeren voor vervolging door staatsactoren kan worden gesteld dat *“de mogelijkheid om zich intern te verplaatsen alleen relevant kan zijn indien er duidelijke aanwijzingen zijn dat de vervolgende [actor] geen bereik heeft buiten de eigen regio”*.¹⁹⁸ Dit 'bereik' moet worden uitgelegd in de hedendaagse context: een wereld waarin sociale interacties voortdurend worden getraceerd door digitale communicatie en onlinenetwerken. Een voorbeeld van een dergelijke beoordeling van de **traceerbaarheid van verzoekers** door hun (potentiële) vervolgers werd gegeven door een *Court of Appeals* in de VS. Het wees een IVA in Mexico af voor een vrouw die op de vlucht was voor huiselijk geweld. Het hof voerde aan dat zij *“vanwege haar leeftijd en kwetsbaarheid hoogstwaarschijnlijk een beroep zou moeten doen op familieleden of vrienden voor hulp, waardoor het voor haar vader (de bron van geweld) niet moeilijk zou zijn om haar te vinden”*.¹⁹⁹

In beide gevallen (angst voor (re)victimisatie door dezelfde/nieuwe actoren) moet bij de beoordeling van een IVA rekening worden gehouden met zowel individuele als algemene omstandigheden. Deze **individuele omstandigheden** kunnen, in tegenstelling tot het behandelen van alle overlevenden/slachtoffers als een homogene groep²⁰⁰, worden geïdentificeerd als: *“leeftijd, geslacht, gezondheid, handicap, gezinssituatie en -relaties, sociale of andere kwetsbaarheden, etnische, culturele of religieuze overwegingen, politieke en sociale banden en verenigbaarheid, talenkennis, onderwijs-, beroeps- en arbeidsachtergrond en -kansen, en eventuele vervolging in het verleden en de psychologische gevolgen daarvan”*.²⁰¹ Daarnaast moeten de instanties ook kijken naar de **algemene omstandigheden**. Met betrekking tot shelters/vluchthuizen voor slachtoffers/overlevenden van SGG als IVA, stellen Hathaway en Foster dat het essentieel is te kijken naar: *“de algemene positie waarin [overlevenden/slachtoffers] die van [shelters] gebruik maken, zich [op langere termijn] zullen bevinden”*.²⁰² Deze algemene positie vereist een beoordeling van de veiligheid van de route, de beschikbaarheid van staatsbescherming²⁰³ en de socio-culturele context in het gebied van de relocatie.²⁰⁴

Ten eerste werd een voorbeeld van een gendergevoelige 'veiligheid van de route'-beoordeling gegeven door de *Federal Court* van Canada, die oordeelde dat:

¹⁹⁷ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/03/04)' (2003) para 15 <<https://www.unhcr.org/publications/legal/3f28d5cd4/guidelines-international-protection-4-internal-flight-relocation-alternative.html>>.

¹⁹⁸ *ibid* 14; Ali, Querton and Soulard (n 20) 72.

¹⁹⁹ James C Hathaway and Michelle Foster, *The Law of Refugee Status* (2nd edn, Cambridge University Press 2014) 345 <<https://doi.org/10.1017/CBO9780511998300>>.

²⁰⁰ Middelburg and Balta (n 20) 449.

²⁰¹ Ali, Querton and Soulard (n 20) 73.

²⁰² Hathaway and Foster (n 199) 344.

²⁰³ Zie onderdeel 2.5

²⁰⁴ Peroni (n 44) 358; Council of Europe Parliamentary Assembly, 'Resolution 1765: Gender-Related Claims for Asylum' (2010) para 10.5 <<https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17915>>.

“the tribunal failed to consider how it could be objectively reasonable for the claimant to travel... with his wife and daughter in light of the ... widespread rape and women and children in [the area]”²⁰⁵.

Ten tweede, wat de **beschikbaarheid van staatsbescherming** betreft, verklaarde de speciale VN-rapporteur inzake foltering het volgende:

“[I]n particular in gender-based refugee claims, the lack of State protection in one part of the country is often an indication that the State is also not able or willing to protect the woman or girl in any other part of the country”²⁰⁶.

Ten derde wordt iemands keuzevrijheid om aan een (potentieel) gewelddadige situatie te ontsnappen en te verhuizen beïnvloed door de **socio-culturele omgeving** waarin men leeft.²⁰⁷ Het sociaalecologische model van Heise legt uit hoe kwetsbaarheid op dit maatschappelijke niveau het risico om (opnieuw) slachtoffer te worden van SGG kan vergroten.²⁰⁸ Overlevenden/slachtoffers kunnen bijvoorbeeld geconfronteerd worden met beperkingen m.b.t. reizen, toegang tot werk en huisvesting, financiële overleving²⁰⁹ zonder hulp van familie²¹⁰, stigmatisering en discriminatie... wat hen kwetsbaar maakt voor nieuwe vormen van (gendergerelateerde) vervolging (bv. uitbuiting, seksuele exploitatie...) ²¹¹. In een context waarin genderspecifieke socio-culturele structuren bij de evaluatie van IVA's voor overlevenden/slachtoffers van SGG door de asielinstanties weinig aandacht krijgen²¹², heeft het CEDAW (*United Nations Committee on the Elimination of Discrimination Against Women*) bovenstaande argumenten als volgt samengevat:

“... should the [IFA] be considered by receiving States, the option should be subject to strict requirements, such as the woman’s ability to travel to the area concerned and gain admittance and settle [and] ... gender-related aspects and risks ..., [namely:] legal, cultural and/or social restrictions or prohibitions on women travelling or living alone, ... problems of securing accommodation, childcare and economic survival without family or community support, and risk of harassment and exploitation, including sexual exploitation and violence.”²¹³

²⁰⁵ Ninette Kelley, 'Internal Flight/Relocation/Protection Alternative: Is It Reasonable' (2002) 14 International Journal of Refugee Law 4, 14.

²⁰⁶ UN Special Rapporteur on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 'Promotion and Protection of All Human Rights, Civil, Political, Economic, Social and Cultural Rights, Including the Right to Development' (2008) A/HRC/7/3 21 <<https://www.refworld.org/docid/47c2c5452.html>>.

²⁰⁷ University of Strathclyde, 'Different Approaches to Preventing Violence against Women' (*FutureLearn: Understanding Violence Against Women*, 2022) <<https://www.futurelearn.com/courses/understanding-violence-against-women/6/steps/1415961>>.

²⁰⁸ Keygnaert and Linthout (n 40) 17; Heise (n 169); The impact of sexual violence at the community level is also described in Josse (n 76) 179–183.

²⁰⁹ Peroni (n 44) 358.

²¹⁰ Hathaway and Foster (n 199) 350.

²¹¹ Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 28.

²¹² Peroni (n 44) 356.

²¹³ CEDAW, 'General Recommendation No. 32: The Gender-Related Dimensions of Refugee Status, Asylum, Nationality and Statelessness of Women' (2014) 10 <<https://www.refworld.org/docid/54620fb54.html>>.

Voor **specifieke vormen van SGG**, zoals VGV²¹⁴, verkrachting (bv. overlevenden/slachtoffers van het *Lord's Resistance Army* in Oeganda)²¹⁵, en (handel met het oog op) seksuele uitbuiting²¹⁶, bestaan bijkomende belemmeringen, die in de voetnoten te vinden zijn.

Wanneer verzoekers in het verleden reeds werden geconfronteerd met seksuele/gendergerelateerde **vervolging**, moet de wenselijkheid van een IVA worden beoordeeld in het licht van de '*cessation provision*' van het VN-Vluchtelingenverdrag. Zoals UNHCR verklaart:

*"[The provision allows refugees] to invoke "compelling reasons arising out of previous persecution" for refusing to reavail [themselves] of the protection of the country of origin. This exception is intended [for]... refugees... [who] have suffered atrocious forms of persecution and therefore cannot be expected to return ..., for example ... survivors or witnesses of violence against family members, including sexual violence, as well as severely traumatised persons."*²¹⁷

Zoals de speciale VN-rapporteur inzake foltering heeft bevestigd, kent het trauma van vroegere schendingen geen grenzen en kan hernieuwde blootstelling aan bepaalde triggers **nieuwe vervolging** inhouden (bv. wanneer een risico op zelfmoord bij terugkeer medisch wordt aangetoond).²¹⁸

Ter conclusie, bovengenoemde redenen vereisen *"meer richtsnoeren en een uitgebreidere analyse van het gender van de verzoekers ... in alle landen om ervoor te zorgen dat [IVA] een haalbare en veilige optie is"*²¹⁹. Zoals de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft aanbevolen in haar Resolutie 1765 (2010):

*"In order to ensure that the decision process sufficiently takes into account gender-related asylum claims, the Assembly also recommends that member states: ... restrict the use of internal flight alternatives for asylum seekers who invoke gender-related claims ..."*²²⁰

²¹⁴ Brems (n 175); UNHCR, 'Guidance Note on Refugee Claims Relating to Female Genital Mutilation' (United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Protection Policy and Legal Advice Section, Division of International Protection Services 2009) 5 <<https://www.refworld.org/docid/4a0c28492.html>>; UN Special Rapporteur on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (n 206) 21.

²¹⁵ Allen Kiconco and Martin Nthakomwa, 'Wartime Captivity and Homecoming: Culture, Stigma, and Coping Strategies of Formerly Abducted Women in Post-Conflict Northern Uganda' (2022) 46 *Disasters* 654, 654.

²¹⁶ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 7: The Application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees to Victims of Trafficking and Persons at Risk of Being Trafficked' (2006) paras 17–18 <<https://www.unhcr.org/publications/legal/443b626b2/guidelines-international-protection-7-application-article-1a2-1951-convention.html>>; Catherine Briddick and Vladislava Stoyanova, 'Human Trafficking and Refugees' in Cathryn Costello, Jane McAdam and Michelle Foster (eds), *The Oxford Handbook of International Refugee Law* (Oxford University Press 2021) 563 <<https://ssrn.com/abstract=3645021>>.

²¹⁷ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 3: Cessation of Refugee Status under Article 1C(5) and (6) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees (the "Ceased Circumstances" Clauses)' (2003) HCR/GIP/03/03 6 <<https://www.refworld.org/docid/3e50de6b4.html>>.

²¹⁸ UN Special Rapporteur on Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (n 206) 21.

²¹⁹ Ali, Querton and Soulard (n 20) 76.

²²⁰ Council of Europe Parliamentary Assembly (n 204) para 10.5.

2.4 'Publiek/privé'-kloof

Tabel 5

<i>Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld</i>	<i>Instantie</i>	<i>Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen</i>
Honduras, 2021, seksueel kindermisbruik, huiselijk geweld, bendegeweld	CGVS (NL)	<i>Vooreerst stelt u El Salvador (sic) te hebben verlaten omdat u de (sic) seksueel misbruikt werd door uw vader van uw twaalfde tot uw zeventiende Gemeenrechtelijke problemen houden echter geen verband met de criteria zoals bepaald in de Vluchtelingenconventie.</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	CGVS (1 ^{ste} verz, NL)	<i>Er dient echter te worden opgemerkt dat deze door u uiteengezette feiten van louter interpersoonlijke (tussen privépersonen) en gemeenrechtelijke (strafrechtelijke) aard zijn.</i>
	CGVS (2 ^{de} verz, NL)	<i>Deze door u opgeworpen motieven zijn echter van persoonlijke en socio-economische aard, en ressorteren niet onder het toepassingsgebied van de Vluchtelingenconventie, noch wijzen ze op een 'reëel risico op het lijden van ernstige schade', zoals bepaald in de definitie van subsidiaire bescherming.</i>
	RVV ²²¹ (NL)	<i>Ten slotte kan worden opgemerkt dat verzoekster de volgende [door het CGVS] opgenomen motieven volledig ongemoeid laat: ... [dat de door u opgeworpen motieven] van persoonlijke en sociaal-economische aard [zijn] ... De voormelde motieven vinden steun in het administratief dossier, zijn pertinent en terecht en worden ... door de Raad overgenomen.</i>

MYTHE

Vormen van SGG in de privésfeer zijn van (inter)persoonlijke/gemeenrechtelijke aard, waardoor zij buiten de werkingssfeer van het VN-Vluchtelingenverdrag vallen

Deze redenering sluit aan bij gevestigde mythes over SGG zoals: "huiselijk geweld [is] een *privéaangelegenheid*, bijvoorbeeld omdat] de aanval thuis plaatsvond [en] de dader geen gevaar voor het publiek vormde"²²², "familie- en intrafamiliale relaties zijn *privé*, zelfs als ze *gekenmerkt worden door geweld*"²²³, en "geweld tegen vrouwen is een *privéaangelegenheid*,

²²¹ RVV, nr. 229 069, 20112019 (NL)

²²² Skinnider (n 66) 22.

²²³ *ibid* 9.

er mag niet publiekelijk over worden gesproken [en] buitenstaanders mogen zich er niet mee bemoeien"²²⁴. Deze vooronderstellingen liggen ten grondslag aan het idee dat *"als de schade privé wordt toegebracht, het volstaat dat de vrouwen privé hulp zoeken"*²²⁵. Bijgevolg leidt deze constructie van 'the private family' er soms toe dat overlevenden/slachtoffers van privé-SGG worden uitgesloten van IB.²²⁶ Dit is het geval wanneer de definitie van IB door staten (incl. België, zie de voorbeelden hierboven) wordt geïnterpreteerd als zijnde alleen van toepassing op vervolging die voortvloeit uit de publieke status van een verzoeker.²²⁷ Deze **publiek/privé-kloof**²²⁸ werd betwist door een verzoekster in de geanalyseerde steekproef van dossiers (Honduras, seksueel kindermisbruik, huiselijk geweld, bendegeweld). Zij legt uit dat geweld in de privésfeer niet losstaat van, maar net een indicator kan zijn voor (nog meer) geweld in de publieke sfeer:

"Sinds ik klein was en bij mijn vader woonde heb ik misbruik meegemaakt. Oudere mannen die daar kwamen keken me altijd aan en zeiden dingen tegen me die je niet tegen een kind zegt. ... Als ik in mijn eigen huis al zulk geweld heb meegemaakt, kun je je dan voorstellen hoe het daarbuiten was, waar mensen geen enkele vertrouwensrelatie met mij of mijn familie hebben?"²²⁹

Historisch gezien werd het VN-Vluchtelingenverdrag van 1951 reeds bekritiseerd als een 'genderblind' instrument.²³⁰ Het dominante verhaal van de 'mannelijke'²³¹ politieke vluchteling²³² bestempelde vervolging binnen de politieke en **publieke sfeer als 'echte' vervolging**.²³³ Daarentegen werd SGG (dat vaak in de privésfeer door niet-overheidsactoren wordt gepleegd) oorspronkelijk beschouwd als niet toe te schrijven aan de staat, waardoor de overlevenden/slachtoffers ervan niet in aanmerking kwamen voor de vluchtelingenstatus.²³⁴

SGG is echter geen kwestie van individuele pathologie, criminaliteit of familiedisfunctie, maar moet worden gezien in een ruimere context met diepere **historische en structurele wortels** in de sociale ongelijkheid van overlevenden/slachtoffers.²³⁵ Tegen deze achtergrond wordt de persoonlijke capaciteit van verzoekers om het risico van vervolging het hoofd te bieden vaak

²²⁴ World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161) 8.

²²⁵ Wessels (n 173) 355.

²²⁶ Heaven Crawley, 'Gender, "Refugee Women" and the Politics of Protection' in Claudia Mora and Nicola Piper (eds), *The Palgrave Handbook of Gender and Migration* (Palgrave Macmillan UK 2021) 359 <https://doi.org/10.1007/978-3-030-63347-9_22>; Firth and Mauthe (n 180) 472; Guy S Goodwin-Gill and Jane McAdam, *The Refugee in International Law* (4rd edition, Oxford University Press 2007) 81; Adrienne Anderson and Michelle Foster, 'A Feminist Appraisal of International Refugee Law' in Cathryn Costello, Michelle Foster and Jane McAdam (eds), *The Oxford Handbook of International Refugee Law* (Oxford University Press 2021) 64 <<https://doi.org/10.1093/law/9780198848639.003.0004>>.

²²⁷ Susan Kneebone, 'Women within the Refugee Construct: Exclusionary Inclusion in Policy and Practice - the Australian Experience' (2005) 17 *International Journal of Refugee Law* 7, 26.

²²⁸ Hannah Pearce, 'An Examination of the International Understanding of Political Rape and the Significance of Labeling It Torture' (2002) 14 *International Journal of Refugee Law* 534, 538; Middelburg and Balta (n 20) 445.

²²⁹ Interview with Respondent NH003, 'Interview NH003 (PhD Lore Roels).pdf' (3 June 2022).

²³⁰ Qc (n 44) 327; Goodwin-Gill and McAdam (n 226) 81; Smith (n 180) 65.

²³¹ Deze perceptie wordt genuanceerd in onderdeel 2.8.

²³² Anderson and Foster (n 226) 60; Kate Smith, 'Telling Stories of Resistance and Ruination: Women Seeking Asylum' (2016) 2 *Journal of Resistance Studies* 33, 38; Anders B Johnsson, 'The International Protection of Women Refugees: A Summary of Principal Problems and Issues' (1989) 1 *International Journal of Refugee Law* 221, 222.

²³³ Firth and Mauthe (n 180) 472–473; Peroni (n 44) 351; Bailot, Cowan and Munro (n 60) 275; Christel Querton, 'Gender and the Boundaries of International Refugee Law: Beyond the Category of "Gender-Related Asylum Claims"' (2019) 37 *Netherlands Quarterly of Human Rights* 379, 383; Connie Oxford, 'Where Are the Women?' in Efrat Arbel, Catherine Dauvergne and Jenni Millbank, *Gender in Refugee Law: From the Margins to the Centre* (Routledge 2014) 160 <<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203771457-8/women-connie-oxford>>.

²³⁴ Smith (n 232) 57; Goodwin-Gill and McAdam (n 226) 81; Peroni (n 44) 351.

²³⁵ University of Strathclyde, 'Why Violence Against Women Happens' (*FutureLearn: Understanding Violence Against Women*, 2022) <<https://www.futurelearn.com/courses/understanding-violence-against-women/6/steps/1415918>>.

overschat.²³⁶ Deze capaciteit wordt onder meer belemmerd door: moeilijkheden bij het melden (zie onderdeel 2.5.1) of het onderzoeken/vervolgen/bestrafen van SGG (zie onderdeel 2.5.2) en de irrelevantie van materiële/persoonlijke zelfredzaamheid om SGG te voorkomen (zie onderdeel 2.2). Daarom moeten overlevenden/slachtoffers van SGG niet worden gezien als subjecten van privégeweld, maar als "*houders van rechten die door patriarchale structuren en instellingen kunnen worden ontkend of ondermijnd*"²³⁷.

Afgezien van het onrealistische karakter van de verwachting dat men de zaak privé 'afhandelt', wordt dit niet vereist door de internationale mensenrechten en het vluchtelingenrecht. Beide rechtskaders erkennen dat een staat verantwoordelijk kan zijn voor SGG door niet-overheidsactoren "*indien dergelijke daden bewust door de instanties worden getolereerd, of indien de instanties weigeren of niet in staat zijn doeltreffende bescherming te bieden*"²³⁸.²³⁹ Wat het internationale vluchtelingenrecht betreft, is het feit dat dergelijk geweld wel degelijk binnen de **werkings sfeer van het VN-vluchtelingenverdrag** valt, bevestigd door het Europese vluchtelingenrecht in de EU Kwalificatierichtlijn²⁴⁰ en het Verdrag van Istanbul²⁴¹, alsook door UNHCR:

*"There is no doubt that rape and other forms of gender-related violence, such as dowry-related violence, [FGM], domestic violence, and trafficking, are acts which ... have been used as forms of persecution, whether perpetrated by State or private actors."*²⁴²

Voor het internationaal mensenrechtelijk kader is de opnemng van SGG in de privésfeer onder de draagwijdte van de **bescherming tegen refoulement** bevestigd in ditzelfde verdrag van Istanbul²⁴³ en toegelicht in een zaak betreffende een gedwongen huwelijk voor het EHRM²⁴⁴. In de zaak *A.A. e.a. t. Zweden*²⁴⁵ probeerde een Jemenitische onderdaan – die op 14-jarige leeftijd werd gedwongen te trouwen en ernstig huiselijk geweld ondervond – voor de rechter een echtscheiding aan te vragen, maar kreeg te horen dat zij haar huwelijksproblemen met haar echtgenoot moest oplossen.²⁴⁶ Rechter Power-Forde stelde dat: "*[t]he applicants' problems 'within the personal sphere' ... are ... sufficiently serious as to amount to a violation of Article 3*"²⁴⁷.

Kortom, hoewel het internationale vluchtelingenrecht in theorie genderneutraal is, laat de praktijk zien hoe de publiek/privé-kloof ertoe kan leiden dat SGG onzichtbaar wordt in de procedures om IB.²⁴⁸ Deze tendens ondermijnt de toegankelijkheid van IB voor

²³⁶ Peroni (n 44) 359.

²³⁷ Heaven Crawley, '[En]Gendering International Refugee Protection: Are We There Yet?' in Bruce Burson and David James Cantor (eds), *Human Rights and the Refugee Definition: Comparative Legal Practice and Theory*, vol 5 (Brill Nijhoff 2016) 242–243 <https://doi.org/10.1163/9789004288591_014>; Peroni (n 44) 370.

²³⁸ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1' (n 101) para 19.

²³⁹ Peroni (n 44) 351.

²⁴⁰ Article 9(2)a/f Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted [2011] OJ L 337/9 (Recast Qualification Directive).

²⁴¹ Art. 60 Istanbul Convention.

²⁴² UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1' (n 101) para 9.

²⁴³ Art. 61 Istanbul Convention.

²⁴⁴ Thomas Spijkerboer, 'Gender, Sexuality, Asylum and European Human Rights' (2018) 29 *Law and Critique* 221, 228.

²⁴⁵ *AA and Others v Sweden* [2012] ECtHR 14499/09 (EN).

²⁴⁶ Christel Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (2022) 41 *Refugee Survey Quarterly* 1, 22.

²⁴⁷ Dissenting opinion judge Power-Forde in *A.A. and Others v. Sweden* (n 245) 29 (EN).

²⁴⁸ Heaven Crawley, 'Gender, Persecution and the Concept of Politics in the Asylum Determination Process' (2000) 9 *Forced Migration Review* 17, 17.

overlevenden/slachtoffers van SGG. De mythe van de publiek/privé-kloof is niet alleen geworteld in een onderschatting van de structurele (in tegenstelling tot individuele) omvang van SGG, maar komt ook voort uit een beperkte toepassing van het internationale vluchtelingen- en mensenrechtelijk kader.

2.5 Staatsbescherming

2.5.1 Aangifte aan de lokale instanties

Tabel 6

<i>Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld</i>	<i>Instantie</i>	<i>Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen</i>
Albanië, 2019, huiselijk geweld (incl. stalking), verkrachting, gedwongen gezinsplanning, femi(ni)cide	CGVS (NL)	<i>Indien onbekenden zodanig ernstige bedreigingen aan uw adres en dat van uw kinderen uitten, dat u in het buitenland bescherming moet aanvragen kan minstens verwacht worden dat u deze gebeurtenis aan de politie meldt.</i>
	RVV ²⁴⁹ (NL)	<i>Verzoekende partij kan ... bezwaarlijk ernstig voorhouden dat zij voor de problemen met haar agressieve en gewelddadige ex-man, van wiens huiselijk geweld zij en hun gezin het slachtoffer waren, geen toegang had en beroep kon doen op de Albanese politie en autoriteiten.</i>
Honduras, 2021, seksueel kindermisbruik, huiselijk geweld, bendegeweld	CGVS (NL)	<i>U heeft geen enkele stap ondernomen om uw vader aan te klagen of bescherming tegen hem te zoeken in Honduras.</i>
Ethiopië, 2022, (handel met het oog op) seksuele uitbuiting	CGVS (NL)	<i>U verklaart zelfs dat u niet naar de politie ging ... met als reden "dat u bang was en dat u niet wist waar u werd vastgehouden of [wat] de echte naam van [uw handelaar was]" U toont niet aan waarom de autoriteiten u hierom niet zouden willen helpen of beschermen. Dit plaatste een wezenlijke kanttekening bij de waarachtigheid ...</i>
	RVV ²⁵⁰ (NL)	<i>... uit de verklaringen van verzoekster blijkt dat zij naar aanleiding van haar ervaringen niet de minste poging heeft ondernomen om een beroep te doen op de hulp of bescherming van de bevoegde instanties. ... Gezien zij geen aangifte heeft gedaan, kan ook bezwaarlijk geconcludeerd worden dat de politie haar niet zou willen of kunnen helpen ...</i>
Senegal, 2022, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>... u heeft geen klacht ingediend tegen uw echtgenoot ... over de martelingen die u had ondergaan of over dit misdrijf ... Het is redelijk te verwachten dat u zou proberen iets te doen om uzelf te beschermen tegen geweld door uw echtgenoot ...</i>

²⁴⁹ RVV, nr. 234 950, 07042020 (NL).

²⁵⁰ RVV, nr. 270 994, 06042022 (NL).

MYTHE

Geen aangifte doen van SGG in het land van herkomst wijst op het niet uitputten van staatsbescherming

Aangezien de onbeschikbaarheid van staatsbescherming een vereiste is voor de vluchtelingenstatus²⁵¹, wordt het niet aangeven van SGG bij de plaatselijke instanties (waar de SGG-vorm in kwestie gecriminaliseerd werd) regelmatig gezien als bewijs dat staatsbescherming niet werd uitgeput. De veronderstelling dat deze vormen van bescherming (indien *de jure* aanwezig) ook per definitie toegankelijk en effectief zijn, resoneert met de gevestigde verkrachtingsmythes dat *"elk uitstel van aangifte van verkrachting verdacht is"*²⁵² of *"[een echt] slachtoffer [kan] onmiddellijk hulp zoeken en aangifte doen"*²⁵³ (ook wel 'de doctrine van de recente/snelle klacht'²⁵⁴ genoemd). UNHCR nuanceert deze aannames in de asielcontext:

*"Stigma attached to gender, sexual and gender-based violence, and sexual orientation and/or gender identity contributes to incidents going unreported. People may not report incidences of harm or threatened harm to the authorities, or the authorities in certain countries may be unwilling to issue documentation about what they consider taboo."*²⁵⁵

De uitputting van staatsbescherming wordt soms op een formalistische manier beoordeeld, eerder dan te onderzoeken of de mogelijkheden tot staatsbescherming in de praktijk redelijk en toegankelijk waren²⁵⁶. De verwachting dat verzoekers formeel aangifte doen voor hun vertrek lijkt voor de instanties vaak afhankelijk te zijn van het land van herkomst en het functioneren van het staatsapparaat ter plaatse. Echter, eerder dan de nationaliteit van verzoekers, bepalen ook de **gevoelige aard van SGG en de individuele omstandigheden van het geweld** hun neiging om bescherming te zoeken bij lokale instanties.²⁵⁷ Zoals onder '2.1.2' werd uitgelegd door de *International Commission of Jurists*, blijkt het voor geen enkele overlevende/slachtoffer van SGG inherent 'natuurlijk' om het geweld onmiddellijk bekend te maken. De *Commission* vult aan:

"Instead survivors are often afraid of reporting the crime because of stigma and shame. If the perpetrator is someone the survivor knows personally, as is often the case, it can be even more difficult to report the crime".²⁵⁸

²⁵¹ Art. 1(A)2 Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees 1951 (UNTS, vol 189, p 137).

²⁵² Leverick (n 9) 257.

²⁵³ International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (n 125) 12; Skinnider (n 66) 36; Craig (n 127) 3; Lochhead and Tan (n 162) 51.

²⁵⁴ Craig (n 127) 4; Skinnider (n 66) 89.

²⁵⁵ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 73.

²⁵⁶ Hathaway and Foster (n 199) 311–312; Peroni (n 44) 355.

²⁵⁷ Lore Roels, 'How Protecting Your Daughter Can Lead You to Being Denied International Protection in Belgium: On Rape Mythology, Delayed Disclosure, and Asylum' (*Refugee Law Initiative Blog*, 11 May 2023) <<https://rli.blogs.sas.ac.uk/2023/05/11/how-protecting-your-daughter-can-lead-you-to-being-denied-international-protection-in-belgium/>>.

²⁵⁸ International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (n 125) 14.

Zo gaan asielinstanties voorbij aan het feit dat SGG-gerelateerde staatsbescherming vaak ontoegankelijk is als gevolg van gendergerelateerde barrières.²⁵⁹ Dergelijke **barrières** bestaan onder meer uit: druk van familie op overlevenden/slachtoffers om geen aangifte te doen²⁶⁰, *victim blaming* structuren die leiden tot (interne of externe) schaamte of stigmatisering²⁶¹ of instanties die systematisch verzaken te reageren op SGG-klachten²⁶². De *General Recommendation* nr. 32 van het CEDAW bevestigt:

*"... the fact that [an] asylum seeker has not sought the protection of the State or made a complaint to the authorities before her departure from her country of origin should not prejudice her asylum claim, especially where violence against women is tolerated or there is a pattern of failure in responding to women's complaints of abuse. It would not be realistic to require her to have sought protection in advance of her flight. She may also lack confidence in the justice system and access to justice or fear abuse, harassment or retaliation for making such complaints."*²⁶³

De beperkte relevantie van het land van herkomst in dergelijke zaken blijkt uit het feit dat deze barrières evenzeer gelden in Europese en Belgische context. Zo blijkt uit de bovengenoemde EU-wijde enquête over geweld tegen vrouwen (FRA) dat 35% van de overlevenden/slachtoffers nooit met iemand heeft gesproken²⁶⁴ en:

*"Of those women who spoke to somebody or reported the most serious incident to some authority, ... 4% of victims contacted the police, and less than 1% spoke to a lawyer ..., approached a victim support organisation or contacted a trade union representative."*²⁶⁵

In België lopen de cijfers gelijk:

*"Slechts 7% zocht formele hulp, waarvan de meesten zich tot een professional in de geestelijke gezondheidszorg wendden, en 4% meldde het incident bij de politie of weet dat iemand anders dat deed."*²⁶⁶

De hierboven genoemde voorbeelden zetten de **formalistische benadering** van staatsbescherming uiteen, waarbij gendergerelateerde rechtvaardigingen voor het niet aangeven van SGG aan de lokale instanties te vaak worden verworpen. Het EHRM concludeerde daarentegen in de (niet-asielgerelateerde) huiselijk geweldzaak *Opuz t. Turkije*

²⁵⁹ Heaven Crawley and Trine Lester, 'Comparative Analysis of Gender-Related Persecution in National Asylum Legislation and Practice in Europe' (UNHCR 2004) 55 <<https://www.unhcr.org/40c071354.pdf>>; Peroni (n 44) 355.

²⁶⁰ Skinnider (n 66) 17; Singer (n 20) 105; Lamonaca and others (n 60) 13.

²⁶¹ European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (n 130) 114; Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 37; CEDAW (n 213) para 25; Skinnider (n 66) 17 and 25; International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (n 125) 12; Craig (n 127) 7; Middelburg and Balta (n 20) 443; Lamonaca and others (n 60) 13–14.

²⁶² Peroni (n 44) 355; Skinnider (n 66) 17; Lamonaca and others (n 60) 14.

²⁶³ CEDAW (n 213) para 29.

²⁶⁴ European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (n 130) 115.

²⁶⁵ *ibid* 116.

²⁶⁶ Keygnaert and others (n 131) 40.

wel tot een schending van artikel 3 EVRM door het argument te verwerpen dat de verzoekster de nationale rechtsmiddelen niet zou hebben uitgeput vanwege "de algehele ineffectiviteit van de door de regering voorgestelde rechtsmiddelen"²⁶⁷. Staten hebben:

*"a primary duty ... to secure the right to life by putting in place **effective criminal-law provisions** to deter the commission of offences against the person **backed up by law-enforcement machinery for the prevention, suppression and punishment** of breaches of such provisions"*²⁶⁸

Zoals Hathaway en Foster de kwestie treffend hebben samengevat:

*"The ultimate question in refugee law is not whether the home state has satisfied any **particular standard** – the home state's responsibility not being the subject of the inquiry – but whether it is **in fact** able to protect against a risk of serious harm."*²⁶⁹

Niettemin lijken de instanties in de geanalyseerde dossiers de SGG-mythe in stand te houden dat overlevenden/slachtoffers SGG altijd kunnen en moeten aangeven bij de lokale instanties, ongeacht de aard van het geweld en de haalbaarheid of doeltreffendheid van die aangifte.

²⁶⁷ *Opuz v Turkey* [2009] ECHR 33401/02 [175] (EN).

²⁶⁸ *ibid* 128. Nadruk toegevoegd.

²⁶⁹ Hathaway and Foster (n 199) 314.

2.5.2 Wettelijke en beleidsmechanismen ter bestrijding van SGG

Tabel 7

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Albanië, 2019, huiselijk geweld (incl. stalking), verkrachting, gedwongen gezinsplanning, femi(ni)cide	CGVS (NL)	<i>In 2006 werd de Wet tegen huiselijk geweld gestemd [Z]o werd huiselijk geweld expliciet opgenomen als misdrijfTevens kregen politieagenten, medewerkers en rechtbanken en andere overheidsinstellingen training over huiselijk geweld</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	RVV ²⁷⁰ (NL)	<i>Verder kan blijken dat de praktijk van (her)besnijdenis volgens de wet strafbaar is in Ethiopië, ... en dat de Ethiopische overheid een gunstig wettelijk kader, en beleidsklimaat, verzekerde.</i>

MYTHE

Aanhoudende wetgevings- en beleidsinspanningen ter bestrijding van SGG kunnen adequate en toegankelijke staatsbescherming tot stand brengen

Dit argument weerspiegelt denkpatronen die het belang van *de jure* beschermingsmechanismen benadrukken, maar de *de facto* belemmeringen²⁷¹ voor het verkrijgen van dergelijke bescherming tegen SGG onderschatten.²⁷² Deze weerspiegelen de gevestigde verkrachtingsmythes dat *"tegenwoordig [degenen] die [anderen] werkelijk seksueel misbruiken, rechtvaardig worden gestraft"*²⁷³, en de daaruit afgeleide veronderstellingen dat: *"[een echt] slachtoffer onmiddellijk hulp [kan] zoeken en aangifte [kan] doen"*²⁷⁴. Meer uitleg over deze laatste veronderstelling is te vinden in de paragraaf hierboven (2.5.1).

Asielinstanties hanteren vaak een 'formalistische zorgvuldigheidsnorm' (aanhoudende wetgevings- en beleidsinspanningen volstaan), in het bijzonder voor gevallen van gendergerelateerde vervolging.²⁷⁵ Deze norm richt zich op de vraag of staten blijk geven van 'serieuze inspanningen om de kwestie aan te pakken' (bv. of er wetten zijn die SGG

²⁷⁰ RVV, nr. 229 069, 20112019 (NL)

²⁷¹ *Crawley and Lester* (n 259) 55; *Singer* (n 20).

²⁷² *Peroni* (n 44) 353.

²⁷³ *Gerger and others* (n 7) 440.

²⁷⁴ *Skinnider* (n 66) 36.

²⁷⁵ *Hathaway and Foster* (n 199) 311.

verbieden²⁷⁶). Wanneer dergelijke inspanningen (weliswaar trage en/of geleidelijke) vooruitgang lijken op te leveren, wordt de bereidheid en het vermogen van de staat om overlevenden/slachtoffers te beschermen te snel als bewezen beschouwd. Dergelijke inspanningen kunnen echter slechts een signaal zijn van bereidheid, niet van vermogen om te beschermen.²⁷⁷ Zoals Hathaway en Foster uitleggen:

*"The formalist due diligence approach ... cannot be reconciled to the widely established position that a failure of state protection is present where either the state is unwilling or unable. ... Indeed, a variety of factors, entirely unconnected to willingness, can explain a state's inability in practice to protect, including entrenched cultural, social, or religious mores which are difficult to change."*²⁷⁸

Dergelijke verankerde **culturele, sociale en religieuze gewoonten** zijn bijzonder relevant voor situaties van SGG. In de onderdelen hierboven (2.1.2 en 2.5.1) is reeds uiteengezet hoe het diepgewortelde gevoelens van schaamte, stigmatisering, angst voor afwijzing en represailles²⁷⁹, wantrouwen in de instanties²⁸⁰, sociaal isolement²⁸¹, zelfverwijt, gebrek aan zelfidentificatie als overlevende/slachtoffer²⁸² en geestelijke gezondheidseffecten²⁸³... wezenlijke belemmeringen vormen voor het (tijdig) aangeven van en/of verklaren over SGG-ervaringen.²⁸⁴ Deze belemmeringen kunnen niet worden weggenomen door louter (formalistische) wetgevings- en beleidsinspanningen. Zoals het Federale Hof van Canada benadrukt:

*"It cannot be said that a state is making "serious efforts" to protect women merely by making due diligence preparations to do so, such as conducting commissions of inquiry into the reality of violence against women, the creation of ombudspersons to take women's complaints of police failure, or gender-equality education seminars for police officers. Such efforts are not evidence of effective state protection which must be understood as the current ability of a state to protect women."*²⁸⁵

Met betrekking tot **schadelijke culturele praktijken** (zoals VGV, eengerelateerd geweld, gedwongen huwelijk, enz.) herinnert Brems aan het Franse gezegde "*on ne change pas la société par décret*" en merkt zij op dat het veranderen van diepgewortelde gewoonten en tradities meer inspanning en tijd vergt dan het eenvoudigweg installeren van *de jure* beschermingsmechanismen. Wetten die VGV criminaliseren bestaan bijvoorbeeld in de

²⁷⁶ Peroni (n 44) 353.

²⁷⁷ *ibid* 354.

²⁷⁸ Hathaway and Foster (n 199) 311–312.

²⁷⁹ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 72; Singer (n 20) 109; Bloemen and Mellink (n 72) 891.

²⁸⁰ Middelburg and Balta (n 20) 443; Bailot, Cowan and Munro (n 60) 281; Bloemen and Mellink (n 72) 891; Keygnaert and others (n 98) 13–14; Bögner, Herlihy and Brewin (n 74) 75; Lamonaca and others (n 60) 13–14; Pertek, Phillimore and Goodson (n 67) 18; Magugliani (n 41) 5 and 11.

²⁸¹ Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 80–81; Josse (n 76) 177–186; GAMS België vzw (n 77) 4.

²⁸² Magugliani (n 41) 11.

²⁸³ Craig (n 127) 7; Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 38–39; Keygnaert and Linthout (n 40) 22; Rousseau and others (n 70) 50; UN Voluntary Fund for Victims of Torture (n 137) 9.

²⁸⁴ Skinnider (n 66) 25.

²⁸⁵ Hathaway and Foster (n 199) 317.

meeste landen waar VGV wijdverspreid is. Zij worden echter nauwelijks gehandhaafd en hebben een zeer beperkte effectiviteit.²⁸⁶

Zoals in het verslag van de Raad van Europa over de artikelen 60 en 61 van het Verdrag van Istanbul staat: "*[w]anneer de staat een wet heeft die een vervolgingspraktijk verbiedt, vormt dit geen 'doeltreffende bescherming' in het internationaal recht – tenzij deze daadwerkelijk wordt gehandhaafd.*"²⁸⁷ In het verslag worden maatregelen voorgesteld om een dergelijke **effectieve handhaving** te waarborgen, namelijk: snel en doeltreffend onderzoek, risicobeoordeling en -beheersing om de veiligheid van slachtoffers/overlevenden te waarborgen (bijvoorbeeld beschermingsmaatregelen en contactverboden), voortzetting van de procedure zelfs wanneer de klacht wordt ingetrokken, (voorwaardelijke) gratis rechtsbijstand voor overlevenden/slachtoffers...²⁸⁸ Adequate en toegankelijke staatsbescherming vereist dus ook (naast wettelijke strafbaarstelling) effectieve preventie, bestraffing en compensatie voor SGG. Dit is bevestigd door het CEDAW (in *General Recommendation* nr. 35):

*"The failure of a State party to take all appropriate measures to prevent acts of [SGBV] ... or the failure to investigate, to prosecute and punish perpetrators and to provide reparations to victims/survivors of such acts, provides tacit permission or encouragement to perpetrate acts of [SGBV] ..."*²⁸⁹

Kortom, zich formalistisch baseren op wetgevings- en beleidsinspanningen die SGG bestrijden om te argumenteren dat staatsbescherming voorhanden is, vormt een genderinsensitieve praktijk als daarbij geen rekening wordt gehouden met cijfers/rapporten over de *de facto* prevalentie van dergelijk geweld; de individuele omstandigheden en kwetsbaarheden van verzoekers; en hun toegang tot die bescherming.²⁹⁰ Zoals samengevat door UNHCR (in de Richtlijnen inzake IB nr. 1):

*"Even though a particular State may have prohibited a persecutory practice (e.g. [FGM]), the State may nevertheless continue to condone or tolerate the practice, or may not be able to stop the practice effectively. In such cases, the practice would still amount to persecution."*²⁹¹

²⁸⁶ Eva Brems, "'Strong Women Don't Need Asylum' (the European Court on FGM)" (*Strasbourg Observers*, 19 August 2010) <<https://strasbourgobservers.com/2010/08/19/strong-women-dont-need-asylum-the-european-court-on-fgm/>>.

²⁸⁷ Hooper and Council of Europe (CoE) (n 125) 24.

²⁸⁸ *ibid* 25.

²⁸⁹ CEDAW, 'CEDAW General Recommendation No. 35: Gender-Based Violence against Women, Updating General Recommendation No. 19' (2017) 9

<https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/GC/35&Lang=en>.

²⁹⁰ Hathaway and Foster (n 199) 412.

²⁹¹ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1' (n 101) 4.

2.6 Niet-staatsbescherming

Private ondersteuningsnetwerken van verzoekers of niet-gouvernementele organisaties (NGO's) kunnen geen beschermingsactoren vormen aangezien zij noch een staat uitmaken, noch een substantieel deel van het grondgebied van de staat controleren²⁹². Toch worden deze vormen van niet-staatsbescherming soms door asielinstanties aangehaald: 1) in de beoordeling van de nood aan IB; 2) in de geloofwaardigheidsbeoordeling; of 3) als faciliterende factor voor het verkrijgen van staatsbescherming of vestiging in een intern vluchtalternatief. Naast de uiteenzetting hieronder (2.6), wordt ook verwezen naar de onderdelen '2.1.2 Vertraagde (verklaringen in de) verzoekprocedure om IB', '2.5.1 Aangifte aan de lokale instanties' en '2.8 (Mannelijke overlevenden/slachtoffers)', waarin het hulpzoekgedrag van overlevenden/slachtoffers wordt uiteengezet, wat ook geldt voor hulp van private netwerken of NGO's.

2.6.1 Particuliere ondersteuningsnetwerken

Tabel 8

<i>Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld</i>	<i>Instantie</i>	<i>Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen</i>
Honduras, 2021, seksueel kindermisbruik, huiselijk geweld, bendegeweld	CGVS (NL)	<i>Uit uw verklaringen blijkt aldus dat u over familieleden beschikt in Honduras met wie u een goede band heeft en blijkt geheel niet dat zij u niet zouden steunen.</i>
Senegal, 2022, seksueel geweld, huiselijk geweld	CGRA (FR)	<i>... noch kan het [CGVS] geloven dat u zich tot niemand zou wenden, noch tot uw ... familieleden of vrienden, om u te beschermen of om de misdaad waarvan u zegt getuige te zijn geweest aan te klagen.</i>

MYTHE

Het bestaan van een particulier ondersteuningsnetwerk kan verzoekers beschermen tegen SGG

²⁹² Directive on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (EU Qualification Directive) 2011 (Official Journal of the European Union L 337/9) art 7(1); Belgian Aliens' Act art 48/5 §2.

Ook hier bepaalt de Belgische Vreemdelingenwet²⁹³ (in lijn met de EU Kwalificatierichtlijn²⁹⁴) dat de beoordeling van een verzoek om IB de persoonlijke omstandigheden (vb. "*achtergrond*") van verzoekers in rekening moet brengen. Deze 'achtergrond' kan het privaat ondersteuningsnetwerk van verzoekers omvatten. Uit sommige redeneringen van de instanties blijkt de overtuiging dat de loutere aanwezigheid van (vaak mannelijke) **familieleden/kennissen** in de privé-omgeving van de overlevenden/slachtoffers volstaat om hen bij terugkeer (evt. naar een intern vluchtalternatief) te beschermen tegen SGG.²⁹⁵ De instanties gaan echter voorbij aan de realiteit dat het gezin/huishouden niet noodzakelijk een veilige omgeving is (zie onderdeel 2.4). Het kan een omgeving zijn waar patriarchale machtsstructuren heersen of waar de stigmatisering van overlevenden/slachtoffers ook de eer van de familie aantast en tot verdere victimisatie kan leiden.²⁹⁶ Uit deze 'mythe van de beschermende thuis'²⁹⁷ worden verschillende specifieke mythes afgeleid. Hiervan kunnen de volgende in verband worden gebracht met de geloofwaardigheidsbeoordelingen van de asielinstanties: de overtuiging dat "*verkrachting alleen plaatsvindt tussen vreemden op openbare plaatsen*"²⁹⁸, "*verkrachting onwaarschijnlijk is in de eigen vertrouwde buurt van de [persoon]*"; "*[personen] bijna nooit worden verkracht door hun [partners]*" en "*verkrachting bijna nooit gebeurt in het eigen huis van de [persoon]*"²⁹⁹. Deze mythes die betrekking hebben tot verkrachting worden bevestigd door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het UNODC.³⁰⁰

In lijn met de bovengenoemde mythes neigen asielinstanties verzoekers om IB te verplichten bescherming te zoeken bij een particulier (mannelijk) ondersteuningsnetwerk zonder daarbij per definitie hun **de facto beschermende kwaliteiten** te verifiëren.³⁰¹ In het geval van de bovengenoemde Hondurese verzoekster die voor seksueel misbruik door haar vader vluchtte, hielden de instanties geen rekening met het feit dat zij het misbruik aan haar moeder had gemeld (na aankomst in België), wat haar nooit heeft aangezet de vader te verlaten. Zij verklaarde: "*Ik begon bang te worden voor mijn kleinere zusjes, daarom vertelde ik het aan moeder, zij nam een beslissing, ... ze bleef bij hem, ook al smeekte ik haar om hem te verlaten, dat deed ze niet.*" Het CGVS benadrukte niettemin dat verzoekster geen redenen gaf waarom haar familieleden haar niet zouden kunnen/willen beschermen tegen haar eigen vader. Bovendien zijn de instanties geneigd voorbij te gaan aan het risico van verdere (seksuele en gendergerelateerde) vervolging die dergelijke vormen van gedwongen afhankelijkheid van ondersteuningsnetwerk met zich meebrengen (bijvoorbeeld sociale uitsluiting en

²⁹³ Belgian Aliens' Act art 48/6 §5, c).

²⁹⁴ Article 4(3)c Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted [2011] OJ L 337/9 (Recast Qualification Directive).

²⁹⁵ Peroni (n 44) 364–365.

²⁹⁶ Ines Keygnaert, Nicole Vettenburg and Marleen Temmerman, 'Hidden Violence Is Silent Rape: Sexual and Gender-Based Violence in Refugees, Asylum Seekers and Undocumented Migrants in Belgium and the Netherlands' (2012) 14 Culture, Health & Sexuality 505, 512; Kiconco and Nthakomwa (n 215) 654; M Jacqui Alexander, 'Not Just (Any) Body Can Be a Citizen: The Politics of Law, Sexuality and Postcoloniality in Trinidad and Tobago and the Bahamas' [1994] Feminist Review 5, 19; Peroni (n 44) 365; Kneebone (n 227) 41.

²⁹⁷ Patricia Hill Collins, 'It's All In the Family: Intersections of Gender, Race, and Nation' (1998) 13 Hypatia 62, 67–68.

²⁹⁸ Leverick (n 9) 257.

²⁹⁹ Payne, Lonsway and Fitzgerald (n 9) 49–50.

³⁰⁰ World Health Organization (WHO), 'Caring for Women Subjected to Violence' (n 161) 5 and 7; Skinnider (n 66) 11–12.

³⁰¹ Wessels (n 173) 345 and 353.

stigmatisering³⁰², gedwongen huwelijk, huiselijk geweld of seksueel geweld³⁰³). Bijvoorbeeld, in het andere hierboven genoemde geval omvatte het door het CGVS voorgestelde ondersteuningsnetwerk de vader van de verzoekster, die haar in de eerste plaats had gedwongen te trouwen met de gewelddadige echtgenoot van wie zij vervolging vreesde.

Particuliere netwerken hebben daarenboven **geen internationale wettelijke verplichting** om de betrokken overlevenden/slachtoffers te beschermen en zelfs als zij daartoe bereid en (theoretisch) in staat zouden zijn, is het niet zeker dat zij daarin zullen slagen.³⁰⁴ In gevallen van SGG geworteld in traditie zijn er bijvoorbeeld geen garanties dat een individu (en diens netwerk) zich in alle omstandigheden kunnen verzetten tegen bredere socio-culturele en institutionele structuren (bijvoorbeeld voorouderlijke gebruiken, gemeenschapsdruk of discriminatie door de wet)³⁰⁵. Zoals naar voren kwam in de EHRM-zaak *A.L. t. het Verenigd Koninkrijk* (NGV-gerelateerd): *"geen enkel [particulier ondersteuningsnetwerk] kan vierentwintig uur per dag ... toezicht bieden"*³⁰⁶, noch kunnen de instanties van verzoekers verwachten dat zij onder dergelijk toezicht leven. Zoals Querton uitlegt:

*"The reasoning implies an expectation that women claiming asylum return to seek protection from these undefined "male networks". This, in turn, amounts to a requirement to take action to avoid persecution, which has been firmly rejected by regional and national courts in other types of cases. National and regional jurisprudence concerning refugee claims based on individuals' sexual orientation, political opinion or religious identity establishes that refugees are not required, and cannot be expected, to take reasonable steps to avoid persecutory harm or to live "discreetly" in order to avoid it."*³⁰⁷

A fortiori staat het 'argument van het (mannelijke) particuliere ondersteuningsnetwerk' haaks op de bovengenoemde jurisprudentie van het HvJEU (over financiële zelfredzaamheid van verzoekers), waarin ook wordt vermeld:

*"... eventuele sociale ... steun die door particuliere actoren, zoals de familie of de clan van de betrokken derdelander, wordt geboden, voldoet [niet] aan de ... beschermingsvereisten en [is] derhalve niet relevant voor de beoordeling van de ... [staatsbescherming], noch voor de vaststelling ... van een gegronde vrees voor vervolging."*³⁰⁸

Zelfs afgezien van het gebrek aan verplichting/wil/vermogen van particuliere (mannelijke) ondersteuningsnetwerken om te beschermen, roept de redenering van de asielinstanties ook meer principiële bezwaren op. Het versterkt op patriarchale wijze het idee van (vrouwelijke)

³⁰² Kiconco and Nthakomwa (n 215) 665.

³⁰³ Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (n 246) 25; Wessels (n 173) 345.

³⁰⁴ Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (n 246) 12–13 and 23; Thomas Spijkerboer, 'European Sexual Nationalism: Refugee Law after the Gender & Sexuality Critiques.' (Social Science Research Network 2015) 4 <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2607476>; Spijkerboer (n 244) 226; Hathaway and Foster (n 199) 292.

³⁰⁵ Peroni (n 44) 361; Middelburg and Balta (n 20) 446; Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (n 246) 23.

³⁰⁶ *AL v The United Kingdom* [2018] ECtHR 32207/16 [34] (EN).

³⁰⁷ Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (n 246) 23.

³⁰⁸ *Secretary of State for the Home Department v. O.A.* (n 170) paras 46 & 63 (EN).

afhankelijkheid van mannelijke familieleden³⁰⁹, en sluit aan bij de SGG-mythe dat "*mannen gezinshoofd (moeten) zijn*" en "*de uiteindelijke macht hebben in interpersoonlijke en familierelaties*"³¹⁰. Het komt voort uit het genderstereotype dat mannen de beschermers van vrouwen zijn³¹¹, houdt het idee in stand dat staatsbescherming kan worden vervangen door (patriarchale vormen van) particuliere bescherming³¹² en sluit de ogen voor staten die genderongelijkheid binnen samenlevingen laten begaan³¹³. Zoals Querton vanuit mensenrechtenperspectief opmerkt, schendt de verplichting om particuliere bescherming te zoeken als zodanig de **vrijheid van verkeer, vereniging en zelfexpressie** van verzoekers.³¹⁴ Hierbij wordt nog abstractie gemaakt van de problematische gevolgen vanuit het zorgperspectief, waar het herwinnen van een **gevoel van controle** essentieel is voor het herstelproces van overlevenden/slachtoffers van SGG.³¹⁵

Kortom, de voorbeelden hierboven illustreren de denkwijze dat een particulier (mannelijk) ondersteuningsnetwerk overlevenden/slachtoffers per definitie kan beschermen tegen SGG of hen kan ondersteunen bij het vestigen in een IVA of het verkrijgen van staatsbescherming. Wanneer geen effectieve staatsbescherming voorhanden is, kan de aanwezigheid van dergelijke netwerken hiervoor geen compensatie bieden. Wanneer de beweerde vormen van staatsbescherming in kwestie niet toegankelijk zijn zonder welwillende ondersteuning van particuliere derden, kunnen deze per definitie niet als volwaardige staatsbescherming worden beschouwd. Los daarvan dragen dergelijke denkpatronen bij tot het inschrijven van patriarchale machtsstructuren in de Belgische rechtspraak.

³⁰⁹ Spijkerboer (n 304) 4; Spijkerboer (n 244) 227; Kneebone (n 227) 8.

³¹⁰ Simone Cusack, 'Eliminating Judicial Stereotyping: Equal Access to Justice for Women in Gender-Based Violence Cases' (OHCHR 2014) 21–22 <<https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1271>>.

³¹¹ Peroni (n 44) 364.

³¹² *ibid* 365.

³¹³ Middelburg and Balta (n 20) 446.

³¹⁴ Querton, 'Non-State Actors of Protection and the Sliding Scale of Protection for Refugee Women' (n 246) 25.

³¹⁵ Margaret J McGregor and others, 'Examination for Sexual Assault: Evaluating the Literature for Indicators of Women-Centered Care' (2009) 30 *Health Care for Women International* 22, 26; Anke Vandenberghe and others, 'Establishing Sexual Assault Care Centres in Belgium: Health Professionals' Role in the Patient-Centred Care for Victims of Sexual Violence' (2018) 18 *BMC Health Services Research* 1, 2.

2.6.2 NGO's voor overlevenden/slachtoffers van SGG

Tabel 9

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Albanië, 2019, huiselijk geweld (incl. stalking), verkrachting, gedwongen gezinsplanning, femi(ni)cide	CGVS (NL)	<i>Uit de beschikbare informatie blijkt voorts dat men als slachtoffer van huiselijk geweld terecht kan bij verschillende organisaties.</i>
	RVV ³¹⁶ (NL)	<i>... uit verzoeksters eerdere verklaringen [blijkt] ... dat zij in Albanië beroep kon doen op een organisatie ... die gratis juridische hulpverlening aanbiedt. Verzoekster kon derhalve ... ook hierop beroep doen voor eventuele hulp en/of bescherming.</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	RVV ³¹⁷ (NL)	<i>Verder kan blijken dat ... er in Ethiopië meer dan 82 lokale en internationale organisaties werkzaam zijn ter uitroeiing van VGV.... Verzoekster maakt dan ook niet aannemelijk, ... zich niet te kunnen laten bijstaan door deze organisaties.</i>

MYTHE

Het bestaan van lokale NGO's die overlevenden/slachtoffers ondersteunen kan hen beschermen tegen SGG

Deze redenering, die o.a. ook in de UK werd geïdentificeerd³¹⁸, komt overeen met de gevestigde verkrachtingsmythes dat: *"de slachtoffers van seksueel geweld tegenwoordig voldoende hulp krijgen in de vorm van vluchthuizen, therapieaanbod en steungroeper"*³¹⁹ en *"na een verkrachting krijgen vrouwen tegenwoordig voldoende steun"*³²⁰. Uit deze denkpatoenen blijkt niet alleen een overschatting van de steun voor het beleid ter bescherming van overlevenden/slachtoffers van SGG in het algemeen.³²¹ Ten tweede tonen ze een zeker onbegrip over de reacties en handelingen van overlevenden/slachtoffers na SGG. Zo blijkt opnieuw uit de bovengenoemde EU-wijde enquête over geweld tegen vrouwen (FRA) dat 35% van de overlevenden/slachtoffers nooit met iemand heeft gesproken³²² en:

³¹⁶ RVV, nr. 270 155, 21032022 (NL)

³¹⁷ RVV, nr. 229 069, 20112019 (NL)

³¹⁸ Claire Bennett, 'Relocation, Relocation. The Impact of Internal Relocation on Women Asylum Seekers' (Asylum Aid 2008) 32 <<https://www.refworld.org/docid/4933cab72.html>>.

³¹⁹ Gerger and others (n 7) 425.

³²⁰ ibid 439.

³²¹ ibid 425.

³²² European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) (n 130) 115.

"Of those women who spoke to somebody or reported the most serious incident to some authority, ... less than 1 % spoke to a lawyer ..., approached a victim support organisation or contacted a trade union representative."³²³

Ten derde wijzen ze ook op een ontoereikende toepassing van het internationale (vluchtelingen)recht als zodanig³²⁴, aangezien (vergelijkbaar met wat hierboven onder 'Particuliere ondersteuningsnetwerken' werd uiteengezet):

" Non-state actors cannot be held accountable under international law for a lack of protection, therefore they have no obligation to protect applicants whatsoever."³²⁵

Zoals toegelicht in het voorstel voor de EU-kwalificatierichtlijn (SEC(2009) 1373/1374):

"... authorities have considered [NGOs] as actors of protection with regard to women at risk of female genital mutilation and honour killings, despite the fact that such organisations can only provide temporary safety or even only shelter to victims of persecution."³²⁶

Het argument werd ook aangevoerd in de bovengenoemde EHRM-zaak *Opuz tegen Turkije*, waar het Hof het weerlegde door te stellen dat:

"... even assuming that the applicant had been admitted to one of the guest houses [(domestic violence shelters)], as suggested by the Government, ... this would only be a temporary solution. Furthermore, it has not been suggested that there was any official arrangement to provide for the security of the victims staying in those houses."³²⁷

De speciale VN-rapporteur inzake geweld tegen vrouwen heeft in een verslag over **shelters/vluchthuizen en contactverboden** gewezen op het feit dat veel staten consequent nalaten holistische diensten op te zetten die overlevenden/slachtoffers beschermen tegen SGG, een verplichting die vaak als vrijwillig wordt beschouwd. In landen waar dergelijke organisaties wel aanwezig zijn, zijn zij vaak niet bereikbaar (bv. door een ongelijke territoriale verdeling, vooral in plattelandsgebieden) of verlenen zij diensten die ontoereikend zijn om vooraf/nadien steun en bescherming te bieden. Bovendien zijn het voortbestaan en het functioneren van de organisaties vaak afhankelijk van onregelmatige en onvoorspelbare overheidsfinanciering. Binnen dit functioneren is de technische beveiliging van het gebouw veelal niet gegarandeerd, terwijl bedreigingen door vervolgers een realistisch risicovormen.

³²³ ibid 116.

³²⁴ Hathaway and Foster (n 199) 291–292; Voor VGV in het bijzonder, zie: NANSEN and Claes (n 152) ch 5. Gebrek aan kennis van wetgeving en organisaties die vrouwelijke genitale verminking bestrijden.

³²⁵ Querton in *Women in Refugee Law (WiRL) Conference - Panel 1 on Protection & Credibility* (Directed by Women in Refugee Law (WiRL) UWE Bristol, 2021) <<https://www.youtube.com/watch?v=INFfNw5e34I>>.

³²⁶ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted 2009 [SEC(2009) 1373] [SEC(2009) 1374]] 6.

³²⁷ *Opuz v. Turkey* (n 267) 172 (EN).

Wat de toegankelijkheid betreft, vermeldt de VN speciale rapporteur belemmeringen zoals: vereisten van formele erkenning als slachtoffer (aangezien vrouwen vaak niet in staat zijn zichzelf naar een opvanghuis te verwijzen), gendervereisten (jongens scheiden van hun moeders of mannelijke overlevenden/slachtoffers uitsluiten van bescherming), het tijdelijke karakter ervan en het ontbreken van/beperkte (geestelijke) gezondheidszorg.³²⁸

Samenvattend illustreert de dossieranalyse de verwachting dat verzoekers bescherming zoeken bij (of zich laten ondersteunen in een IVA of bij het verkrijgen van staatsbescherming door) lokale NGO's die overlevenden/slachtoffers van SGG ondersteunen. Parallel met de conclusie onder '2.6.1': wanneer geen effectieve staatsbescherming voorhanden is, kan de aanwezigheid van dergelijke NGO's hiervoor geen compensatie bieden. Wanneer de beweerde vormen van staatsbescherming in kwestie niet toegankelijk zijn zonder welwillende ondersteuning van niet-gouvernementele derden, kunnen deze per definitie niet als volwaardige staatsbescherming worden beschouwd. Dergelijke redeneringen gaan voorbij aan het feit dat "*de primaire verantwoordelijkheid voor bescherming tegen [SGG] bij de staat ligt, en niet bij NGO's, hoe effectief zij ook mogen zijn*".³²⁹

³²⁸ UN Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, 'Report A/HRC/35/30 of the Special Rapporteur on Violence against Women, Its Causes and Consequences with a Focus on Shelters and Protection Orders' (2017) paras 68, 71–72, 74, 76–77 and 79–80 <<https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-violence-against-women/report-shelters-and-protection-orders>>.

³²⁹ Middelburg and Balta (n 20) 450.

2.7 Landeninformatie

Deze mythe kwam slechts in één beslissing uit de geanalyseerde steekproef van dossiers voor. De literatuurstudie en internationale rechtspraakanalyse naar aanleiding van deze praktijkgids bevatten indicaties dat deze toch regelmatig in beslissingen terugkomt. Volledigheidshalve wordt het Belgische voorbeeld daarom aangevuld met een voorbeeld uit de non-refoulementrechtspraak van het EHRM.

Tabel 10

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Irak, 2013, seksueel geweld, ontvoering en femi(ni)cide (op grond van religie)	EHRM ³³⁰	<i>[Verzoekers hebben gesteld dat zij, als vrouwen, in Irak het risico lopen van seksueel geweld en gendergerelateerde discriminatie. In dit verband stelt het Hof vast dat, niettegenstaande het feit dat vrouwen in Irak ongetwijfeld in een ongunstiger positie verkeren dan mannen, uit de verklaringen van verzoekers en de beschikbare informatie over het land van herkomst niet blijkt dat zij bij terugkeer een reëel risico lopen op gendergerelateerde mishandeling ...</i>
Ethiopië, 2019, VGV, huiselijk geweld, seksueel geweld, gedwongen huwelijk	RVV ³³¹ (NL)	<i>Tevens kan ... [niet] uit de door verzoekster aangehaalde informatie, blijken dat herbesnijdenis courant is voor vrouwen in Ethiopië. ... Uit [de] aan het administratief dossier toegevoegde [rapporten] blijkt dat het percentage besneden meisjes jonger dan 15 jaar in 2011 nog 23% bedroeg, en in Addis Ababa slechts 9,2% meer bedroeg. Dit impliceert dat nog geen vierde van de jonge meisjes in Ethiopië, en nog geen tiende in de hoofdstad, op algemene wijze het risico loopt op besnijdenis. ... [V]oorts [blijkt] dat de prevalentiegraad van VGV bij de Oromo, de Afar en de Amhara net als in de rest van Ethiopië significant gedaald is.</i>

MYTHE

Verzoekers die SGG vrezen/ervaarden in een land, waarvan de landeninformatie weinig/geen melding maakt van dergelijk geweld, kunnen moeilijker als geloofwaardig worden beschouwd

Dit type redenering is gebaseerd op een combinatie van drie gevestigde verkrachtingsmythes. Enerzijds wordt uitgegaan van de juistheid van de landeninformatie op basis van de overtuiging

³³⁰ MYH AND OTHERS v SWEDEN [2013] ECHR 50859/10 [71].

³³¹ RVV, nr. 229 069, 20112019 (NL)

dat "[*een SGG overlevende/slachtoffer*] bij de eerste gelegenheid verklaringen zal afleggen"³³² (zie onderdeel 2.1.2) en dat "'echte' overlevenden/slachtoffers onmiddellijk hulp zouden zoeken en aangifte zouden doen"³³³ (zie onderdeel 2.5.1). In werkelijkheid doen veel overlevenden/slachtoffers geen aangifte/verklaring, waardoor het **verzamen van nauwkeurige gegevens** (die uiteindelijk in de landeninformatie worden verwerkt) wordt belemmerd.³³⁴ Anderzijds resoneert het met de overtuiging dat "[*SGG*] een *afwijkende gebeurtenis is*"³³⁵. De aanname dat SGG in het algemeen een **zeldzaam verschijnsel** is, kan een kritische houding ten aanzien van lagere statistieken van dergelijk geweld in de landeninformatie in de weg staan. Zoals UNHCR en het VN *Inter-Agency Standing Committee* (IASC) hebben verklaard:

*"It is important to remember that sexual violence is under-reported even in well-resourced settings worldwide [P]ersonnel should therefore assume ... that [S]GBV ... is taking place and is a serious and life-threatening protection issue, regardless of the presence or absence of concrete and reliable evidence."*³³⁶

Er doen zich specifieke problemen voor bij het verzamelen van informatie over SGG in procedures om IB.³³⁷ Een eerste uitdaging houdt verband met het **private karakter** van vele vormen van SGG. Veel rapporten die worden gebruikt als landeninformatie zijn gericht op openbare vormen van vervolging om de mensenrechtensituatie in een land aan te tonen. Een studie van *Asylum Aid* wijst erop dat "*informatie over de mensenrechten van vrouwen in landenrapporten vaak slechts een paragraaf uitmaakt, tenzij het rapport specifiek op vrouwen is gericht*".³³⁸ De reden hiervoor is niet noodzakelijkerwijs een desinteresse voor genderkwesties, maar ook het feit dat:

*"the forms of persecution [SGBV victims/survivors] suffer from are often hidden and take place in private. There is simply less public information about gender-related persecution and it is therefore more difficult to access."*³³⁹

³³² Craig (n 127) 2; Skinnider (n 66) 90.

³³³ International Commission of Jurists (ICJ), 'Sexual Violence Against Women: Eradicating Harmful Gender Stereotypes and Assumptions in Laws and Practice' (n 125) 12; Skinnider (n 66) 36; Craig (n 127) 3; Lochhead and Tan (n 162) 51.

³³⁴ Katie Kuschminder, 'We Interviewed 150 Women Migrants – Revealing How Their Journeys Involve Peril at Every Turn (Women and Migration: Stories of Resilience Project)' (*The Conversation*, 26 November 2021) 2021 <<http://theconversation.com/we-interviewed-150-women-migrants-revealing-how-their-journeys-involve-peril-at-every-turn-171238>>.

³³⁵ Payne, Lonsway and Fitzgerald (n 9) 36.

³³⁶ UNHCR and Inter-Agency Standing Committee (IASC), 'Guidelines for Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Settings: Focusing on Prevention of and Response to Sexual Violence in Emergencies' (2005) 12 <<https://www.unhcr.org/protection/women/453492294/guidelines-gender-based-violence-interventions-humanitarian-settings-inter.html>>.

³³⁷ Voor VGV in het bijzonder, zie: NANSEN and Claes (n 152) ch 3. Lage prevalentiegraad en evolutie van de situatie; NANSEN and Katrien Desimpelaere, 'NANSEN Bijdrage 6-21: Country of Origin Informatie' (NANSEN 2021) <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2021/09/6.-Country-of-Origin-Information.pdf>>; For LGBTQIA+ applicants from Jordan in particular, see: NANSEN and Majran Claes, 'NANSEN profiel 1-22: Kwaliteitsstandaarden van COI in het geval van LGBTQIA+ Jordanië' (NANSEN 2022) <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2022/03/NANSEN-Profiel-COI-LGBTIQ.pdf>>; For Afghanistan in particular, see: NANSEN and Femke Vogelaar, 'NANSEN Note 3-22: Afghanistan: Een Analyse van Het Beschermingsbeleid En Risico's Bij Terugkeer' (NANSEN 2022) 16 <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2022/10/NANSEN-Notes-Afghanistan-2022-3-AFGHANISTAN-EEN-ANALYSE-VAN-HET-BESCHERMINGSBELEID-EN-RISICOS-BIJ-TERUGKEER-1.pdf>>.

³³⁸ Bethany Collier and Asylum Aid, 'Country of Origin Information and Women: Researching Gender and Persecution in the Context of Asylum and Human Rights Claims' (*Asylum Aid* 2007) 11 <<https://www.refworld.org/docid/49997afd1a.html>>.

³³⁹ Ali, Querton and Soulard (n 20) 69.

Vogelaar bevestigt dat het gebrek aan landeninformatie *“een bijzonder probleem lijkt te zijn met betrekking tot genderkwesties zoals gedwongen huwelijk, seksuele oriëntatie, enz.”*³⁴⁰ Ten tweede zijn analyses van verschijnselen als sociale normen, genderrollen³⁴¹ en gendergebonden machtsverhoudingen³⁴² vaak niet beschikbaar in de gebruikelijke landeninformatie omdat ze **minder tastbaar en waarneembaar** zijn. Dit gebrek aan informatie kan asielinstanties belemmeren bij het maken van gefundeerde geloofwaardigheidsbeoordelingen. Ten derde, zoals hierboven benadrukt, leidt de bijzonder **gevoelige aard** van ervaringen met SGG tot een diepgeworteld sociaal of zelfstigma en taboe.³⁴³ In combinatie met de psychologische gevolgen (bv. symptomen van depressie, PTSS...) die voortvloeien uit een SGG-ervaring, leidt dit ertoe dat de bestaande statistieken en cijfers hoogstwaarschijnlijk onderschattingen zijn.³⁴⁴ Om deze drie redenen zijn rapporten met landeninformatie wel nuttig voor het waarnemen van publieke en/of wijdverspreide gebeurtenissen. Ze zijn echter vaak niet bedoeld, noch geschikt voor het beoordelen van private, ontastbare en gevoelige verschijnselen, zoals de prevalentie van SGG en gendergebonden machtsverhoudingen.³⁴⁵

UNHCR heeft deze bevindingen herhaaldelijk bevestigd door te verklaren:

*“It is important to recognise that in relation to gender-related claims, the usual types of evidence ... may not be as readily available. Statistical data or reports on the incidence of sexual violence may not be available, due to under-reporting of cases, or lack of prosecution. Alternative forms of information might assist, such as the testimonies of other women similarly situated in written reports or oral testimony, of non-governmental or international organisations or other independent research.”*³⁴⁶

en voor de Belgische context in het bijzonder:

*“Bovendien is er niet altijd genderspecifieke landeninformatie beschikbaar waaruit zou kunnen blijken dat de persoon een gegronde vrees voor vervolging heeft De afwezigheid van of het gebrek aan informatie over bepaalde kwesties in de landeninformatie betekent niet dat er geen vervolging is (of dat de staatsbescherming effectief is). Het is derhalve van belang rekening te houden met de individuele en contextuele omstandigheden van het verzoek.”*³⁴⁷

³⁴⁰ Femke Vogelaar, 'The Presumption of Safety Tested: The Use of Country of Origin Information in the National Designation of Safe Countries of Origin' (2021) 40 Refugee Survey Quarterly 106, 110.

³⁴¹ Collier and Asylum Aid (n 338) 11.

³⁴² Crawley, 'Gender, "Refugee Women" and the Politics of Protection' (n 226) 364.

³⁴³ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 73.

³⁴⁴ Herlihy (n 62) 128.

³⁴⁵ *College 3 Rechtspsychologie: Wie is het? Het toetsen van levensverhalen in asielzaken* (Directed by Tanja van Veldhuizen, 2021) <https://www.youtube.com/watch?v=q_-t7M9rGIM>.

³⁴⁶ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1' (n 101) para 37.

³⁴⁷ UNHCR, 'Note Du Haut Commissariat Des Nations Unies Pour Les Réfugiés Relative à l'évaluation Des Demandes d'asile Introduites Par Des Femmes' (n 91) 2.

2.8 (Mannelijke overlevenden/slachtoffers)

Deze mythe kwam niet voor in de geanalyseerde steekproef van dossiers. Ondanks het feit dat de dossierselectie voor deze praktijkgids geen onderscheid maakte op basis van genderidentiteit, bevatte de uiteindelijke steekproef geen mannelijke verzoekers. De literatuurstudie en internationale rechtspraakanalyse naar aanleiding van deze praktijkgids bevatten indicaties dat deze mythe toch regelmatig in beslissingen terugkomt. Volledigheidshalve wordt de mythe daarom hier geïllustreerd aan de hand van een voorbeeld uit de non-refoulementrechtspraak van het EHRM.

Tabel 11

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Afghanistan, 2020, seksueel geweld	EHRM ³⁴⁸	<i>Als volwassen alleenstaande man, gezond en in staat om te werken, kan verzoeker niet worden beschouwd als bijzonder kwetsbaar [of met een bijzonder risico op verdere seksuele uitbuiting], zelfs bij gebrek aan een ondersteuningsnetwerk.</i>

MYTHE

Mannelijke verzoekers die SGG vrezen/ervaarden, kunnen moeilijker als geloofwaardig worden beschouwd

Zoals hierboven vermeld, is de expertise inzake SGG vaak uitsluitend gericht op vrouwelijke overlevenden/slachtoffers (doordat 'gender' wordt beschouwd als een synoniem voor 'vrouwelijk').³⁴⁹ In een asielcontext heeft dit echter als effect verzoekers uit te sluiten die buiten het 'ideaal van het vrouwelijke SGG-slachtoffer'³⁵⁰ vallen (bv. mannelijke verzoekers die (gedwongen (getuigen van)) seksueel geweld³⁵¹, (handel met het oog op) seksuele uitbuiting,

³⁴⁸ *MH v Finland* [2020] ECHR 42255/18 [57–58] (EN).

³⁴⁹ Sarah K Chynoweth and others, 'Characteristics and Impacts of Sexual Violence Against Men and Boys in Conflict and Displacement: A Multicountry Exploratory Study' [2020] *Journal of Interpersonal Violence* 1, 2; Lewis (n 41) 203; Magugliani (n 41) 2; McGee and others (n 63) 3582.

³⁵⁰ Roels, 'How Joining a Majorette Group Can Lead You to Being Denied International Protection' (n 181); Roels, 'Hoe lid worden van de majorettes ertoe kan leiden dat je verzoek om internationale bescherming wordt geweigerd' (n 181).

³⁵¹ Herlihy (n 62) 127.

genitale verminking (zoals castratie...) ³⁵² vrezen of ervaren. ³⁵³ Deze uitsluiting vloeit voort uit veronderstellingen in gevestigde verkrachtingsmythes, zoals: *"mannen kunnen niet verkracht worden; zij kunnen zich verzetten"* ³⁵⁴, *"seksueel misbruik van jongens door vrouwen is geen seksueel geweld"* ³⁵⁵ en *"mannen zouden niet [zo] getraumatiseerd zijn door verkrachting [als vrouwen]"* ³⁵⁶.

Hoewel vaak wordt aangenomen dat 'mannen weerbaarder zijn tegen SGG' ³⁵⁷ (de zogenaamde hiërarchie van kwetsbaarheden/lijden) ³⁵⁸, kan de weg naar IB in werkelijkheid even zwaar zijn voor mannelijke verzoekers. De bovengenoemde mythes worden vaak voorafgegaan door een eerste barrière: **(zelf)erkenning** als overlevende/slachtoffer. ³⁵⁹ Hier wordt het mannelijke gender vaak gezien als een vorm van persoonlijke zelfredzaamheid (zoals leeftijd en gezondheid, zie onderdeel 2.2), waardoor hun erkenning als 'kwetsbaar voor SGG' wordt verhinderd. Daarna spelen enkele van de bovengenoemde mythes een specifieke rol voor mannelijke verzoekers. ³⁶⁰ Ten eerste ondervinden zij specifieke persoonlijke, relationele en socioculturele moeilijkheden bij het **tijdig indienen van/verklaringen doen tijdens verzoekprocedures om IB** en het **rapporteren** aan lokale instanties. ³⁶¹ Zo legt UNHCR uit:

"Entrenched gender norms combined with cultural and religious taboos, and scarce services, make it very difficult for males to disclose Communities are frequently reluctant to acknowledge the experience of male survivors because it may be seen ... as conceding weakness and bringing shame to the community. ... Male survivors rarely report SGBV incidents immediately, and frequently do so only when the physical effects of attacks require urgent intervention ..." ³⁶²

³⁵² Chynoweth e.a. (n 301) 2; Saroléa, Raimondo en Crine (n 71) 96; Noemi Magugliani, 'Trafficked Adult Males and Their Recognition as Members of a Particular Social Group in the United Kingdom's Upper Tribunal' (*Refugee Law Initiative Blog*, 9 november 2020) <<https://rlii.blogs.sas.ac.uk/2020/11/09/trafficked-adult-males-and-their-recognition-as-members-of-a-particular-social-group-in-the-united-kingdoms-upper-tribunal/>>; Christel Querton, 'One Step Forward, Two Steps Back? Interpreting "particular Social Group" in the European Union' (2022) 71 *International & Comparative Law Quarterly* 425, 432 <<https://www.cambridge.org/core/journals/international-and-comparative-law-quarterly/article/one-step-forward-two-steps-back-interpreting-particular-social-group-in-the-european-union/BCB6BF97483BC8F7409EEA43BE8DC356>>; UN Voluntary Fund for Victims of Torture (n 101) 10.

³⁵³ Anderson and Foster (n 226) 62; Rose Jaji, "'Aberrant" Masculinity: Men, Culture and Forced Migration' in Claudia Mora and Nicola Piper (eds), *The Palgrave Handbook of Gender and Migration* (Palgrave Macmillan UK 2021) 373 <https://doi.org/10.1007/978-3-030-63347-9_23>.

³⁵⁴ Lochhead and Tan (n 162) 52; Women's Refugee Commission and UNICEF Europe & Central Asia, 'Supporting Young Male Refugees and Migrants Who Are Survivors or at Risk of Sexual Violence: A Field Guide for Frontline Workers in Europe' (2021) 10 <<https://www.unicef.org/eca/media/16871/file/Sexual%20Violence%20-%20A%20field%20guide%20for%20frontline%20workers%20-%20EN.pdf>>; Siobhan Weare, "'Oh You're a Guy, How Could You Be Raped by a Woman, That Makes No Sense": Towards a Case for Legally Recognising and Labelling "Forced-to-Penetrate" Cases as Rape' (2018) 14 *International Journal of Law in Context* 110, 124; Chynoweth and others (n 41) 8; Paula S Kerr Melanson, 'Belief in Male Rape Myths: A Test of Two Competing Theories' (Queen's University 1998) 61 <https://www.collectionscanada.gc.ca/obj/s4/f2/dsk2/tape15/PQDD_0003/NQ31935.pdf>; Cindy Struckman-Johnson and David Struckman-Johnson, 'Acceptance of Male Rape Myths Among College Men and Women' (1992) 27 *Sex Roles* 85, 86.

³⁵⁵ Women's Refugee Commission and UNICEF Europe & Central Asia (n 354) 10; Weare (n 354) 124; Melanson (n 354) 61.

³⁵⁶ Michelle Davies, Jennifer Gilston and Paul Rogers, 'Examining the Relationship Between Male Rape Myth Acceptance, Female Rape Myth Acceptance, Victim Blame, Homophobia, Gender Roles, and Ambivalent Sexism' (2012) 27 *Journal of Interpersonal Violence* 2807, 2810; McGee and others (n 63) 3586.

³⁵⁷ Joke Depraetere and others, 'Big Boys Don't Cry: A Critical Interpretive Synthesis of Male Sexual Victimization' (2020) 21 *Trauma, Violence, & Abuse* 991, 991; Davies, Gilston and Rogers (n 356) 2810; Struckman-Johnson and Struckman-Johnson (n 354) 87.

³⁵⁸ Magugliani (n 41) 5; Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 94.

³⁵⁹ UNHCR, 'Working with Men and Boy Survivors of Sexual and Gender-Based Violence in Forced Displacement' (2012) 4 and 8 <<https://www.refworld.org/docid/5006aa262.html>>; Depraetere and others (n 357) 1003; Magugliani (n 41) 5; Herlihy (n 62) 129.

³⁶⁰ Catherine Dauvergne, 'Women in Refugee Jurisprudence' in Cathryn Costello, Jane McAdam and Michelle Foster (eds), *The Oxford Handbook of International Refugee Law* (Oxford University Press 2021) 734–735 <<https://doi.org/10.1093/law/9780198848639.003.0041>>.

³⁶¹ Herlihy (n 62) 129; Women's Refugee Commission and UNICEF Europe & Central Asia (n 354) 10.

³⁶² UNHCR, 'Working with Men and Boy Survivors of Sexual and Gender-Based Violence in Forced Displacement' (n 359) 4 and 8.

Ten tweede wordt **het zoeken van hulp** bij lokale instanties, particuliere ondersteuningsnetwerken of NGO's³⁶³ belemmerd door barrières, zoals: genderbeperkingen voor de toegang tot bescherming; de criminalisering van relaties tussen personen van hetzelfde geslacht; negatieve attitudes van zorgverleners; gebrek aan bewustmaking van de gemeenschap; en sociaal/zelfstigma.³⁶⁴ Dit zelfstigma³⁶⁵ kan bij verkrachting worden uitgelegd als:

*"Their identity is compromised. The rape has hurt their personal ... masculine identity. ... [S]urvivors spontaneously described struggling with feelings of guilt, anger, shame, and self-blame. ... The impact ... starts an endless loop of confusion, shame, isolation, frustration, and exhaustion."*³⁶⁶

Ten derde leidt dit lage niveau van verklarings-, aangifte- en hulpzoekgedrag tot **statistische onderschattingen**.³⁶⁷ Daarom kan het vinden van relevante informatie over slachtofferschap bij mannen nog meer problemen opleveren dan bij vrouwelijke overlevenden/slachtoffers. Voor overlevenden/slachtoffers van mensenhandel zijn bijvoorbeeld grote lacunes vastgesteld in de landeninformatie die beschikbaar is voor of wordt verzameld door asielinstanties.³⁶⁸

Bovendien is het belangrijk een onderscheid te maken tussen de vluchtverhalen van mannelijke overlevenden/slachtoffers naargelang het gaat om mannelijke of vrouwelijke daders. In het geval van **mannelijke daders** kan de terughoudendheid om aangifte te doen/bescherming en hulp te zoeken verder worden belemmerd door de gevestigde mythe dat "*alle mannen die [door mannen] worden verkracht homoseksueel zijn of worden*"³⁶⁹ (vaak geïnternaliseerd of geprojecteerd door zorgverleners en overheidsinstanties). Als het om **vrouwelijke daders** gaat, speelt de mythe dat "*de meeste mannen die door een vrouw worden verkracht ... er schuld aan hebben dat ze niet zijn ontsnapt of hebben gevochten*"³⁷⁰. Deze vermeende passiviteit kan echter worden toegeschreven aan de biologische reacties van het lichaam op seksueel geweld, namelijk: vechten, vluchten, bevriezen of ondergaan.³⁷¹ Als zodanig kan de passieve reactie van een overlevende/slachtoffer ertoe leiden dat een vluchtverhaal moeilijker als aanneembaar wordt beschouwd. Bovendien kan het feit dat een verzoeker om IB het land is ontvlucht vanwege (angst voor) SGG *in se* worden gezien als een gebrek aan 'terugvechten' (de onverenigbaarheid tussen vluchtgedrag en mannelijkheid³⁷²). Davies e.a. leggen uit:

"The feeling of not being able to fight back or protect oneself is a particularly pertinent issue for male victims of rape Research on attributions of blame toward male rape

³⁶³ Chynoweth and others (n 41).

³⁶⁴ *ibid* 1; Herlihy (n 62) 129.

³⁶⁵ UN Voluntary Fund for Victims of Torture (n 137) 10.

³⁶⁶ Chynoweth and others (n 349) 20–21.

³⁶⁷ Herlihy (n 62) 128.

³⁶⁸ Magugliani (n 352).

³⁶⁹ McGee and others (n 63) 3585; Chynoweth and others (n 349) 5.

³⁷⁰ Struckman-Johnson and Struckman-Johnson (n 354) 87; Melanson (n 354) 61; Women's Refugee Commission and UNICEF Europe & Central Asia (n 354) 10.

³⁷¹ Lamonaca and others (n 60) 26; Nijenhuis, van der Hart and Steele (n 110) 23.

³⁷² Jaji (n 353) 373.

victims has shown that men are blamed more when they are judged not to have fought back sufficiently ...".³⁷³

Zoals het verslag van de VN speciale rapporteur over de onafhankelijkheid van rechters en advocaten van 2011 stelt:

"Judges must be in a position to challenge gender stereotyping ... about male victims, for example, their ability, in cases of male rape, to have defended themselves; and about women as perpetrators of crimes of violence against men."³⁷⁴

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de mythes over het slachtofferschap van mannen niet beperkt blijven tot vluchtverhalen in verband met verkrachting. Ze gelden bijvoorbeeld ook voor **gedwongen huwelijken** en **(handel met het oog op) seksuele uitbuiting**. Zoals een maatschappelijk werker in het VULNER-project verklaarde: "er zijn ook mannen die zeggenschap willen hebben met betrekking tot hun huwelijk, dat in feite niet hun eigen keuze is ... [d]us ja, er zijn mannen die een gedwongen huwelijk niet accepteren [...]"³⁷⁵. Magugliani wijst erop hoe "'verhandelde' vrouwen en meisjes eerder als lid van een [bepaalde sociale groep] worden erkend dan volwassen mannen".³⁷⁶

Tot slot hebben Saroléa e.a. de problematiek rond mythes over mannelijk slachtofferschap in de verzoekprocedure om IB treffend samengevat:

"... '[G]ender' should also include male asylum seekers. Although men are typically seen as strong, independent, and able to control their feelings, they are also vulnerable. Their vulnerabilities are simply less visible because of gender bias and the imaginary of the 'strong man'."³⁷⁷

³⁷³ Davies, Gilston and Rogers (n 356) 2808.

³⁷⁴ Gabriela Knaut, 'Report of the Special Rapporteur on the Independence of Judges and Lawyers (UN Doc. A/66/289)' (United Nations General Assembly 2011) 20 <<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2014/06/UNDoc-A-66-289.pdf>>.

³⁷⁵ Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 96.

³⁷⁶ Magugliani (n 352).

³⁷⁷ Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 100.

Deel 3. SOGI-mythes in de Belgische verzoekprocedure om internationale bescherming³⁷⁸

3.1 Geloofwaardigheid van seksuele oriëntatie

3.1.1 Kennis van LGBTIQ+ onderwerpen en de wet

Tabel 12

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Mauritanië, 2020, lesbische seksuele oriëntatie	CGRA ³⁷⁹ (FR)	<i>[Het Commissariaat-Generaal] merkt op dat u niets weet over de rechten van homoseksuelen op Belgisch grondgebied. Het feit dat u uw toevlucht hebt gezocht in een land waar u niets weet over de behandeling van homoseksuelen doet ernstig afbreuk aan de geloofwaardigheid van uw bewering.</i>
Tanzania, 2020, lesbische seksuele oriëntatie	CGVS ³⁸⁰ (NL)	<i>Wanneer u concreet wordt gevraagd hoe de situatie voor een lesbienne in Tanzania is, blijft u zeer algemeen en refereert u naar een geldboete, een gevangenisstraf en dat je eventueel kan gedood worden, zelfs door je familie.</i>

MYTHE

SOGI-verzoekers kennen LGBTIQ+ organisaties en personen en de wetten en straffen met betrekking tot homoseksualiteit (of homoseksuele handelingen) in hun land van herkomst en in hun land van aankomst³⁸¹

Onderzoek naar verzoeken om IB op grond van SOGI wijst al jaren op het ongepaste gebruik van westerse stereotypen om de geloofwaardigheid van diverse seksualiteiten en

³⁷⁸ Dit onderdeel van de praktijkgids werd opgesteld volgens de academische verwijzingsstradities van de politieke en sociale wetenschappen (bvb. APA-stijl), die in tegenstelling tot de strikt juridische traditie geen paginanummers vereist voor parafrazeringen, maar wel bij directe citaten. Daarom bevat deel 3 (los van de directe citaten) niet steeds paginanummers in de voetnoten.

³⁷⁹ Uittreksel van de beslissing van het CGRA in RVV, nr. 245 082, 30112020 (FR), p3.

³⁸⁰ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 277 270, 12092022 (NL), p3.

³⁸¹ Het CGVS geeft al enkele jaren aan dat het hun interne richtsnoeren zal herzien om minder belang te hechten aan de LGBTIQ+ en juridische kennis van de verzoeker (op basis van het specifieke profiel van de verzoeker). Zie bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 348). Uit de in het vorige en huidige onderzoek geanalyseerde beslissingen blijkt echter dat dergelijke stereotiepe vraagstelling en redenering nog steeds aanwezig is.

genderidentiteiten te beoordelen³⁸². In het begin hadden deze stereotypen betrekking op het idee dat SOGI-verzoekers 'de LGBTIQ+-gemeenschap' kennen en er deel van uitmaken³⁸³. Uit eerder onderzoek bleek hoe SOGI-verzoekers in België werden onderworpen aan een 'LGBTIQ+ kennisquiz', met vragen over wetgeving, populaire LGBT-personen, de betekenis van de regenboogvlag *et cetera*³⁸⁴. Dit komt voort uit het idee dat iemands seksualiteit niet alleen een privéaangelegenheid is, maar ook deel uitmaakt van hun sociale identiteit³⁸⁵. Deze kennisvragen zijn vandaag niet meer zo aanwezig als tien jaar geleden, ten gevolge van het arrest *ABC tegen Nederland*³⁸⁶, waarin het HvJEU stelde:

*"Aangaande in de eerste plaats de onderzoeken op basis van ondervragingen over de kennis van de betrokken asielzoeker over verenigingen tot bescherming van de belangen van homoseksuelen en de details van deze verenigingen, deze impliceren volgens verzoeker in het hoofdgeding in zaak C-150/13 dat die autoriteiten hun beoordelingen baseren op stereotype opvattingen over gedragingen van homoseksuelen en niet op de concrete situatie van elke asielzoeker. ... Bijgevolg kan het feit dat een asielzoeker niet in staat is om op dergelijke vragen te antwoorden, op zich geen voldoende grond opleveren voor de slotsom dat de asielzoeker niet geloofwaardig is, daar een dergelijke benadering in strijd is met de vereisten van artikel 4, lid 3, sub c, van richtlijn 2004/83 en van artikel 13, lid 3, sub a, van richtlijn 2005/85."*³⁸⁷

Uit recenter onderzoek blijkt dat de Belgische instanties sommige SOGI-verzoekers wel nog vragen naar de **LGBTIQ+ bars en organisaties** die zij kennen in hun land van herkomst en in België³⁸⁸. Bovendien wordt een gebrek aan kennis over de **vervolgving van LGBTIQ+ personen** in hun land van herkomst vaak beschouwd als een aanwijzing dat er geen reële vrees voor vervolgving bestaat³⁸⁹. Hetzelfde gebrek aan kennis over de **Belgische context** wordt dan weer geregeld beschouwd als een teken dat er geen echte interesse is om als LGBTIQ+ persoon te leven. Dit weerspiegelt een westers kader van een 'out and proud' SOGI-verzoeker, dat geen rekening houdt met de diverse redenen waarom iemand niet kan of wil deelnemen aan homonormativiteit³⁹⁰ (geen interesse of toegang, taalbarrière, racisme,

³⁸² Sabine Jansen and Thomas Spijkerboer, 'Fleeing Homophobia: Asylum Claims Related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe' (Vrije Universiteit Amsterdam 2011) <<https://www.refworld.org/docid/4ebba7852.html>>; Laurie Berg and Jenni Millbank, 'Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants' (2009) 22 *Journal of Refugee Studies* 195 <<https://doi.org/10.1093/jrs/fep010>>; SR Jordan, 'Un:Convention(al) Refugees: Contextualizing the Accounts of Refugees Facing Homophobic or Transphobic Persecution' 26 *Refuge* 165 <<https://doi.org/10.25071/1920-7336.32086>>; Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 'Internationale Bescherming van Holebi's in België: Aanbevelingen En Tips Voor Een Beter Verloop van de Asielprocedure' (Vluchtelingenwerk Vlaanderen 2020) <https://vluchtelingenwerk.be/sites/default/files/media/documenten/report510463_0_0.pdf>; NANSEN, Valérie Klein and Gaëlle Osodi Kasongo, 'NANSEN Profiel 3-21: Beoordeling van de Beschermingsnood van Irakese Homoseksuele Man in Het Kader van Een Volgend Verzoek' (NANSEN 2021) <<https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2021/09/2021-4-Volgend-verzoek-van-een-irakese-homoseksuele-man.pdf>>.

³⁸³ Jansen and Spijkerboer (n 382); Jenni Millbank, 'From Discretion to Disbelief: Recent Trends in Refugee Determinations on the Basis of Sexual Orientation in Australia and the United Kingdom' (2010) 13 *The International Journal of Human Rights* 391 <<https://doi.org/10.1080/13642980902758218>>.

³⁸⁴ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 'Holebi's Op de Vlucht: Een Analyse van Beslissingen Door de Asielinstanties' (Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw 2013); Jansen and Spijkerboer (n 382).

³⁸⁵ Louis Middelkoop, 'Normativity and Credibility of Sexual Orientation in Asylum Decision Making' in Thomas Spijkerboer (ed), *Fleeing Homophobia: Sexual Orientation, Gender Identity and Asylum* (Routledge 2013).

³⁸⁶ *ABC v the Netherlands* [2014] Court of Justice of the European Union C-148/13, C-149/13, C-150/13. Beschikbaar op: <https://www.refworld.org/cases,ECJ,547d943da.html>

³⁸⁷ *ibid* 60 jo. 63.

³⁸⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382).

³⁸⁹ *ibid*. Er is een duidelijk verband met SGG-zaken, waar van vrouwen die VGV hebben meegemaakt wordt verwacht dat zij kennis hebben van de wetten en organisaties die VGV bestrijden, zie NANSEN and Claes (n 152).

³⁹⁰ De term homonormativiteit is bedacht door Lisa Duggan en verwijst naar "queer complicities with dominant neoliberal, imperial, nationalist, racialist and heterosexist logics". Zij bekritiseert hoe homoseksuele mensen zich niet langer verzetten tegen

veiligheidsoverwegingen en andere prioriteiten). Bijgevolg verklaart het HvJEU in bovenvermeld arrest ook:

*"In dit verband dient in herinnering te worden gebracht dat artikel 4, lid 3, sub c, van richtlijn 2004/83 de bevoegde autoriteiten gebiedt de beoordeling te verrichten met inachtneming van de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker en dat artikel 13, lid 3, sub a, van richtlijn 2005/85 van die autoriteiten vereist dat zij in het persoonlijke onderhoud rekening houden met de persoonlijke of algemene omstandigheden die een rol spelen bij het asielverzoek."*³⁹¹

Van verzoekers wordt soms nog verwacht dat zij bij aankomst in België op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot IB en hun verzoek zo snel mogelijk indienen. Het te laat indienen van een verzoek om IB in het algemeen of van de bekendmaking van hun seksualiteit tijdens de procedure in het bijzonder, beïnvloedt de geloofwaardigheid van de verzoeker³⁹². **Vertraagde verklaringen** worden beschouwd als een aanwijzing dat er geen bescherming nodig is, terwijl er verschillende redenen kunnen zijn die de bekendmaking van de verzoeker vertragen, zoals niet weten dat SOGI een vervolgingsgrond is of het niet durven bekendmaken van hun SOGI (merk hierbij de bredere toepasbaarheid van onderdeel 2.1.2, dat specifiek of SGG focust).

heteroseksuele normen (zoals monogamie, huwelijk, wit privilege, kapitalisme, de gender binariteit), maar deze normen en hun inherente onderdrukking van mensen met een ander 'ras' en gender in stand houden en ondersteunen. Eithne Luibhéid, 'Queer/Migration: An Unruly Body of Scholarship' (2008) 14 GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies 169
<<https://muse.jhu.edu/article/241318/pdf>>.

³⁹¹ *ABC v the Netherlands* (n 386) para 61.

³⁹² Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382).

3.1.2 Ontdekking van de 'seksuele identiteit'

Tabel 13

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Gambia, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	CGVS ³⁹³ (NL)	<i>Het valt trouwens op dat u meermaals een vraag naar uw eigen bewustwording van uw seksuele oriëntatie probeert te omzeilen door steeds te wijzen op uw voorliefde voor sportieve/jongenskleddij ... Wanneer u werd gevraagd om meer persoonlijke uitleg over wat u allemaal gewaar werd wanneer u zich bewust werd van uw seksuele oriëntatie antwoordde u: "Ja kijk het ging om mijn gevoelens ook, ik voelde helemaal geen connectie met mannen, ik voelde me meer aangetrokken tot vrouwen, meisjes ... De vraag naar het moment dat u met zekerheid zou hebben geweten op personen van hetzelfde geslacht te vallen blokte u af door te stellen dat het lang geleden was. Het is dan ook treffend hoe vaak u blijft wanneer u meer persoonlijke vragen worden gesteld over uw bewustwording ... [Er] werd u gevraagd of het lesbisch zijn los kan staan van het hebben van seksuele betrekkingen met een vrouw. U antwoordde hierop u enigszins afvragend: "Neen ...". Deze verklaringen wijzen er op dat u uw seksuele oriëntatie niet ziet als intrinsiek verbonden met uw persoonlijkheid ...</i>
Ghana, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	CGVS ³⁹⁴ (NL)	<i>Wanneer u werd gevraagd hoe u bij u zelf ontdekte/opmerkte dat u op mensen van hetzelfde geslacht viel repliceert u enkel met: "... hm... ik voel enkel dat ik gevoelens had voor vrouwen dat is wat in me is" en verder verwees u wederom naar uw verloren gevoelens voor mannen door een slechte ervaring stellende: "Ik heb volledig gevoelens voor mannen verloren en ik voelde in me dat ik dat gevoel had voor een vrouw, het liet enkel zien waarom ik tot V. was aangetrokken vanaf het eerste zicht". Het CGVS is, afgaande op uw verklaringen, echter niet overtuigd van uw seksuele oriëntatie. U legt immers enkel oppervlakkige, stereotiepe, inconsistente en ontwijkende verklaringen af over uw belevingen en ervaringen bij de bewustwording/ontdekking van uw lesbische geaardheid. ... Uit deze verklaringen blijkt dan ook geenszins dat u uw homoseksuele geaardheid beschouwt als een intrinsiek onderdeel van uw persoon ...</i>
Mauritanië, 2020, lesbische seksuele oriëntatie	CGRA ³⁹⁵ (FR)	<i>Ten eerste hebben uw opmerkingen over de ontdekking van uw aantrekkingskracht voor vrouwen het Commissariaat-Generaal niet overtuigd. In feite, toen u werd gevraagd naar uw persoonlijke reis en de stappen die u doormaakte om te begrijpen dat u zich aangetrokken voelde tot mensen van</i>

³⁹³ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 261 394, 30092021 (NL), p8.

³⁹⁴ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 261 260, 28092021 (NL), p5.

³⁹⁵ Uittreksel uit de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 245 082, 3011 2020 (FR), p3.

		<i>hetzelfde geslacht, noemde u het bezoek van een nichtje bij u thuis tijdens de vakantie toen u 10 jaar oud was.</i>
Tanzania, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	RVV ³⁹⁶ (NL)	<i>De Raad benadrukt dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen seksuele praktijken, seksuele gerichtheid en seksuele identiteit. Aangezien een seksuele praktijk niet noodzakelijk samenvalt met de seksuele identiteit, vormt het onderhouden van seksuele contacten of het hebben van een relatie nog geen bewijs van een bepaalde geaardheid. ... [D]e Raad [besluit]... dat verzoekster haar lesbische geaardheid in de zin van een fundamenteel kenmerk dat deel uitmaakt van haar identiteit, niet aannemelijk maakt.</i>
Oeganda, 2021, homoseksuele oriëntatie	CGVS ³⁹⁷ (NL)	<i>Verder komen uw verklaringen m.b.t. de bewustwording en aanvaarding van uw seksuele geaardheid weinig doorleefd over.</i>

MYTHE

Hoe homofober je omgeving is (en hoe geloviger je bent), hoe meer negatieve gevoelens je zal ervaren tijdens de ontdekking en aanvaarding van je seksuele oriëntatie als fundamenteel onderdeel van je identiteit

Meer recent is het idee dat de seksuele oriëntatie van een verzoeker fundamenteel is voor hun **identiteit** hardnekkig geworden in de argumenten van Europese asielinstanties, zoals de Belgische. Op het eerste gezicht strookt deze opvatting van seksuele oriëntatie met de interpretatie van 'het behoren tot een bepaalde sociale groep' en met de *UNHCR Guidelines on International Protection No. 9*:

*"Sexual orientation and/or gender identity are **fundamental aspects of human identity** that are either innate or immutable, or that a person should not be required to give up or conceal."³⁹⁸*

Hoewel deze interpretatie in de eerste plaats IB op grond van SOGI mogelijk maakte, laat dit verzoekers die niet voldoen aan een identiteitsgebonden begrip van seksualiteit buiten beschouwing³⁹⁹. In hun invloedrijke werk over dit onderwerp leggen Berg en Millbank uit:

³⁹⁶ RVV, nr. 277 270, 12092022 (NL), p22-25.

³⁹⁷ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 255 596, 04062021 (NL).

³⁹⁸ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status Based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or Its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees' (2012) HCR/GIP/12/01 5 <<https://www.refworld.org/docid/50348afc2.html>>.

³⁹⁹ Middelkoop (n 385) <<https://doi.org/10.4324/9780203515723>>.

"Much psychological and sociological literature demonstrates that rather than forming a unitary 'core' of a person's conception of self, sexuality is not absolute and can take on varying meanings as a dimension of a person's life."⁴⁰⁰

Ze wijzen erop dat een 'gefaseerd model van homoseksuele identiteitsvorming' wordt gebruikt bij rechtspraak over IB, met een (valse) verwachting van een lineair coming-out proces. Dit model gaat uit van een lineair, gefaseerd proces van zelfkennis, gaande van ontkenning/verwarring tot de uiteindelijke 'coming out', waarbij aan het eind van het proces een stabiele seksuele identiteit wordt gevormd. Het gefaseerde model wordt bekritiseerd vanwege de culturele blindheid, aangezien het is gebaseerd op onderzoek dat voornamelijk is uitgevoerd naar witte, middenklasse mannen uit de Verenigde Staten.⁴⁰¹ Het gaat bijgevolg voorbij aan niet-westerse seksuele ervaringen en de relevante intersectionele ervaringen van mensen met een ander gender, etniciteit, klasse en culturele achtergrond⁴⁰². Zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen bevestigt:

*"Life experiences differ, even within one country. When weighing credibility against information about the country of origin, agencies must **give due consideration to the personal profile of the applicant**. He is not only LGBT but also, for example, male or female, religious or not, highly educated or not, resident of a city or village, wealthy or not. For example, a woman may find it more difficult to meet other lesbians because as a woman she had less freedom."⁴⁰³*

Uit onderzoek naar verzoeken om IB op grond van SOGI blijkt dat verzoekers vaak een **culturele vertaling** nodig hebben om zichzelf en hun verhalen in te passen in de westerse verwachtingen van 'een geloofwaardige LGBTIQ+-verzoeker', hoewel zij zich niet altijd op die manier identificeren en deze labels vreemd aanvoelen of kenmerkend zijn voor de vervolging waarmee zij in hun land van herkomst te maken kregen⁴⁰⁴. Offord stelt in het geval van Indonesische SOGI-verzoekers:

*"In preparing testimony for LGBT asylum seekers, one of the difficulties and challenges is the **translation of sexual subjectivity into a fixed (Western) identity** i.e. as a lesbian or gay person, something that for the majority of homosexual Indonesians is entirely foreign and even at times traumatic. ... This emphasis on identity becomes problematic*

⁴⁰⁰ Berg and Millbank (n 382) 17.

⁴⁰¹ Berg and Millbank (n 382).

⁴⁰² Nof Nasser-Eddin, Nour Abu-Assab and Aydan Greatrick, 'Reconceptualising and Contextualising Sexual Rights in the MENA Region: Beyond LGBTQI Categories' (2018) 26 Gender & Development 173 <<https://doi.org/10.1080/13552074.2018.1429101>>; Mengia Tschalaer, 'Victimhood and Feminities in Black Lesbian Asylum Cases in Germany' [2020] Journal of Ethnic and Migration Studies <<https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1772735>>; Nina Held, 'What Does a "Genuine Lesbian" Look Like?: Intersections of Sexuality and "Race" in Manchester's Gay Village and in the UK Asylum System', *Sexuality, Citizenship and Belonging: Trans-national and Intersectional Perspectives* (2016) <<https://doi.org/10.4324/9781315752563>>; Moira Dustin and Nuno Ferreira, 'Improving SOGI Asylum Adjudication: Putting Persecution Ahead of Identity' (2021) 40 Refugee Survey Quarterly 315 <<https://doi.org/10.1093/rsq/hdab005>>; Baden Offord, 'Queer Activist Intersections in Southeast Asia: Human Rights and Cultural Studies' (2013) 37 Asian Studies Review 335 <<https://doi.org/10.1080/10357823.2013.792781>>; David AB Murray, 'The (Not So) Straight Story: Queering Migration Narratives of Sexual Orientation and Gendered Identity Refugee Claimants' 17 Sexualities 451 <<https://doi.org/10.1177/1363460714524767>>.

⁴⁰³ Vertaald uit Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382) 64.

⁴⁰⁴ Nasser-Eddin, Abu-Assab and Greatrick (n 402); Offord (n 402); Fadi Saleh, 'Transgender as a Humanitarian Category. The Case of Syrian Queer and Gender-Variant Refugees in Turkey' (2020) 7 Transgender Studies Quarterly 37 <<https://doi.org/10.1215/23289252-7914500>>; Murray (n 402); Jordan (n 382).

*when applicants are from cultures in which homosexuality is defined primarily as the act of engaging in sexual activity with someone of the same sex.*⁴⁰⁵

De verzoekers zouden zich niet in deze westerse kaders moeten inpassen, asielinstanties zouden ook andere terminologie kunnen (h)erkennen die de lokale context van de verzoeker weerspiegelt. Om een meer inclusief kader tot stand te brengen dat alle seksuele diversiteit omvat, raadt Jansen aan niet langer gebruik te maken van de processen van **bewustwording en zelfacceptatie**, die een gefaseerd model van homoseksuele identiteitsvorming weerspiegelen.

*"1. Do not use processes of awareness and self-acceptance as the focus of the policy, for these concepts are stereotypical. ... 17. Ensure that the moment of coming out does not play a part in the assessment any longer."*⁴⁰⁶

Bovendien verwachten de asielinstanties dat het relaas van de verzoekers over de ontdekking en aanvaarding van hun seksualiteit gedetailleerd en 'doorleefd' is⁴⁰⁷. Om geloofwaardig te zijn, moet dit relaas veelal gekenmerkt worden door **negatieve emoties**. Verzoekers die hun seksualiteit als 'normaal' of 'natuurlijk' omschrijven en met positieve gevoelens associëren, worden vaak niet geloofwaardig geacht, vooral als zij religieus zijn⁴⁰⁸ en/of in een homofobe context zijn opgegroeid⁴⁰⁹. Dit gaat in tegen de recente aanbeveling van UNHCR:

*"[a]ssess credibility on the basis of an individual, balanced, intersectional and holistic evaluation of all the evidence submitted by the claimant and other available evidence, placing due value on the claimant's self-identification, without expectations of 'emotional journeys' or reliance on culturally unsound and inappropriate stereotypes, and respecting the principle of the benefit of the doubt."*⁴¹⁰

Het zien van seksualiteit als een fundamenteel deel van iemands identiteit (en dus als verschillend van seksuele handelingen) en het idee van een bewustwordingsproces dat wordt RvV gekenmerkt door een hoge reflexiviteit en negatieve emoties, komt vaak naar voor in de motiveringen van de Belgische asielinstanties volgens eerder onderzoek⁴¹¹ en in de steekproef hier geanalyseerd. In een lovenswaardige poging om afstand te nemen van (bepaalde) stereotiepe overtuigingen, dreigt de RvV echter andere stereotypen te versterken door het belang van 'de ontdekking van de seksuele identiteit' naar voren te schuiven.

⁴⁰⁵ Offord (n 402) 341–342.

⁴⁰⁶ Jansen (n 6) 174.

⁴⁰⁷ Zie onderdeel 2.1.1. voor een meer gedetailleerde uiteenzetting over de onjuiste veronderstelling dat *vaagheid, onvolledigheid, inconsistentie en gebrek aan 'doorleefdheid'* er per definitie op wijzen dat een verzoeker niet de waarheid spreekt.

⁴⁰⁸ In de 5 zaken van deze steekproef wordt melding gemaakt van de religieuze overtuiging/opvoeding van de verzoeker, maar voor degenen die nog steeds religieus zijn, wordt nooit expliciet gemotiveerd dat dit een negatieve invloed heeft op de geloofwaardigheid van hun seksualiteit.

⁴⁰⁹ Berg and Millbank (n 382); Sabine Jansen, 'Trots of Schaamte? Het Vervolg: De Nieuwe Werkinstructies En de Beoordeling van LHBTI Asielaanvragen in Nederland' (COC Nederland 2022) <<https://www.coc.nl/wp-content/uploads/2022/06/Trots-of-Schaamte-het-vervolg-digitale-versie-2022.pdf>>; Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382).

⁴¹⁰ UNHCR, 'Summary Conclusions: 2021 Global Roundtable on Protection and Solutions for LGBTIQ+ People in Forced Displacement' (2021) 17 <<https://www.unhcr.org/611e33704>>.

⁴¹¹ Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 384) <<https://www.yumpu.com/nl/document/read/20055085/rapport-holebis-op-de-vlucht-vluchtelingenwerk-vlaanderen>>; Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382).

"Daar stereotiepe opvattingen over homoseksualiteit vermeden moeten worden, kan de geloofwaardigheid blijken uit de verklaringen van de asielzoeker betreffende zijn of haar bewustwording en het aanvoelen van zijn of haar seksuele identiteit."⁴¹²

In plaats van de geloofwaardigheid van de seksuele identiteit van de verzoeker te beoordelen, zoals soms gebeurt, zou de beoordeling moeten **focussen op de vrees voor vervolging**⁴¹³.

*"To accurately reflect international refugee law and European jurisprudence, asylum authorities should stress that the question for decision-makers to ask is **not whether claimants are 'truly' LGBTIQ+** (lesbian, gay, bisexual, trans, intersex, queer and others), but only **whether they are likely to be persecuted on SOGI grounds** if they were to be returned to the country of origin."⁴¹⁴*

Indien dit voldoende in de praktijk wordt toegepast, kan dit leiden tot een betere verdeling van de bewijslast en de verantwoordelijkheid om uit diverse bronnen **informatie over het land van herkomst** te verkrijgen.

*"Greater emphasis on the persecutory environment would require States to invest in producing more comprehensive and up-to date COI, ideally in partnership with one another, with EASO and with experienced NGOs in both host countries and countries of origin. The **requirement** for asylum decision-makers to **assess claims based on rigorous COI** would inevitably shift the burden of proof to something more equitable and **reduce the frequency of refusals based on very minor inconsistencies on the part of the claimants**, as is so often the case at present."⁴¹⁵*

De landeninformatie mag niet beperkt blijven tot vervolging van seksuele identiteiten in een bepaalde regio/land, maar moet ook **vervolging tegen seksuele handelingen en genderexpressie** en de gevolgen van **verplichte (cis)heteroseksualiteit** omvatten om de vervolging waarvoor de verzoeker vreest correct te kunnen beoordelen⁴¹⁶. Het belang van dit punt voor bijvoorbeeld Arabischsprekende landen wordt hier benadrukt:

*"... persecution of self-identified LGBT people in Arabic-speaking countries is one that revolves around **sexual practice and gender performance** rather than an identity category."⁴¹⁷*

Een beoordeling die focust op de vrees voor vervolging kan nog steeds foutieve stereotypen omvatten (zie onderdeel 3.2). Een focus op vervolging zou bijvoorbeeld niet het binaire idee mogen versterken dat verzoekers van homofobe naar homovriendelijke landen vluchten (ook

⁴¹² RVV no. 255.596, 2021, 12 (NL).

⁴¹³ Jansen (n 409); Dustin and Ferreira (n 402); UNHCR, 'Summary Conclusions: 2021 Global Roundtable on Protection and Solutions for LGBTIQ+ People in Forced Displacement' (n 410); Sean Rehaag and Hilary Evans Cameron, 'Experimenting with Credibility in Refugee Adjudication: Gaydar' (2020) 9 Canadian Journal of Human Rights <<https://ssrn.com/abstract=3655684>>; NANSEN, Klein and Kasongo (n 382). Zie ook: <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2022/10/6.-Constats-NANSEN-demandeurs-SOGI.pdf>

⁴¹⁴ Nuno Ferreira e.a., "Definitieve aanbevelingen" (SOGICA) <<https://www.sogica.org/en/final-recommendations/>>.

⁴¹⁵ Dustin and Ferreira (n 402) 344.

⁴¹⁶ Nasser-Eddin, Abu-Assab and Greatrick (n 402); Rehaag and Cameron (n 413).

⁴¹⁷ Nasser-Eddin, Abu-Assab and Greatrick (n 402) 5.

'homonationalisme' genoemd⁴¹⁸), aangezien dit voorbijgaat aan de aanhoudende discriminatie en tekortkomingen op het gebied van SOGI-rechten over de hele wereld.

⁴¹⁸ Jasbir Puar, 'Rethinking Homonationalism' (2013) 45 *International Journal of Middle East Studies* 336 <<https://www.jstor.org/stable/43302999>>.

3.1.3 Relaties en risico's

Tabel 14

Land van herkomst, beslissingsjaar, gevreesd geweld	Instantie	Voorbeelden van op mythes gebaseerde redeneringen
Gambia, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	CGVS ⁴¹⁹ (NL)	<i>Dat S het risico zou hebben genomen om haar homoseksualiteit in de openbaarheid te brengen door zo openlijk te vertellen dat ze van u hield en een relatie voorstellen is niet overtuigend en toont aan dat u geen enkele notie heeft van het leven van homoseksuelen in Senegal en Gambia. ... Ontstellend is overigens de constatering dat u nagenoeg niets kan vertellen over S. U beweerde nochtans dat u enkele jaren met haar een relatie had. Stellende dat S. een girlfriend had vooraleer ze met u een relatie had, werd u gevraagd hoe S. zelf achter haar seksuele oriëntatie was gekomen. U zei enkel: "Geen idee, daar hebben we het nooit over gehad ...". ... Aan uw relatie met S. kan gelet alle bovenstaande vaststellingen niet het minste geloof worden gehecht.</i>
Ghana, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	CGVS ⁴²⁰ (NL)	<i>Gelet het taboe inzake homoseksualiteit in uw land, is het echter uitermate bedenkelijk dat V. u ... zonder enig gesprek met u aan te gaan, ineens zou beginnen betasten. Hoe V. er zelf was achter was gekomen op vrouwen te vallen kon u overigens niet vertellen. ... Evenmin kon u iets melden over eventuele relaties van V., voor ze u had leren kennen. ... Dat u in al die jaren dat u met V. een koppel vormde en over een toekomst samen nadacht, besloot geen persoonlijke vragen te stellen over haar persoonlijk leven ... is niet aannemelijk. Over V. blijkt u dan ook bijzonder weinig persoonlijks te kunnen melden.</i>
Mauritanië, 2020, lesbische seksuele oriëntatie	CGRA ⁴²¹ (FR)	<i>Je weet niet of ze eerder partners heeft gehad, je weet niet hoe ze achter haar seksuele oriëntatie is gekomen en je weet niets over haar familie. Ook weet je niets over haar verleden of haar vrienden. ... Als u beweert dat u een jaar met uw vriendin bent geweest en dat u elkaar in het weekend (en soms om het weekend) hebt gezien, acht het CGVS uw verklaringen over uw romantische relatie volstrekt onvoldoende. Bovendien weet u niets over het lot van F. en bovenal hebt u sinds uw aankomst in België geen enkele poging ondernomen om met haar in contact te komen. ... het is onwaarschijnlijk, gezien de situatie van homofobie die inherent is aan uw land en familie, dat u uw partner in uw kamer heeft ontvangen en haar heeft gekust zonder de deur te sluiten.</i>

⁴¹⁹ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 261 394, 30092021 (NL), p9.

⁴²⁰ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 261 260, 28092021 (NL), p7-8.

⁴²¹ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 245 082, 30112020 (FR), p3-4.

Tanzania, 2021, lesbische seksuele oriëntatie	RVV ⁴²² (NL)	<i>Ook de Raad is niet overtuigd dat het samenwonen, zelfs in een beperkte ruimte met slechts één bed en het hebben van een hechte en vertrouwelijke band erop wijst dat de verzoekster ipso facto een lesbische relatie heeft en al evenmin een lesbische geaardheid heeft. ... Het betoog dat verzoekster sinds haar aankomst in België bij mevrouw I. woont en zij, met uitzondering van verzoeksters studies, alles samen doen, zoals samen naar de dokter en het ziekenhuis, gamen instaan voor de gezinslasten, gemeenschappelijk vrienden hebben en gezamenlijk deelnemen aan projecten, hetgeen een platonische relatie zou overstijgen, overtuigt niet.</i>
Oeganda, 2021, homoseksuele oriëntatie	CGVS ⁴²³ (NL)	<i>Het is echter niet aannemelijk dat A. u zomaar zou kussen zonder eerst uw seksuele oriëntatie na te gaan en u na uw initiële reactie van shock nogmaals zou kussen, te meer gezien de situatie van homoseksuelen in Uganda die u schetst ... Het is daarenboven niet aannemelijk dat u wacht tot u in België bent om aan M.S. te vragen om u te helpen met het zoeken naar A. ... [Het is] niet aannemelijk dat u in het kader van uw relatie met A. nooit vragen gesteld heeft naar diens ontdekking, aanvaarding en eventuele eerdere (homoseksuele) relaties, zeker gezien uw beweerde lange en intense opzoekingswerk op het internet in verband met (uw eigen) homoseksualiteit.</i>

MYTHE

Een relatie wordt gekenmerkt door uitgebreide kennis over je partner (en de ontdekking van diens seksualiteit en vroegere relaties) en diepe gevoelens naast louter seksuele aantrekkingskracht en amicale gevoelens

Als de verzoeker een of meerdere relatie(s) heeft in het land van herkomst en/of in België, wordt vaak verwacht dat die **details kan geven over de partner(s) in kwestie**. Van de verzoekers wordt verwacht dat die hun partner beschrijven en hun volledige naam, familieleden, relatiegeschiedenis en de 'ontdekking en aanvaarding' van hun seksualiteit kennen. Al deze zaken zijn mogelijks moeilijk te achterhalen in een context waarin je relatie een geheim is. De ontdekking en aanvaarding van gevoelens voor iemand van hetzelfde gender (zie onderdeel 3.1.2) wordt zelfs zo relevant geacht dat het tussen partners onderling moet worden besproken.

⁴²² RVV, nr. 277 270, 12092022 (NL), p23-25.

⁴²³ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 255 596, 04062021 (NL), p3-4.

*"Examples of findings of facts based on **incorrect assumptions** on what is reasonable behaviour for a SOGIESC individual, include (...) SOGIESC individuals **would discuss previous sexual relationships with current partners.**"⁴²⁴*

Daarnaast wordt van de verzoekers verwacht dat zij een gedetailleerd verslag geven van de **ontwikkeling van hun relatie**, van 'wie zette de eerste stap' tot 'wat waren enkele gezamenlijke activiteiten en dromen' en andere anekdotes. De instanties verwachten hier vaak een chronologisch verhaal en een correcte datering van bepaalde mijlpalen in de relatie, wat ten onrechte veronderstelt dat mensen in staat zijn data en de volgorde van gebeurtenissen te onthouden. In overeenstemming met wat hierboven (onderdeel 2.1.1) werd aangehaald over het autobiografisch geheugen (zelfs zonder de impact van trauma of depressie), stelt Evans Cameron:

*"Researchers now conclude that in fact we 'often have **difficulty recalling the order of the components of the autobiographical events**'... [and] these error patterns are 'consistent with the prevalence of **errors** found when **peoples' ability to date events** is examined'."⁴²⁵*

Dit veronderstelt ten onrechte dat de instanties en de verzoeker dezelfde opvatting hebben over wat een 'relatie' inhoudt en wanneer deze zogenaamd begint of evolueert, waardoor schijnbaar 'inconsistenties' ontstaan.

*"[There are] also several reasons why a story may not seem chronologically right. Pinning the beginning of a relationship to a single moment is not easy. **When do you speak of a relationship?**"⁴²⁶*

Zowel het CGVS als de RvV maken in de zaken in de steekproef een duidelijk onderscheid tussen **seksuele handelingen, hechte vriendschappen en 'echte liefde'** die de seksuele oriëntatie van de verzoeker geloofwaardig kunnen maken. Deze verwachting gaat voorbij aan verschillende culturele opvattingen over seksualiteit (zoals hierboven besproken) en over (niet-normatieve en niet-monogame) relaties⁴²⁷.

*"Adjudicators should avoid conflating **culturally defined values like love and commitment** when assessing the genuineness of refugees' same-sex or opposite-sex relationships."⁴²⁸*

Tijdens het persoonlijk onderhoud letten de instanties op de 'aannemelijkheid' van de gebeurtenissen die de verzoeker in een 'homofobe context' meemaakt. Vaak zal het niet geloofwaardig worden geacht dat de verzoeker of hun partner een bepaald '**risico**' heeft genomen. De beoordeling van de aannemelijkheid vindt in de geanalyseerde zaken vooral plaats in verband met het begin van de relatie ('waarom heeft iemand het risico genomen om

⁴²⁴ Immigration and Refugee Board of Canada, 'Guideline 9: Proceedings Before the IRB Involving Sexual Orientation, Gender Identity and Expression, and Sex Characteristics' (2017) <<https://irb.gc.ca/en/legal-policy/policies/Pages/GuideDir09.aspx>>.

⁴²⁵ Hilary Evans Cameron, 'Refugee Status Determinations and the Limits of Memory' (2010) 22 International Journal of Refugee Law 469, 478–479 <<https://doi.org/10.1093/ijrl/eeq041>>.

⁴²⁶ Vertaald uit Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382) 38.

⁴²⁷ Berg and Millbank (n 382); Nicholas Hersh, 'Challenges to Assessing Same-Sex Relationships under Refugee Law in Canada' (2015) 60 McGill Law Journal 527 <<https://ssrn.com/abstract=2985580>>.

⁴²⁸ Hersh (n 427) 560.

een relatie te beginnen') en de ontdekking van hun relatie door anderen ('waarom zou je het risico nemen om betrappt te worden'). De instanties zien verschillende psychologische en culturele factoren over het hoofd die van invloed zijn op de **risicoperceptie en het risicomanagement** van de verzoeker. Een van de vele factoren die dit beïnvloeden is de vertrouwdeheid, namelijk hoe meer vertrouwd iemand is met een risico, hoe minder voorzorgsmaatregelen die zal nemen. Dit geldt met name voor SOGI-verzoekers, die dagelijks met risico's worden geconfronteerd⁴²⁹. Een ander element dat de risicobeoordeling van verzoekers (en anderen) beïnvloedt, is de aantrekkelijkheid van het risico, zoals Evans Cameron uitlegt:

*"Your brain is an enabler: it does its best to give you what you want, whether it is good for you or not. If you want to take a particular risk very badly, this will not only affect how you weigh the pros and cons, it will also make you perceive the risk itself as less dangerous than it is."*⁴³⁰

Hoe **bewuster** de verzoeker zich is van de vervolging in hun 'homofobe land', vooral als die mensen kent die zijn gearresteerd en vervolgd of als die zelf eerder is gearresteerd, hoe minder risicogedrag de instanties van de verzoeker lijken te verwachten. Eén verzoeker werd met zijn partner betrappt een maand nadat zijn broers het land waren ontvlucht wegens hun seksuele oriëntatie, waarna het CGVS stelde: *"Het is verder niet aannemelijk dat u ... nog intieme relaties ... zou onderhouden in uw eigen slaapkamer ... indien u amper een maand eerder zou vernomen hebben dat uw beide broers problemen kregen omwille van hun geaardheid en om deze reden ... moesten vluchten ..."*⁴³¹. Dit gaat niet alleen voorbij aan de individuele risicotolerantie van mensen, maar ook aan de algemene **optimisme bias** die ons allemaal kenmerkt.

*"This 'optimism bias' – the tendency to rate our own risk as significantly lower than that of our peers – seems to be a universal and highly resilient human psychological trait."*⁴³²

Een analyse van de motivatie van de beslissingen toont aan dat de asielinstanties ook lijken te verwachten dat het relaas van een verzoeker over hun partner en hun relatie **gedetailleerd en emotioneel** is, wat voorbijgaat aan de invloed van trauma, isolatie, PTSS en geïnternaliseerde homofobie op het vertellen van een dergelijk verhaal⁴³³. Een terugkerend punt van kritiek is dat de verzoeker om IB een stereotiepe uitleg geeft over hoe die wist dat iemand homoseksueel was (en daardoor een potentiële partner vormde).

*"Internalized homophobia sufferers may (...) accept societal stereotypes surrounding homosexuality. (...) Sufferers of internalized homophobia may denigrate themselves and their same-sex relationships."*⁴³⁴

⁴²⁹ Cameron, 'Risk Theory and "Subjective Fear": The Role of Risk Perception, Assessment, and Management in Refugee Status Determinations' (2008) 20 International Journal of Refugee Law 567 <<https://doi.org/10.1093/ijrl/een032>>.

⁴³⁰ ibid 571.

⁴³¹ Uittreksel van de beslissing van het CGVS in RVV, nr. 255 596, 04062021 (NL), p. 5.

⁴³² Cameron (n 429) 573.

⁴³³ Zie onderdeel 2.1.1. Zie ook Berg and Millbank (n 382); Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382); Nina Held, 'What Does a Genuine Lesbian/Gay Relationship Look Like in the Eyes of Asylum Decision Makers?' [2017] *Discover Society* <<https://archive.discover-society.org/2017/05/02/what-does-a-genuine-lesbiangay-relationship-look-like-in-the-eyes-of-asylum-decision-makers/>>.

⁴³⁴ Hersh (n 427) 546.

Een **koppel** dat samen IB in België aanvraagt, wordt vaak op dezelfde dag ondervraagd zodat hun interviews worden vergeleken om de geloofwaardigheid van hun verklaringen te beoordelen. Wanneer een verzoeker een **relatie met een (Belgische) burger** heeft, kan hun partner niet door het CGVS worden ondervraagd om de geloofwaardigheid van hun relatie te bevestigen. In één van de 5 zaken heeft de verzoeker een langdurige relatie met een Belgische burger, maar ondanks het feit dat zij al drie jaar samenwonen, brieven van verscheidene personen hebben om hun relatie te bevestigen en de wens hebben uitgesproken om te trouwen, blijven het CGVS en het RvV de geloofwaardigheid van deze relatie in twijfel trekken.

Van **alleenstaande verzoekers** die in België aankomen, lijkt vaak verwacht te worden dat ze andere LGBTIQ+ mensen opzoeken en *daten* nu ze in een zogenaamd 'veilig land' zijn. Daarbij wordt over het hoofd gezien dat zij om verschillende redenen geen **relatie willen aangaan**, bijvoorbeeld omdat zij te kampen hebben met PTSS, depressie en/of discriminatie in hun gastland⁴³⁵. Wanneer zij wel een relatie willen aangaan, wordt hun mogelijkheid daartoe beïnvloed door de intersectie van hun gender, seksuele oriëntatie, 'ras', klasse, talenkennis en wettelijke status. Verschillende verzoekers verklaarden dat ze op datingapps en in de datingscene vragen over hun werk en dagelijks leven niet adequaat konden beantwoorden. Eén van de 5 verzoekers in de steekproef legde hierover uit: "[on] the dating site I chat with lots of women, if they [ask] what do you do for living, any time I explained myself, they [walk] away". Anderen gaan een relatie aan die (emotioneel) **gewelddadig wordt** wanneer hun partner misbruik maakt van hun kwetsbaarheid. Deze maatschappelijke druk om een relatie aan te gaan en de mogelijkheid om in een gewelddadige relatie verstrikt te raken, hebben een grote invloed op het welzijn en het gevoel van eigenwaarde van de verzoekers⁴³⁶.

*"Refugees often come with limited finances, making socializing in gay-frequented venues unlikely. Naturally, some refugees may not enjoy going out to bars and clubs. There is no doubt that many refugees confront the hardships of poverty and racial exclusion after arriving Therefore, when adjudicators form expectations on the lifestyles of sexual minority refugees, they must take into consideration the intersections of gender, sexual orientation, socioeconomic status, and linguistic background, among other considerations."*⁴³⁷

Indien de verzoeker om IB **heteroseksuele relaties** heeft gehad, hoeft dit niet noodzakelijk negatieve gevolgen te hebben op de geloofwaardigheid van hun seksualiteit. In dat geval moet de verzoeker wel duidelijk en vroegtijdig aangeven dat die biseksueel is of een andere verklaring geven (bijvoorbeeld dat het een gedwongen huwelijk was)⁴³⁸.

⁴³⁵ Hersh (n 427); Held (n 402).

⁴³⁶ Elizabeth Connely, 'Queer, Beyond a Reasonable Doubt: Refugee Experiences of "Passing" into "Membership of a Particular Social Group"' (University College London 2013) <<https://www.geog.ucl.ac.uk/research/research-centres/migration-research-unit/publications/working-papers/files/Elizabeth%20Connely%202014%203.pdf>>.

⁴³⁷ Hersh (n 427) 568.

⁴³⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 382).

3.2 Vrees voor vervolging op grond van genderidentiteit

In de steekproef van geanalyseerde dossiers werden geen mythes over genderidentiteit vastgesteld. Ondanks het feit dat de dossierselectie voor deze praktijkgids geen onderscheid maakte op basis van genderidentiteit, bevatte de uiteindelijke steekproef geen verzoekers die vreesden voor vervolging op grond van hun genderidentiteit én voor wie een negatieve beslissing werd genomen⁴³⁹. Volledigheidshalve schetst dit deel echter wat een gendersensitieve beoordeling van vrees voor vervolging op grond van genderidentiteit zou kunnen inhouden.

Bij de behandeling van verzoeken om IB op grond van genderidentiteit is het belangrijk dat alle betrokken actoren een **transinclusieve aanpak** hanteren: verzoekers met de juiste voornaamwoorden en naam aanspreken, de juiste terminologie gebruiken,⁴⁴⁰ de vragen niet richten op hun seksualiteit en geen (pathologiserende) stereotypen gebruiken om hun genderidentiteit te beoordelen. Max Nisol, een psycholoog van Genres Pluriels (een Belgische organisatie voor trans en intersekse personen), verklaarde in een persoonlijk interview dat hij deze slechte praktijken als vertrouwenspersoon vaak heeft waargenomen tijdens gesprekken bij het CGVS⁴⁴¹.

De *Immigration and Refugee Board of Canada* schetste enkele stereotypen die moeten worden vermeden:

"Examples of stereotypes or assumptions that should not be relied on in adjudicating cases involving SOGIESC individuals include (...) trans individuals will seek to have surgical, pharmaceutical, medical or physiological treatment if they have access to that treatment and if treatment is sought, it will be without delay; trans individuals will seek to express their gender identity in accordance with their self-identified gender."⁴⁴²

Uit eerder onderzoek en een voorlopige analyse van Belgische beslissingen blijkt dat de genderidentiteit van de verzoeker zelden in twijfel wordt getrokken⁴⁴³. In negatieve beslissingen voor trans verzoekers wordt vaak gesteld dat er **geen gegronde vrees voor vervolging** is en dat de verzoeker veilig in het land van herkomst kan leven gezien de bestaande wetten die bescherming bieden aan LGBTIQ+-personen. Dit toont aan dat het verleggen van de focus van de geloofwaardigheid van de SOGI naar de beoordeling van de grondigheid van

⁴³⁹ De onderzoeker heeft meer dan 60 SOGI-verzoekers ontmoet. Minder dan 10% vreesde voor vervolging op grond van hun genderidentiteit, maar zij hebben op het moment van schrijven nog geen uitnodiging voor hun persoonlijk onderhoud of beslissing ontvangen. Een paar verzoekers gaven zelf aan een niet-normatieve seksualiteit en genderidentiteit te hebben, maar zij verkozen enkel hun seksualiteit bekend te maken tijdens hun persoonlijk onderhoud bij het CGVS. Een niet-exhaustieve zoekactie in de RvV-databank omvatte verscheidene zaken waarin de genderidentiteit van de verzoeker werd geloofd, maar hun vrees voor vervolging niet gegrond werd geacht. Zaken op grond van genderidentiteit zouden het voorwerp moeten uitmaken van toekomstig onderzoek. Zie ook Loes Verhaeghe, 'To Be or Not To Be Believed: Discoursanalyse van Het Geloofwaardigheidsonderzoek Tijdens Asielprocedures van Lesbische, Biseksuele En Transgender Vrouwen' (Universiteit Gent) < <https://lib.ugent.be/catalog/rug01:002782279>>.

⁴⁴⁰ Zo moet "trans" of "transgender" worden gebruikt als bijvoeglijk naamwoord en niet als zelfstandig naamwoord. Zie: <https://transgenderinfo.be/f/pers/schrijftips/>

⁴⁴¹ Interview with Respondent Y4 (Psychologist) (5 July 2022).

⁴⁴² Immigration and Refugee Board of Canada (n 424).

⁴⁴³ "De commissaris-generaal... trekt uw genderidentiteit niet in twijfel". Afkomstig uit het uittreksel van de beslissing van het CGVS in RvV nr. 237 351, 23062020; RvV no. 246 402, 17122020; RvV no. 250 059, 26022021; RvV nr. 268 346, 15020222; RvV no. 262 843, 25102021

de vrees op vervolging, geen eenvoudige garantie is voor eerlijkere beslissingen in SOGI-zaken (zie onderdeel 3.1.2). Van de verzoeker wordt vaak nog steeds verwacht dat die de vervolging waarmee die werd geconfronteerd op een zodanige wijze vertelt dat die door de instanties als vervolging wordt gekwalificeerd. Daarnaast is het cruciaal dat de instanties over adequate landeninformatie beschikken en deze zo intersectioneel mogelijk toepassen.

*"Landeninformatie voor de grotere groep LGBTI-personen is schaars en onvoldoende en richt zich meestal op de grotere LGBTI-groep in het algemeen, met weinig aandacht voor specifieke subgroepen. Deze situatie is waarschijnlijk **nog meer uitgesproken voor transpersonen**, gezien de late opname van genderidentiteit als asielmotief in de asielcontext."⁴⁴⁴*

Van Kempen en Ortiz onderzochten "de wijze waarop omstandigheden en ervaringen van trans personen afkomstig uit het Latijns-Amerikaanse Caribische gebied in Nederlandse verzoekprocedures om IB worden weergegeven en in aanmerking genomen". Zij stelden een gebrek aan differentiatie van de bredere LGBTI-groep en aan trans-specificiteit vast⁴⁴⁵, een inadequate interpretatie van de omstandigheden in de landen van herkomst en een verzuim om relevante, onderling samenhangende elementen op te nemen. De instanties zien vaak een werkelijkheid gekenmerkt door sociale stigmatisering, discriminatie en ontoegankelijke rechten en bescherming over het hoofd.

*"(Een) punt van grote zorg dat uit de onderzoeksresultaten naar voren komt, is **het aanzienlijke aantal relevante ervaringen, omstandigheden en interacties daarvan die in hun verzoekprocedures om IB niet werden weergegeven of in aanmerking genomen**. Dit betreft elementen die rechtstreeks verband houden met hun trans identiteit en/of expressie die in hun verzoekprocedures om IB niet worden waargenomen of in aanmerking genomen. Er is ook geen erkenning van de aanwezigheid en de verzwarende effecten van individuele ongelijkheden en omstandigheden die in wisselwerking staan met de ontberingen van een trans identiteit en/of expressie ... bijvoorbeeld **arm zijn, een plattelandsachtergrond hebben, 'mixed race' zijn, of het humaan immunodeficiëntievirus (hierna: HIV) hebben opgelopen**. Bovendien werd **het geheel**, nl. hoe al deze elementen in het leven van trans Latina's op elkaar inwerken, zich opstapelen en tot bijkomende ontberingen leiden, niet vastgesteld of in aanmerking genomen in de verzoekprocedures om IB."⁴⁴⁶*

⁴⁴⁴ Willemijn Van Kempen and Alejandra Ortiz, 'Transcript from the Margins: Looking into the Way Circumstances and Experiences of Transgender Persons Coming from the Latin America and the Caribbean Region Are Represented and Considered in Dutch Asylum Procedures' (Transgender Netwerk Nederland 2020) 11 <<https://www.transgendernetwerk.nl/publicaties/transcript-from-the-margins/>>.

⁴⁴⁵ Er is te weinig aandacht in de Nederlandse asielprocedures voor de specifieke thema's die verband houden met de genderidentiteit en/of -expressie van een verzoeker, zoals wettelijke gendererkenning, opsluiting op basis van het bij de geboorte toegewezen geslacht en genderbevestigende gezondheidszorg (die zich onderscheidt van seksuele oriëntatierchten zoals het homohuwelijk en adoptie). *ibid* 10.

⁴⁴⁶ *ibid* 14.

Deel 4. Conclusie

4.1 SGG-mythes

Deze praktijkgids toont hoe de *de jure* erkenning van SGG als 'internationale beschermingswaardig' inmiddels vaststaat. De *de facto* toegang tot IB voor overlevenden/slachtoffers wordt echter bemoeilijkt door de tendens om **op mythes gebaseerde denkpatronen** te hanteren bij **de geloofwaardigheidsbeoordelingen** (*sensu lato*) van hun vrees voor vervolging. Deze denkpatronen werden op niet-exhaustieve wijze geïdentificeerd in 32 beslissingen over verzoeken om IB gebaseerd op verschillende vormen van SGG. De 11 specifieke 'SGG-mythes' die werden besproken zijn de volgende:

	Vaagheid/onvolledigheid/inconsistentie en/of gebrek aan 'doorleefdheid' in verklaringen over SGG wijzen op een vals of overdreven verhaal
	Vertraagde (verklaringen in de) verzoekprocedure om IB wijzen op een vals of overdreven verhaal
	Materieel en/of persoonlijk zelfredzame verzoekers hebben geen IB tegen SGG nodig
	Verzoekers die SGG vrezen/ervaarden kunnen bescherming vinden door de gewelddadige situatie te verlaten en gebruik te maken van een intern vluchtalternatief (IVA)
	Vormen van SGG in de privésfeer zijn van (inter)persoonlijke/gemeenrechtelijke aard, waardoor zij buiten de werkingssfeer van het VN-Vluchtelingenverdrag vallen
	Geen aangifte doen van SGG in het land van herkomst wijst op het niet uitputten van staatsbescherming
	Aanhoudende wetgevings- en beleidsinspanningen ter bestrijding van SGG kunnen adequate en toegankelijke staatsbescherming tot stand brengen
	Het bestaan van een particulier ondersteuningsnetwerk kan verzoekers beschermen tegen SGG
	Het bestaan van lokale NGO's die overlevenden/slachtoffers ondersteunen kan hen beschermen tegen SGG

Verzoekers die SGG vrezen/ervaarden in een land, waarvan de landeninformatie weinig/geen melding maakt van dergelijk geweld, kunnen moeilijker als geloofwaardig worden beschouwd

Mannelijke verzoekers die SGG vrezen/ervaarden, kunnen moeilijker als geloofwaardig worden beschouwd

Zoals in de inleiding vermeld, zijn 'SGG-mythes' te vinden in alle lagen van onze samenleving⁴⁴⁷ (zowel bij leken als bij juridische experts)⁴⁴⁸ en dus hoeft het niet te verbazen dat er sporen van terug te vinden zijn in de verzoekprocedure om IB. De taak van de asielinstanties in dergelijke procedures is dan ook complex. Om overlevenden/slachtoffers effectieve toegang tot IB te garanderen, is sensibilisering nodig om **zelfbewustzijn** over op mythes gebaseerde redeneerpatronen te creëren.

Deze praktijkgids moedigt juristen in het asielrecht aan om **deze gids te gebruiken om hun redeneringen** in verzoekprocedures om IB op grond van SGG **te baseren op empirisch onderbouwde en interdisciplinaire expertise** over: de impact van SGG op het geheugen (**mythe 1**) en op de wijze (**mythe 1**)/het tempo (**mythe 2**) van bekendmaking; de (ir)relevante factoren voor kwetsbaarheid voor SGG (**mythe 3**); de structurele draagwijdte van SGG (**mythe 4 en 5**); de belemmeringen voor aangifte doen van SGG (**mythe 6**); de grenzen van wettelijke/beleids- (**mythe 7**), particuliere (**mythe 8**) en niet-gouvernementele (**mythe 9**) bescherming tegen SGG; de grenzen aan statistische documentatie van SGG (**mythe 10**); en de nood aan speciale aandacht voor mannelijke overlevenden/slachtoffers van SGG (**mythe 11**).

4.2 SOGI-mythes

De afgelopen tien jaar zijn enkele belangrijke stappen vooruitgezet (via UNHCR-richtlijnen⁴⁴⁹, Europese jurisprudentie⁴⁵⁰ en SOGI-opleidingsmodules) om de beoordeling van verzoeken om IB op grond van SOGI te verbeteren. Beslissingen nemen in dergelijk verzoeken blijft echter een moeilijke oefening, zoals blijkt uit de praktijk waar af en toe nog gebruik wordt gemaakt van bepaalde stereotypen en mythes. In deze praktijkgids wordt een niet-exhaustieve beschrijving gegeven van het gebruik van enkele dominante **westerse mythes** in 10 beslissingen over SOGI-gerelateerde verzoeken om IB, met name omtrent: de kennis van LGBTIQ+-onderwerpen, de ontdekking van een seksuele 'identiteit', relaties en het nemen van 'ongeloofwaardige risico's'.

Samengevat werden 3 'SOGI-mythes' besproken, namelijk:

⁴⁴⁷ Bohner and others (n 7) 23; Leverick (n 9) 255.

⁴⁴⁸ Bohner and others (n 7) 28.

⁴⁴⁹ UNHCR, 'Refworld | Guidelines on International Protection No. 9' (n 398).

⁴⁵⁰ *OM v Hungary* [2016] ECtHR 9912/15; *XYZ v the Netherlands* [2013] Court of Justice of the European Union C-199/12, C-200/12, C-201/12; *ABC v the Netherlands* (n 386); *F v Hungary* [2016] Court of Justice of the European Union C-473/16.

SOGI-verzoekers kennen LGBTIQ+ organisaties en personen en de wetten en straffen met betrekking tot homoseksualiteit (of homoseksuele handelingen) in hun land van herkomst en in hun land van aankomst⁴⁵¹

Hoe homofober je omgeving is (en hoe geloviger je bent), hoe meer negatieve gevoelens je zal ervaren tijdens de ontdekking en aanvaarding van je seksuele oriëntatie als fundamenteel onderdeel van je identiteit

Een relatie wordt gekenmerkt door uitgebreide kennis over je partner (en de ontdekking van diens seksualiteit en vroegere relaties) en diepe gevoelens naast louter seksuele aantrekkingskracht en amicale gevoelens

In navolging van de grondige literatuurstudie en analyse in deze gids worden juristen in het asielrecht uitgenodigd om, in hun redeneringen, **afstand te nemen van de westerse opvattingen** dat SOGI-verzoekers kennis moeten hebben over organisaties, personen, wetten en sancties met betrekking tot de LGBTIQ+-gemeenschap (**mythe 1**) en dat seksualiteit een fundamenteel onderdeel is van iemands identiteit waarbij mensen een proces van ontdekking en aanvaarding doorlopen dat gekenmerkt wordt door negatieve gevoelens en diepe reflecties (**mythe 2**). Bijgevolg mag niet verwacht worden dat verzoekers dit proces met hun partner hebben besproken. Daarnaast zou men zich kunnen beroepen op onderzoek naar risicoperceptie in het kader van het beoordelen van zogenaamde 'onwaarschijnlijke risico's' die de verzoeker (en hun partner) hebben genomen. Het is aanbevolen om een meer intersectionele lens te hanteren om na te gaan waarom verzoekers geen relatie hebben (in België) (**mythe 3**).

Om de moeilijke beoordeling van iemands seksuele oriëntatie zo goed mogelijk te realiseren, zouden de actoren in de verzoekprocedure om IB kunnen aansturen op een beter verdeelde bewijslast door het zwaartepunt van de beoordeling te verleggen van de seksualiteit van de verzoeker naar de verplichte heteroseksualiteit in hun land van herkomst die diens **vrees voor vervolging** vormgeeft. Dit centraal stellen van de vrees voor vervolging vereist dat uit *diverse* bronnen **informatie over het land van herkomst** wordt verzameld die betrekking heeft op de *specifieke* realiteit voor mensen met niet-normatieve seksuele handelingen en genderexpressies. Om de vrees voor vervolging van de verzoeker adequaat te kunnen voorstellen in het kader van de landeninformatie, moet rekening worden gehouden met de **intersectionele kwetsbaarheden** van de verzoeker bij de toegang tot bescherming.

Tot slot, aangezien SOGI-verzoekers met verschillende kwetsbaarheden worden geconfronteerd, is het vaak van cruciaal belang een **vertrouwensrelatie** met hun advocaat op te bouwen, toegang te krijgen tot psychologische bijstand, een *community* te vinden via ondersteunende organisaties en een veilige huisvesting te hebben.

⁴⁵¹ Het CGVS geeft al enkele jaren aan dat het hun interne richtsnoeren zal herzien om minder belang te hechten aan de LGBTIQ+ en juridische kennis van de verzoeker (op basis van het specifieke profiel van de verzoeker). Zie bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk Vlaanderen (n 348). Uit de in het vorige en huidige onderzoek geanalyseerde beslissingen blijkt echter dat dergelijke stereotiepe vraagstelling en redenering nog steeds aanwezig is.

BIJLAGE – Gender in het (inter)nationaal vluchtelingenrecht en de mensenrechten

I. Gender in het internationale vluchtelingenrechtelijk en mensenrechtelijk kader

Historisch gezien begon het internationale vluchtelingenrecht in de jaren '70 te verschuiven in de richting van meer gendersensitieve interpretaties.⁴⁵² Na een eerste open formulering in 1985⁴⁵³, deed UNHCR tien jaar later de aanbeveling dat:

*"Staten criteria en richtsnoeren [moeten] ontwikkelen ... en uitvoeren betreffende antwoorden op vervolging specifiek gericht op vrouwen, ... [die] vrouwen als vluchtelingen moeten erkennen, wiens verzoek om de vluchtelingenstatus gebaseerd is op een gegronde vrees voor seksueel of ander gendergerelateerd geweld ..."*⁴⁵⁴

Deze visie vond later weerklank in *General Recommendation* nr. 32 van het CEDAW, waarin staat:

*"In elke fase van de verzoekprocedure om IB moet een gendersensitieve benadering worden toegepast."*⁴⁵⁵

Seksuele oriëntatie en genderidentiteit werden niet consequent en expliciet opgenomen in de internationale mensenrechten en in het vluchtelingenrecht. In de *UNHCR Guidelines* nr. 2 is uiteengezet dat de indicator **'lidmaatschap van een bepaalde sociale groep'** in het VN-Vluchtelingenverdrag op evolutieve wijze moet worden geïnterpreteerd⁴⁵⁶. Sinds de jaren negentig heeft dit een geleidelijke uitbreiding van het internationale vluchtelingenrecht mogelijk gemaakt om SOGIESC te erkennen als een grond voor vervolging.

*"De term 'lidmaatschap van een bepaalde sociale groep' moet op een evolutieve manier worden gelezen, open voor de diverse en veranderende aard van groepen in verschillende samenlevingen en de evoluerende normen inzake internationale mensenrechten."*⁴⁵⁷

⁴⁵² Oxford (n 233) 157–158.

⁴⁵³ EXCOM conclusie nr. 39 (1985) van de UNHCR stelt dat "het de staten *vrij staat* de interpretatie aan te nemen dat vrouwelijke verzoekers om IB ... *kunnen* worden beschouwd als een 'bijzondere sociale groep' ...". (*nadruk toegevoegd*). UNHCR Executive Committee, 'General Conclusion on Refugee Women and International Protection No. 39 (XXXVI)' (1985) para k <<https://www.unhcr.org/excom/exconc/3ae68c43a8/refugee-women-international-protection.html>>; Johnsson (n 232) 224.

⁴⁵⁴ UNHCR Executive Committee, 'General Conclusion on International Protection No. 77 (XLVI)' (1995) para g <<https://www.unhcr.org/excom/exconc/3ae68c438/general-conclusion-international-protection.html>>.

⁴⁵⁵ CEDAW (n 213) para 25.

⁴⁵⁶ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 2: "Membership of a Particular Social Group" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or Its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (HCR/GIP/02/02)' (2002) <<https://www.unhcr.org/publications/legal/3d58de2da/guidelines-international-protection-2-membership-particular-social-group.html>>.

⁴⁵⁷ *ibid* 2.

In 2007 ontwikkelde de Internationale Commissie van Juristen de *Yogyakarta Beginselen inzake de Toepassing van Internationale Mensenrechten met betrekking tot Seksuele Oriëntatie en Genderidentiteit*⁴⁵⁸. In 2012 verwees UNHCR naar deze beginselen en ander maatschappelijk onderzoek om juridische ondersteuning te bieden voor de interpretatie van het VN-Vluchtelingenverdrag in het licht van verzoeken om IB op grond van seksuele oriëntatie en genderidentiteit.⁴⁵⁹ In deze richtlijn beschrijft UNHCR duidelijk het verband tussen gender, seksuele oriëntatie en genderidentiteit, en dringt er bij de asielinstanties op aan aandacht te hebben voor **de impact van gender in SOGI-verzoeken**⁴⁶⁰.

*"De maatschappelijke afkeuring van uiteenlopende seksuele identiteiten of de expressie daarvan is gewoonlijk meer dan de simpele afkeuring van seksuele praktijken. Onderliggend is er vaak een reactie op het niet voldoen aan de verwachte culturele, gender en/of sociale normen en waarden. De maatschappelijke normen over wie mannen en vrouwen zijn en hoe zij zich horen te gedragen zijn meestal gebaseerd op heteronormatieve standaarden. Zowel mannen als vrouwen kunnen worden onderworpen aan gewelddadige handelingen om hen te laten voldoen aan de maatschappelijke genderrollen en/of om anderen te intimideren door "een voorbeeld" te stellen. Dergelijke schade kan worden "geseksualiseerd" als middel om het slachtoffer verder te vernederen, te objectiveren of te straffen voor zijn/haar seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit, maar kan ook andere vormen aannemen."*⁴⁶¹

Uit bovenstaande conclusies, aanbevelingen en richtsnoeren blijkt een zekere acceptatie van de noodzaak om gender centraal te stellen bij de bepaling van IB. Staten blijken deze interpretaties echter onvoldoende toe te passen⁴⁶², waardoor Arbel, Dauvergne en Millbank in 2014 concludeerden dat *"het werk om genderoverwegingen in het centrum van het vluchtelingenrecht te integreren nog steeds niet voltooid is"*⁴⁶³.

Hoewel dit werk nog niet voltooid is, bevatten internationale instrumenten wel (deels juridisch bindende) bepalingen betreffende de opnemings van SGG in het internationale vluchtelingenkader. Deze hebben niet alleen als doel ervoor te zorgen dat SGG als een vorm van vervolging wordt erkend, maar ook procedurele waarborgen in te bouwen om de verklaringen over en correcte beoordeling van SGG-gerelateerde verzoeken om IB te faciliteren.⁴⁶⁴ In het **Europese vluchtelingenrecht** zijn deze te vinden in de richtlijnen van de

⁴⁵⁸ Internationale Commissie van Juristen (ICJ) (n 19).

⁴⁵⁹ Sindsdien zijn de Yogyakarta-beginselen bijgewerkt (en uitgebreid met 10 nieuwe beginselen) en ontwikkelt UNHCR nieuwe richtsnoeren inzake SOGI-asielaanvragen. Zie: UNHCR, 'LGBTIQ+ Persons in Forced Displacement and Statelessness: Protection and Solutions' (n 49); International Commission of Jurists (ICJ), 'The Yogyakarta Principles: Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity' (2007) <<http://yogyakartaprinciples.org/principles-en/official-versions-pdf/>> accessed 30 November 2022; UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status Based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees' (2012) <<https://www.unhcr.org/509136ca9.pdf>>.

⁴⁶⁰ UNHCR, "Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status Based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees" (n 406).

⁴⁶¹ *ibid* 6.

⁴⁶² Querton, 'Gender and the Boundaries of International Refugee Law' (n 233) 380–381.

⁴⁶³ Efrat Arbel, Catherine Dauvergne and Jenni Millbank (eds), *Gender in Refugee Law: From the Margins to the Centre* (Routledge 2014) 14 <<https://doi.org/10.4324/9780203771457>>.

⁴⁶⁴ Council of Europe (CoE) (n 12) paras 310–322.

Europese Unie⁴⁶⁵, maar ook in het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul)⁴⁶⁶. Meer bepaald verplicht artikel 60 (Gendergerelateerde verzoeken om IB) de staten ertoe: SGG te erkennen als een vorm van vervolging in de zin van het VN-Vluchtelingenverdrag; de gronden van het VN-Vluchtelingenverdrag genderbewust te interpreteren; en gendersensitieve procedures te ontwikkelen voor de vaststelling van IB. Daarnaast verplicht artikel 61 (Non-refoulement) de lidstaten ertoe het non-refoulementbeginsel te eerbiedigen⁴⁶⁷ in de context van SGG-gerelateerde verzoeken om IB. In tegenstelling tot deze bepalingen hebben deskundigen en wetenschappers niet alleen gewezen op genderongevoeligheid in de verzoekprocedures om IB van individuele staten⁴⁶⁸, maar ook in de uitspraken van het orgaan van de Raad van Europa dat toezicht houdt op de mensenrechten zelf: het EHRM.⁴⁶⁹ Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) daarentegen heeft begin 2010 invloedrijke jurisprudentie ontwikkeld met betrekking tot SOGI-asiel, maar deze blijft beperkt.⁴⁷⁰ Daarom blijft de vraag: leiden deze procedurele waarborgen en *de jure* erkenningen van SGG en SOGI als 'internationale beschermingswaardig' tot *de facto* bescherming voor vluchtelingen met gendergerelateerde verzoeken?

Om 'vervolging' in de zin van het VN-Vluchtelingenverdrag aan te tonen, moet men een 'risico op ernstige schade' bewijzen die aan de staat kan worden toegeschreven.⁴⁷¹ Hoewel de bewijsstandaard *de jure* dezelfde is voor verzoekers om IB met verzoeken op basis van publieke en private vervolging (zoals SGG), ondervinden de laatstgenoemden *de facto* aanzienlijk meer **belemmeringen** om aan die standaard te voldoen⁴⁷². Dit is enerzijds te wijten aan moeilijkheden bij het aantonen van een risico op vervolging in de **privésfeer**. Verzoekers om IB met SGG-gerelateerde grond kunnen moeilijkheden ondervinden bij het verkrijgen van bewijsstukken⁴⁷³ over particuliere actoren⁴⁷⁴ of bij het aantonen van een gebrek aan staatsbescherming⁴⁷⁵ (bv. in landen waar SGG wordt afgedaan als een triviale kwestie⁴⁷⁶). In het bijzonder voor verzoekers om IB wiens mobiliteit en kennis beperkt is tot de privésfeer (vaak vrouwen), kunnen extra hindernissen liggen in het demonstreren van kennis van

⁴⁶⁵ Article 15(3)a EU Immigration and Asylum Law; Article 9(2)a/f and art. 4(3)c Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted [2011] OJ L 337/9 (Recast Qualification Directive).

⁴⁶⁶ Istanbul Convention.

⁴⁶⁷ Het beginsel van non-refoulement verbiedt staten om personen terug te sturen naar een land waar hun leven gevaar loopt of waar zij aan foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing kunnen worden onderworpen.

⁴⁶⁸ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), 'GREVIO's (Baseline) Evaluation Report on Legislative and Other Measures Giving Effect to the Provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) Belgium' (Secretariat of the monitoring mechanism of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence Council of Europe 2020) <<https://rm.coe.int/grevio-report-on-belgium/16809f9a2c>>.

⁴⁶⁹ Peroni (n 44) 348; Middelburg and Balta (n 20) 436 and 451; See for example: *ME v Sweden* [2014] European Court of Human Rights (71398/12) (EN).

⁴⁷⁰ Een van de meest opmerkelijke zaken is *XYZ tegen Nederland*, waarin het Hof preciseert dat seksualiteit een fundamenteel onderdeel van iemands identiteit is en dat derhalve niet van die persoon kan worden verwacht dat die dat deel van zichzelf verbergt om vervolging te voorkomen. In *ABC/Nederland* benadrukt het Hof dat de verklaringen van de verzoeker individueel moeten worden beoordeeld, zonder het gebruik van stereotypen, vragen over intieme seksuele praktijken, bewijzen die seksuele handelingen bevatten en zonder late bekendmaking gelijk te stellen met een niet geloofwaardig verhaal. Zie: *XYZ v the Netherlands* (n 450) (EN); *ABC v the Netherlands* (n 386) (EN); *F v Hungary* (n 450) (EN).

⁴⁷¹ Qc (n 44) 329.

⁴⁷² Ali, Querton and Soulard (n 20) 43–45.

⁴⁷³ Baillot, Cowan and Munro (n 20) 105.

⁴⁷⁴ Singer (n 20) 100.

⁴⁷⁵ Christel Querton, "'I Feel like as a Woman I'm Not Welcome': A Gender Analysis of UK Asylum Law, Policy and Practice" (Asylum Aid 2012) 37 <<https://asylumaid.org.uk/sites/default/files/2022-01/Querton%202012.pdf>>; Crawley, 'Gender, "Refugee Women" and the Politics of Protection' (n 226) 364; Kuschminder (n 334); Magugliani (n 352); Collier and Asylum Aid (n 338) 11.

⁴⁷⁶ Deborah E Anker, 'Legal Change from the Bottom up: The Development of Gender Asylum Jurisprudence in the United States', *Gender in Refugee Law: From the Margins to the Centre* (Routledge 2014) 61 <<https://doi.org/10.4324/9780203771457>>; CEDAW (n 213) para 29.

(openbare) informatie ter ondersteuning van hun verzoek.⁴⁷⁷ Anderzijds wordt de toegang tot IB aanzienlijk belemmerd door problemen bij het **tijdig, consistent, compleet en gedetailleerd verklaren** over SGG-ervaringen of -angsten. Dergelijke geloofwaardigheidsbelemmeringen bestaan bijvoorbeeld in: trauma; (interne of externe) schaamte; gebrek aan vertrouwen in de instanties; angst voor afwijzing, ostracisme of represailles; ontoereikende woordenschat en/of vertaling; onvoldoende kennis over de verzoekprocedure om IB...⁴⁷⁸. Specifiek voor mannelijke overlevenden/slachtoffers hebben studies bijkomende belemmeringen voor verklaringen vastgesteld zoals: sociale constructies van heteroseksualiteit en mannelijkheid; culturele en religieuze taboes over seksuele victimisatie bij mannen; homofobe houdingen van overheidsinstanties; criminalisering en stigmatisering van niet-heteronormatieve seksualiteiten; of niet-erkenning van de eigen ervaring als 'SGG' (ook epistemisch onrecht genoemd⁴⁷⁹)...⁴⁸⁰. De voorgaande factoren maken van het werk van de asielinstanties bij de beoordeling van gendergerelateerde verzoeken om IB een complexe en gelaagde oefening.

De UNHCR *Guidelines* nr. 9 over SOGI-verzoeken trachten het begrip 'vervolging' in SOGI-gerelateerde zaken te verduidelijken. Wetten die **vrijwillige relaties tussen personen van hetzelfde geslacht strafbaar stellen**, kunnen bijdragen tot een onderdrukkend politiek en maatschappelijk klimaat voor LGBTI-persoon, zelfs wanneer zij niet worden gehandhaafd. **Fysiek, psychologisch en seksueel geweld** "*voldoen over het algemeen aan de drempel die nodig is om vervolging vast te stellen*". Pogingen om iemands seksuele oriëntatie of genderidentiteit met geweld te veranderen (zoals verkrachting, medische behandeling of operatie zonder toestemming, gedwongen opname in een instelling of detentie, gedwongen huwelijk en/of zwangerschap) worden allemaal erkend als ernstige mensenrechtenschendingen en vormen dus een vorm van vervolging. Het concept van **accumulatie** is bijzonder relevant voor SOGI-verzoeken om IB, aangezien hun leven vaak is gekenmerkt door discriminerende ervaringen. Seksuele en genderminderheden kunnen hun privé- en gezinsrechten niet uitoefenen, net zoals bepaalde sociale en economische rechten. De beoordeling van welke discriminatie neerkomt op vervolging moet mogelijk worden gemaakt door "*betrouwbare, relevante en actuele informatie over het land van herkomst*"⁴⁸¹.

Deze omstandigheden en belemmeringen leiden ertoe dat het internationale vluchtelingen kader gendergerelateerde verzoeken om IB onvoldoende **de facto** erkent⁴⁸² en overlevenden/slachtoffers discrimineert door hun rechten als verzoeker te beperken⁴⁸³.

⁴⁷⁷ UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 70; Singer (n 20) 104–106; Middelburg and Balta (n 20) 442.

⁴⁷⁸ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 1' (n 101) para 35; UNHCR, 'Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems (Full Report)' (n 5) 56–74; Singer (n 20) 107–112; Baillot, Cowan and Munro (n 60) 281–288; Baillot, Cowan and Munro (n 20) 105–106; Chynoweth and others (n 349) 20–21.

⁴⁷⁹ Miranda Fricker, *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing* (Oxford University Press 2007) <<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198237907.001.0001>>.

⁴⁸⁰ UNHCR, 'Working with Men and Boy Survivors of Sexual and Gender-Based Violence in Forced Displacement' (n 359) 8; Chynoweth and others (n 349) 5 and 11; Chynoweth and others (n 41) 8–10; Baillot, Cowan and Munro (n 20) 132; Magugliani (n 41) 5 & 11–12; Saroléa, Raimondo and Crine (n 100) 94; Depraetere and others (n 357) 992 and 1003.

⁴⁸¹ UNHCR, 'Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status Based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or Its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees' (n 459).

⁴⁸² Council of Europe (CoE) (n 12) para 310; Firth and Mauthe (n 180) 472.

⁴⁸³ Middelburg and Balta (n 20) 436; Baillot, Cowan and Munro (n 60) 292; Wessels (n 173) 348.

II. Gender in het Belgisch asielrecht en -beleid

In het **Belgische asielrecht** werden de voornoemde bepalingen van de EU-Kwalificatierichtlijn omgezet in de Belgische Vreemdelingenwet⁴⁸⁴. De hierboven beschreven internationale verschuiving naar meer genderbewuste verzoekprocedures om IB is ook merkbaar in de praktijk van de Belgische asielinstanties, zoals het CGVS. Een intern document⁴⁸⁵ verduidelijkt hoe het CGVS de genderdimensie in de verzoekprocedure om IB integreert via maatregelen op 5 gebieden (het persoonlijk onderhoud, trainingen, werkinstrumenten/ondersteuning, gespecialiseerde protection officers en 'andere'). In september 2020 publiceerde de Groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO) van de Raad van Europa echter een evaluatieverslag over de maatregelen van België ter uitvoering van het Verdrag van Istanbul, waarin wordt aangemoedigd dat:

*"... de Belgische instanties ervoor zorgen dat een gendersensitieve aanpak consequent wordt toegepast op alle gronden voor vervolging en dat vrouwen optimale steun krijgen bij het bekendmaken van de gronden waarop zij IB verzoeken."*⁴⁸⁶

Het Nationaal Actieplan van België in De Strijd Tegen Gendergerelateerd Geweld voor 2021-2025 sluit aan bij deze verklaring en noemt als essentiële pijler:

*"PIJLER VI: Ervoor zorgen dat in het asiel- en migratiebeleid rekening wordt gehouden met gendergerelateerd geweld"*⁴⁸⁷

Bovendien wordt in de beleidsnota's van de laatste twee Staatssecretarissen voor Asiel en Migratie (Mahdi, 2021 en De Moor, 2022⁴⁸⁸) bijzondere aandacht gevraagd voor een gendergevoelig asielbeleid:

*"[Er is] meer nodig in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en in de gendermainstreaming van het beleid. Meer aandacht voor het thema is noodzakelijk."*⁴⁸⁹

*"[I]nhoudelijk in dossiers over asiel of verblijfsrecht ... van verzoekers om internationale bescherming verdient gender een bijzondere aandacht."*⁴⁹⁰

De Belgische regering heeft in haar formatienota van 2020 bevestigd dat SOGI-verzoekers een kwetsbare groep vormen die voldoende aandacht verdient:

⁴⁸⁴ Artikel 48/3, §2, a) en f); §4, d); art. 48/6, §5, c) Belgian Aliens' Act.

⁴⁸⁵ Ellen Desmet, 'Gender en migratierecht in België : een decennium in vogelvlucht', *Recht en gender in België : 10 jaar later* (die Keure 2021) 467-468 <<http://hdl.handle.net/1854/LU-8701535>>.

⁴⁸⁶ Groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO) (n 416) 62-63.

⁴⁸⁷ Nationaal Actieplan in De Strijd Tegen Gendergerelateerd Geweld 2021-2025: Strategische Pijlers En Belangrijkste Maatregelen (n 17) 117.

⁴⁸⁸ Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Nicole De Moor, Algemene beleidsnota Asiel en Migratie 2022 DOC 55 2934/006 20-21.

⁴⁸⁹ Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi Beleidsnota Asiel en Migratie (n 19) 20.

⁴⁹⁰ Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Nicole De Moor Algemene beleidsnota Asiel en Migratie (n 18) 20.

*“Recht op asiel is een cruciale internationale verplichting van België op basis waarvan bescherming wordt geboden aan vervolgte personen van overal ter wereld. De regering schenkt bijzondere aandacht aan **kwetsbare groepen**, met name kinderen en **LGBTQIA+ personen**.”⁴⁹¹*

Om alle bovenstaande redenen is het essentieel om aandacht te besteden aan de redeneringen van de Belgische asielinstanties in verzoekprocedures om IB op grond van gendergerelateerde vervolging en de mate waarin de (inter)nationaal voorgeschreven gendersensitieve aanpak hierin wordt gereflecteerd.

⁴⁹¹ Belgische regering, *Regeerakkoord: Voor een welvarend, solidair en duurzaam België* (30 september 2020), 92. Lien: <https://www.premier.be/sites/default/files/articles/Regeerakkoord_2020.pdf>.

✉ Lore.Roels@UGent.be & Liselot.Casteleyn@UGent.be

